Zelený Provazníček

6

Hlad, ekologie a mír * Pozor na organické zemědělství * Kapitalismus, fašismus a automobilová kultura * Reportáž z 1. máje v Londýně * Reportáž z blokády Šumavy * Ochrana přírody * Pavel Cicka - jugoslávský fotograf * Hliněné nohy civilizace * Vegánství * Plodiny ze stromů + mnohem, mnohem více UVNITŘ !!!

APOKALYPTORIAL

Uff... Po dalším roce držíte v rukou další číslo. Po minulém hubeném čísle jsem si dal tu práci a dal dokupy o pár stránek víc. Během uplynulého roku ani nebylo moc času na relaxaci a pořádnou přípravu na další práci. Střídaly se období radostí a smutků, období zoufalého hledání práce s obdobími zoufalého chození do práce, však to mnozí znáte z vlastních životů. Proto ta roční odmlka, která je ale u Zeleného Provazníčku už tradiční. Jako vždy musím zdůraznit: neskončili jsme, je ještě stále mnoho věcí, které musí být řečeny, ba opakovány stále dokola. Boj s lidskou blbostí se odehrává dennodenně. Stále a stále musí unavené Dobro bojovat s nevyčerpatelným Zlem. Den co den bojují lidé po celém světě o své holé životy, den co den vymírají živočišné i rostlinné druhy, rozšiřují se pouště, vzrůstá četnost ničivých záplav i such. Tak jako nikdy předtím je třeba bojovat za čistý vzduch, čistou vodu a půdu. Jsme kolébáni, že žijeme ve svobodném světě, a zároveň je omezována svoboda pohybu, jsou porušována lidská práva a ulicemi evropských měst pochodují neonacisté. Zhoubný kapitalismus, zneužívající to nejhorší, co v člověku je, se rozmáhá po celém světě a ničí vše: lidské hodnoty, lidskou důstojnost, lokální kultury, životy zvířat i lidí, udržitelnost světového ekosystému. Přes veškerou technologickou a vědeckou vyspělost se lidstvo ocitá stále na prahu mezi infantilitou a stařeckou senilitou. Stále a stále se vedou války, stále a stále lidé umírají kvůli moci, penězům, zvráceným ideologiím a nenávisti. Zdá se, že lidská solidarita, spolupráce, láska, tolerance jsou stále jen utopiemi. Pokud je každá snaha o zvrácení současného statu quo označena za levicovou, každý protest za projev extremismu a jakákoliv alternativa annihilována a marginalizována, nezbývá než čekat na změnu, která vezme argumenty z úst i těm, jenž jsou jejími největšími ignoranty. Možná už bude pozdě cokoliv chápat a už vůbec vysvětlovat, když si příroda zařídí své otáčení tak, jak to má být, a ne jak si to naplánoval člověk, který se podobá malému dítěti, jež tvrdohlavě jde za svým a ani tvrdé následky není s to pochopit. Říká se, že optimismus je jen nedostatek informací a já bych byl nerad, aby informace, které naleznete v tomto čísle, přispěly k vašemu pesimismu. Přiznám se, že rok odmlky od minulého čísla jsem se také pohyboval mezi pesimismem a optimismem, ale takový už je život. Nezbývá nám nic jiného, než bojovat dál. Je mnoho těch, kteří to vzdali a sami napomáhají tomu, proti čemu dříve protestovali. Mnoho z nás bylo zlomeno a převychováno ke spokojenosti společnosti. Prosím, nenech se zlomit! Nenechse srazit na kolena a pokud upadneš, neváhej vstát. Nechci být planým optimistou, ale ani cynikem. Vyhrajeme—li tento boj, budeme žít v lepším světě. A prohrajeme—li? Inu, není nic důstojnějšího než padnout v boji.V boji za čistý vzduch, čistou vodu, zdravou zemi, která plodí potravu pro všechny své děti. Je s podivem, že naše planeta je schopna zasytit mnoho miliard lidí, a přitom jedna pětina lidstva hladoví a každý den umírají statisíce lidí na podvýživu a další statisíce postrádají domov a mají zoufalý nedostatek základních životních potřeb, zatímco bohatí se topí v penězích ve svých luxusních sídlech.

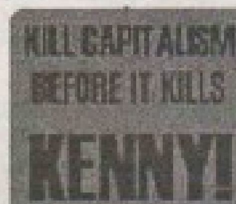
Slovy klasika: Neexistuje nic horšího než realita! Ale dokud jsme živí, je naší morální povinností snažit se o změnu tohoto prohnilého systému, který upřednostňuje krátkodobý profit jednotlivců před dlouhodobým utrpením mnoha!

Nenech se srazit na kolena!

—alone—

Zelený Provazníček je i Tvůj časopis! Pokud nechceš čekat další rok na další číslo, neváhej a zapoj se! Uvítáme Tvoje články, překlady, fotografie, kresby aj. Posílej na adresu:

Zelený Provazníček
Zelená distribuce
P. O. Box 22
CZ - 544 01 Dvůr Králové n. L.
tel. (+42)0603-893521
zelena.dis@post.cz
http://zelena-dis.virtualave.net

MAYDAY 2000
A GLOBAL DAY OF ACTION!

Vítězství zdar!
Vítejte v modro-černé Evropě!

Proč antikapitalismus?

Kapitalismus je jméno systému, který vládne nad našimi životy. Je to systém, v němž hrstka bohatých ovládá a vykořisťuje ostatní. Existují ale i jiné cesty, založené na spolupráci a rovnosti. Mohou jim být dávána různá jména, jako třeba anarchismus, komunismus nebo ekologie. Samozřejmě mezi těmito názvy existují diference, ale to, co hledáme, není včlenění se do jednoho slova, ale lepší svět pro všechny. Nemáme zaručené odpovědi, jen pořádnou chuť hledat řešení společnými silami. Představ si, co bychom mohli dělat, kdybychom nahradili kapitalismus společností založenou na našich potřebách a tužbách, ne na jejich zisku. Měli bychom přetransformovat úžasné lidské znalosti a veškerou produktivní kapacitu lidskosti k bohatému nasycení, ošacení a ubytování každého na této planetě. Pokud bychom své znalosti a dovednosti kontrolovali sami a ne kapitalistický systém, mohli bychom zabezpečit život v hojnosti pro každého v mnohem kratším čase než je 8 hodin práce denně, a navíc bez environmentálních škod. Svět svobody a rovnosti v harmonii s životním prostředím se může zdát utopický. Jeho uskutečnění nebude lehké. Ale pokud bychom vše nechali tak, jak to je, bylo by to mnohem horší. Pokud se má vize lepší budoucnosti stát skutečností, k její realizaci bude potřeba spojit síly nás všech. Systém, který vykořisťuje a zabíjí lidi a zvířata a ničí planetu, na níž žijeme, musí být zničen!

1. máj v Londýně

Tak jsme vyrazili na MayDay do Londýna. Letáčky a e-mailové zprávy přes e-mailovou konferenci o MayDayi slibovaly mnohé, takže jsem nevydržel, nahlásil v práci dovolenou, vybral od známých dluhy, koupil bágl a vyrazil.

Cesta stopem byla zpočátku dobrá (lepší jet s osobou druhého pohlaví než sám, to rozhodně), sluníčko žhavilo jako o závod, pohoda. Ze Zličína jeden stop do Plzně, druhý na benzínku před Rozvadovem. Tam dlouho nic a asi po hodině Němčour k Norimberku na nějaké parkoviště (pokoušet se v Německu stopovat na křižovatce dálnic by nebyl nejlepší nápad). Odtamtud po dlouhé době kamión k Frankfurtu. Tam už se docela smrákalo, takže místní les nám nabídl docela příjemné útočiště. Na dobrou noc nám zazpívali ptáčci, letadla na noční obloze létala jako o život a místní klíště začlo na mém stehně svůj trip do Anglie.

Ráno začalo nádherně, bukový les, do kterého opatrně pronikaly paprsky probouzejícího se sluníčka, byl jako chrám. Po asi hodině čekání nás bere pán ke Kolínu, odtamtud po další hodince kamión před Aachy. Vysazuje nás na benzínce, najednou ale houstne provoz a dálnice je ucpaná. Stala se asi nějaká havárie nebo tak něco. Stojíme asi hodinu a auta se skoro nepohnula, pak nás nakládá jakýsi Belgičan a krokovým tempem se fronta rozjíždí. Belgičan bohužel nejede přes celou Belgii do Gentu, jak jsem mu rozuměl, ale jen do Genku, který leží kousek za hranicemi a o jehož existenci jsem neměl ponětí do té doby, než nás v něm vyložil. Jelikož Belgie je na stopování asi nejhorší země v Evropě, tak do Bruselu se dostáváme na asi čtyři auta až kolem deváté hodiny večer, za deště a mlhy. Vzhledem k počasí nepřipadá v úvahu stopovat dál, vlak do Londýna z Bruselu vyjde na asi 4000 Kč na jednoho, takže nic. Nocleh je zajištěn na bruselském nádraží, kde akorát ve dvě hodiny v noci přijdou opruzovat policajti a je lepší nevycházet za roh nádraží vzhledem k různým pochybným existencím. Bohužel tento zážitek musím asi dvakrát za noc absolvovat, protože v hale nádraží jsou záchody zavřené, což dokládá naprostá obechcanost bruselského hlaváku. Noc byla příšerná, ale naštěstí už se blíží šestá hodina ráno a první tramvaj k výpadovce.

Po asi hodině nás bere nějaký Belgičan, nejede daleko, ale alespoň nás odveze z města na benzínku. Tam stojíme asi dvě hodiny v mírném dešti, než nás nakládá letec British Airlines v luxusním jaguáru. Bohužel ale do Anglie zrovna nejede, vykládá nás někde na parkovišti před Oostende, kde je to ale mizerné. Po asi hodině v dešti konečně stop - a jedeme do Calais. Člověk jede do Anglie, nechá auto naložit na vlak v Eurotunelu, ale proč s ním nemůžeme jet, to jsem moc nepochopil. Vyložil nás v přístavišti. Je naprosté hnusno - mlha, déšť, vítr. Strojím se do všeho, co mám v báglu (kromě šortek, které zůstaly celý pobyt absolutně nepoužité) a jdeme k přístavní hale.

Nemohu věřit svým uším, když mi u okénka paní řekne, že jízdenka zpáteční nad pět dnů stojí 144 marek. To je skoro tolik, co bychom dali za celou cestu busem z Prahy do Londýna. Asi hodinu absolutně nevíme co dělat, protože peněz není moc. Pak se střídají směny, já se jdu zeptat pána úředníka a ten mi řekne, že do 5 dnů stojí zpáteční jízdenka „jen" 72 marek. Co se dá dělat, je to jediná možnost jak se dostat do Anglie, takže vypláznu penízky a v ruce třímám dva papírky opravňující ke vstupu na loď.

Ve čtvrt na čtyři vyplouvá loď. Je narvaná (pátek odpoledne). Venku prší a vůbec celou cestu je lepší nevylézat ven. Po asi hodině a půl přirážíme do Doveru. Všichni ostatní cestující se proženou uličkou pro občany Velké Británie a EU, jen my dva musíme vyplnit landing kartu a jít uličkou pro ne-EU-občany. Kupodivu slečně u přepážky stačila jen zpáteční jízdenka, nechtěla ani zvací dopis ani potvrzení o zaměstnání ani vidět penízky. Po chvíli nám zařízení vyplivne bágly a my vycházíme prosklenými dveřmi ven. Tak jsme konečně v Anglii.

Ve městě kupujeme levný (relativně - na jejich poměry) chléb a džus, já vlezu do obchodu Holland & Barrett a kupuju si veganskou čokoládu a ovesné perníčky. Mňam. Jak zjišťujeme na nádraží, vlak do Londýna stojí z Doveru 18.2 libry, takže se vracíme k přístavu, odkud jezdí autobusy National Expressu za 9 liber jedna jízda, za 15 zpáteční. Takovýhle extrémní rozdíl v cenách vlaků jsem tedy nečekal. Volám týpkovi, co dělá squat ve Stratfordu, a jedeme do Londýna.

Je něco po jedenácté v noci, vylézáme na Victoria Station a jedeme metrem (tady mu říkají tube - tuba, spíš takovej krtek, v porovnání s pražským metrem je metro tady šíleně narvané a navíc zaoblené, takže kdo stojí u stěny, vylézá na své stanici s hrbem na zádech) do Stratfordu. Hledáme kde by to mohlo být, když volám Spedovi, nerozumím mu skoro ani slovo, šíleně v tom chrčí. Nalezneme žádanou ulici a hned na kraji stojí prázdný barák, tak ho obhlížím, jestli to je ono, a při té příležitosti spadnu do nádherné díry, takže jsem jako prase, krvácí mi dva prsty, bolí koleno (to bude bolet ještě dva týdny) a mobil má rozbitý displej. Z blízké budky opět volám Spedovi, ať nás někde najde, nerozumím ani slovo - po příchodu do squatu zjistím proč: protože milý Sped má handsfree a ve squatu mají dekadentní technopárty. Nedivím se, že jsem nemohl rozumět. Naštěstí se ale potkáváme a lezeme do baráku. Sped říká: Tohle je typický anglický squat. Špinavý, škaredý, syrový. Vevnitř je totální chaos, plno odpadků, voda tu není, ale

elektrika jo, takže se zde svítí a je napíchlý počítač na síti. Asi osm lidí sedí apaticky kolem beden, z nichž se line tvrdé techno, my jsme ale docela unavení a jdeme hned spát do místnosti, kde už je asi deset lidí, německá výprava, kluk z Belgie a nějaká Angličanka. Koleno bolí, ale naštěstí brzy usínám.

Ráno začíná sluníčkem, za barákem jezdí vlaky a lidé se pomalu vzbouzejí. Mříže na baráku jsou ale zamčené a Speda nemůže nikdo najít. Přijde až asi v deset hodin odněkud, pak všichni jedeme do města. My si bereme i bágly, protože chceme najít nějaké ubytování se sprchou (po dvou dnech cesty cítím, že vodu potřebuju) a jedeme na Holloway Road, kde je v Resource Centru alternativní konference, anarchistický knižní trh, videopromítání atd. Lidí tam je strašně moc, v přízemí je trh, kde je spousta distribucí, organizací, knihkupectví i jednotlivců. Je tu týpek z Active distribution, je tu AK distribuce, jejíž katalog má 148 stran A4, je tu Freedom Press založený Petrem Kropotkinem v roce 1886, je tu Do or Die / Earth First!, Anarchistická federace, Anarchistická komunistická federace, Solidarita, Hnutí proti monarchii, Reclaim the streets, různé anarchistické, syndikalistické, dělnické, ekologické, feministické, socialistické skupiny a organizace a mnoho dalších. Ve vrchních patrech jsou přednášky a diskuse na témata jako: 1. máj dříve a dnes, protesty v Seattlu, WTO, žádná vláda - žádné mentální problémy, globalizace, boj proti rasismu, fašismu a státnímu terorismu, genetické manipulace, ženská témata, alternativní vzdělávání, třídní boj, internetový aktivismus, homosexualita, životní prostředí atd. Mezi mluvčími měl vystoupit například Lorenzo Kom'boa Ervin, aktivisté známí z případu McLibel, Chumbawumba, dělničtí a anarchističtí aktivisté atd. Musím se přiznat, že žádnou z přednášek či diskusí jsem nenavštívil (kromě přednášky o italských nebo španělských revolucích, která ale byla v některém z těchto jazyků, takže jsem z toho moc neměl), protože jsem veškerý čas strávil na knižním trhu, něco jsem koupil, něco vyměnil za nášivky, něco dostal - lidé byli vesměs velmi ochotní, když jsem řekl že jsem z ČR a nemám moc peněz. S lidmi z Freedom

Pressu jsem se pobavil o rozdílnosti ve velikosti anarchistického hnutí v ČR a UK, s lidmi ze Solidarity Federation o tom, jak sbírali peníze na Michala Pateru z FSA aj. Bylo to opravdu inspirativní vidět spoustu takových iniciativ a lidí pokupě.

Podařilo se nám sehnat člověka, který nám nabídl nocleh - je to asi padesátiletá šedovlasá dáma s malým klučíkem. Bere nás k sobě, jedeme do Hackney v severním Londýně. Hackney je z větší části obydlená Židy, i „naše" rodina je židovského původu (nejsou ale věřící). Paní je socialistka, feministka, v 70. letech pomáhala rozjet nějakou radikální distribuci, spolunapsala knihu o ženách v knihtisku a vydavatelství knih, zajímavá osoba. Její přítel je zase editorem Genethics News, časopisu o genetických manipulacích. K večeři nás pohostili výbornou rýží se zeleninou a nějakou omáčkou, opravdu vynikající. Jejich synek, ikdyž nám stačí jen kousek místa na zemi (a sprcha, opravdu už začínám smrdět jako homeless), nám přenechává svůj pokojík, pohoda. Večer se jdeme podívat do nedalekého klubu Arsenal Tavern, kde má být nějaký benefiční gig s nějakými kapelami, ale je tam téměř k nehnutí a strašně zakouřino, takže ani nejdeme dovnitř. Pankáči kradou pivo v krámu, trosky leží před klubem a my jdeme „domů".

V neděli konference pokračovala, ale dali jsme přednost turistice. Bohužel vstupné vyjde všude strašně draho (jako téměř vše), takže památky jako Tower, Tower Bridge, muzea atd. jsme svou návštěvou nepoctili. Koupili jsme si levné plechovky s cizrnou, navštívili Britské muzeum, kde je vstup zadarmo, jezdili po městě patrovými autobusy a prolézali krámy. Například ve čtvrti Soho byla ulice, kde je jeden hudební bazar vedle druhého, v jednom měli úchvatnou nabídku raritních cédéček a desek ska - reggae - dub - roots atd. Naštěstí ale nemáme moc peněz. Až v jednom Virgin megastoru jsem nevydržel a koupil zlevněné dvojcédéčko Bad Manners - kdo zná, propadne tomu stejně jako já.

V pondělí je 1. máj. Přijíždíme metrem na Westminster, kde má od 11 h. začínat shromáždění. Všude okolo jsou policisté ve slušivých zářivě žlutých vestičkách, všude spousta různých alternativců atd. Na náměstí jsou akorát bubínkáři, žádný infostánek, žádný soundsystém, v porovnání s ČR jsem docela zklamaný. Kolem poledne je už náměstí totálně zablokované, policajti chrání projíždějící mercedes, který uvízl v lidské mase, nějací typi vylézají na policejní auto, na lampu apod. a sklízejí za to ovace davu. Je vidět spousta alegorických bytostí, Caesar bubnující na obrovský buben, mouchy, hispánské tanečnice, smrtka a celá plejáda různých bytostí. Někteří lidé obsazují stromy, visí transparenty, aktivisté sázejí různé užitečné, jedlé či divoké rostliny mezi tulipány, na každé místo kde je to možné. Z trávníku jsou odstraněny drny, jimiž je pokryta silnice a v nastalé díře v trávníku je zřízen bahnitý bazének. Nad davem vlají různé vlajky, zaráží mě ale poměrně velké množství rudých vlajek se srpem a kulometem, patřící nějaké levičácké militantní skupině, která také posprejovala co se dá svými slogany. (Jak se později ukáže, právě tyto jejich nápisy a image radikálních levicových bojovníků pak média prezentují jako projevy anarchistů.)

Někdy mezi jednou a druhou hodinou odpolední se dav vydává Parlamentní ulicí směrem k Trafalgarskému náměstí. Vchod do Downing Street hlídá kordón policistů, létají lahve a kameny. Pomník Cenotaph je popsán nápisy. Silnice je posprejována, lidé lezou na zastávky busu, budovy, chaos. Masa teče Whitehallem k Trafalgaru, několik jedinců hází kameny po místním McDonaldovi. Proudíme zrovna ulicí, když někdo hodí odpadkový koš do výlohy, pak přijdou první kopance do skla, lavička, nerozbitné sklo je najednou rozbito, někdo láme znak McDonald´s, kamera je ukroucena, restaurace (trošku vznosný název, ne?) začíná být vymlacována a rabována. Z povzdálí vidíme, jak se restauračka McDonalda stala vybíleným prostorem. Pak padne sousední směnárna a prodejna suvenýrů, někdo vyhazuje ven trička, rabování a mlácení je v plném proudu. (Opět jak se později ukáže, média nezřídka toto označí za projevy anarchistů.) Pak se do prostoru vřítí policie na koních, s anglickými obdobami antonů, někteří z rabujících a ničících jsou chyceni přímo na místě. Dav se s objevem policie dává do panického pohybu. My stojíme na rohu Trafalgaru, strašnou dobu, poté co policie převezme kontrolu nad prostorem okolo vybílených krámů, se nic neděje. Na náměstí se mezitím stihne ukončit prvomájová manifestace nějakých tureckých dělnických svazů, socialistických a dělnických stran a takových nějakých organizací a spousta lidí jen postává a kouká. Sousední ulice jsou uzavřeny robocopy a nedá se nikam jít. Strašnou dobu se nic neděje, až pak policie začne od Whitehallu tlačit lidi směrem nahoru. My buď můžeme zůstat na náměstí v naprostém obklíčení (říkám si: co ale běžní lidé, co tu uvízli? Turisté? Policie tu uzavřela všechny přítomné) nebo zbývá vchod do metra. Sedneme na metro a odjedeme na Charing Cross. Z druhé strany se jdeme podívat zpátky na Trafalgar, ale policie je všude, nikam se nedá jít. Po další půlhodině koukání to vzdáváme a jedeme prolézat město. Kvůli MayDayi se ale skoro nikam nedostaneme, autobusy nejezdí nebo jezdí jinam, v centru panuje naprostý chaos. Večer se jedeme podívat k Dome, kde má být párty, ale nikde se nic neděje a tak jedeme zpátky do Hackney. Kvůli chaosu v dopravě ale přijíždíme až kolem půlnoci, takže naši hostitelé se pořádně strachují, zda jsme nebyli zatčeni. Teprve oni nám říkají zprávy z TV. Poté, co policie uzavřela prostor, držela tam lidi až do večera a pak je začala pomalu propouštět, spousta zatýkání atd. Měl jsem dojem, že na Trafalgaru zůstala většina lidí, většina se ale po průlomu policie u McDonalda obrátila a vydala se na jižní břeh Temže, kde byl způsoben pořádný chaos v dopravě. (Cestou zpátky z Domu jsme se byli podívat na opuštěném Parlamentním náměstí, kde pilně pracovaly uklízecí čety, policisté jezdili v dodávkách sem a tam po městě, odklízela se lejna po policejních koních, proti-demonstrantské kovové zátarasy atd. Pravdou je, že trávník na Parlamentním náměstí vzal za své, tulipány a květiny moc nepřežily, spousta odpadků atd. Zahrádkářské vize aktivistů Reclaim the streets nebyly příliš vyzdviženy v přítomnosti odpadky tvořících návštěvníků 1. máje nebo přímo těch, kteří se přišli vybouřit, něco posprejovat, rozmlátit a udělat chaos.

Úterý je poslední den, co máme na Anglii, takže opět otvíráme turistického průvodce a vyrážíme do města. Cestou metrem z Finsbury Parku na Aldgate potkáváme první noviny (v Londýně mají zvyk nechávat noviny odložené v metru, takže během dne jsme se dostali ke všem bulvárům a pár dalším novinám), takže čteme: Anarchisté řádili v centru Londýna. Rváči v ulicích. Karnevalová zábava - potom dav ovládne ulice. Anarchie a bitva o Big Mac. Násilníci zneuctili Churchillův monument. Jak si toto mohli dovolit? Najděte tato zvířata. Bulvární tisk apeluje na národní hodnoty (byla posprejována Churchillova socha a památník válce, Cenotaph) a zvedá kampaň za nalezení těch, kdo rabovali a ničili. Dav, který nebyl uzavřen na Trafalgaru, se vydal městem a v novinách bylo plno zpráv o poničených či vyrabovaných obchodech, automobilech, propíchaných pneumatikách atd. Odhady o počtu demonstrantů i policistů se různily. Demonstrantů mohlo být tak 5 - 10 tisíc, policie byla z 9000 policistů v Londýně posílena o dalších 5500. Odhady škod činí nejméně půl milionu liber (asi 30 miliónů korun).

The unacceptable face of anti-capitalism

Na Aldgate vystupujeme a jdeme se podívat do knihkupectví Freedom Pressu. Z toho jsem totálně unešen. Je to místnost, v níž jsou od podlahy ke stropu knížky o anarchismu. Bavíme se o anarchismu v ČR a UK a se slevou pak kupuju anglický originál Lessons of Spanish Revolution od Vernona Richardse, Stát od Petra Kropotkina a román o posledním kapitalistovi. Ukládám do báglu a doma pak přidám k asi pěti kilogramům literatury, kterou už jsem nabral na sobotní konferenci.

Jedeme na Sv. Pavla, kde u stanice metra je bufet prodávající výborné zeleninové samosy.

(pokračování na str. 5)

Světová kapitalistická elita se bude v září bavit na výročním večírku MMF a SB v Praze!

Na patnáct tisíc světových bankéřů, ekonomů a finančníků přijede ve dnech 25. - 28. září 2000 do Prahy, aby se zde zúčastnili 55. výročního zasedání skupiny Světové banky (SB) a Mezinárodního měnového fondu (MMF). Prestižní akce světové ekonomické elity, první svého druhu ve střední a východní Evropě, bude zcela jistě zásadního významu. Delegáti se zde sejdou, aby navrhli schéma úplného rozšíření liberalizace světové ekonomiky, kterou vydávají za prostředek k vyřešení problémů kdekoli na světě. Nesdílíme tento názor - ekonomickou globalizaci i politiku SB a MMF vidíme naopak jako součást příčin současných tragických světových problémů, nikoli jako naději pro hladovějící, vykořisťovanou a utlačovanou většinu lidstva či jako šanci na zastavení destrukce životního prostředí.

V procesu ekonomické globalizace, který představuje odstraňování národních omezení pro volný pohyb zboží a kapitálu, hrají obě instituce skutečně klíčovou roli - tvoří jeho administrativní strukturu a jsou rovněž jeho regulačními tělesy. Svou ekonomickou politikou otevírá MMF i SB a její skupiny rozvojové země (za něž považují podle míry HDP též Českou republiku) zahraničnímu kapitálu a investicím. MMF i SB přitom přiznávají, že se řídí pouze ekonomickými kritérii a ochotně tedy podporují různé diktátorské režimy. Těžko se tomu divit, víme-li, že samy tyto instituce demokratické nejsou - rozhodování v nich není rovné, podíl na něm se řídí výší vložených peněz podle zásady „kolik dolarů, tolik hlasů".

V rámci programů strukturálních úprav (SAPs) poskytuje MMF a SB rozvojovým zemím půjčky, přitom však tvrdě určují pravidla hry: poskytnutí půjček podmiňují deregulací, liberalizací a privatizací. Tyto úpravy posílí pozici nadnárodního kapitálu, postavení většiny obyvatel rozvojových zemí ale ještě dále zhorší. Omezení sociálních a ekologických pravidel (která by investorům „překážela")

Ukrajinská stařena hledá na tržišti v Kyjevě mezi odpadky vyhozené jídlo, aby se nasytila

a škrty ve veřejných výdajích mají za následek nedostupnost zdravotnictví a vzdělání, prudké zvýšení cen (včetně základních potřeb), propouštění, nezaměstnanost, omezování odborových práv a škody na životním prostředí. Zvlášť ničivé jsou poté dopady na zemědělství, kde je likvidována výroba zaměřená na místní samostatnost a země jsou talčeny k pěstování monokultur na vývoz, což má za následek potravinový nedostatek a v některých státech také hladomory. Tragické jsou též dopady SAPs na životní prostředí: programy tlačí země k vývozu neobnovitelných zdrojů, což sice z krátkodobého hlediska vede ke zvýšení HDP, dlouhodobě však jde o nevyčíslitelné ztráty. Megalomanské projekty SB mají za následek likvidaci lokálních ekosystémů a nucené přesidlování miliónů lidí.

Hlavním cílem těchto programů je přitom umožnit vstup zahraničního kapitálu, který je často spekulativní povahy a k tvorbě žádných hodnot nepřispívá. V jednotlivých zemích pouze využije absence sociálních a ekologických pravidel, ovládne trh a likviduje i celá průmyslová odvětví. Politika vnucená MMF a SB tak většinou ke slibovanému ekonomickému růstu nevede. Jedinou stopou po ní zůstává dluh a aby ten dále nerostl, jsou jednotlivé země nuceny platit značné částky alespoň na umořování úroků z něj. Tváří v tvář této zkušenosti se potom jeví jako neupřímný a nepřesvědčivý argument ohledně přílivu zahraničních investic do ČR, jímž politická a ekonomická elita obhajuje zasedání MMF a SB v Praze. V této souvislosti připomínáme, že si summit vyžádá až několik miliard korun, které jsou naléhavě potřeba v sociální sféře či jinde.

Zhruba 40 tisíc příslušníků finanční oligarchie dnes kontroluje 80% světového obchodu. Majetek dvou stovek nejbohatších lidí je vyšší než společný příjem 41% světové populace. Přes 250 miliónů dětí na světě musí v drsných podmínkách pracovat, aby přežily. Asi 17

(pokračování na str. 28)

Jelikož Anglie doslova žije různými slevovými akcemi, ptám se: Když koupím pět samos, dáte mi šestou zdarma? No, normálně to neděláme, ale že to jste vy, tak speciálně dnes pro vás to uděláme. Výborně. Byly moc dobré. Procházíme si Regent's Park, Hyde Park (ale je šílená zima, takže ani nikde moc nesedíme) a scházíme na Trafalgar Square. McDonald's už má novou výlohu a pilně se opravuje. Město už zase jede ve svých kolejích.

Středa znamená odjezd. Loučíme se s naší milou rodinkou, kupujeme ještě nějaké veganské perníčky a pečivo na cestu a vyrážíme na Victorii. Autobus do Doveru, loď do Calais. V Calaise je nepříjemně, temná obloha, vítr, zima. Bere nás naštěstí člověk za Antverpy. Je to bílý Jihoafričan, vyrůstal ve Svahilsku a JAR, studoval ve Francii a teď žije v Belgii. Celou cestu jsme kecali. Za Antwerpama nás nechává na benzince, dáváme pixlu cizmy a pak nás bere německý kamióňák. Veze nás ale jen asi 40 km, pak že zastaví a bude spát až do rána. Veze nové Hondy z Antwerp do Heidelbrunnu a nabízí nám přespání v autě. Zkoušíme stopovat, ale nic nejede, tak nakonec spíme v Hondě.

V osm ráno vyjíždíme. Jen kousek, co přejíždíme hranice s Německem, předjíždíme dva české kamióňáky vezoucí Opely. Mají pražské značky a tak se s nimi zkoušíme dohodnout vysílačkou. Super - na nejbližším parkovišti nás berou a vezou až na české hranice. Sice jedou jen pomalu a musejí každých pár hodin dávat přestávky, ale máme to přes celé Německo až na hranice. O půlnoci jsme v Praze.

Mám-li zhodnotit tento výlet, musím říci, že jsem byl nadšen i zklamán z toho, co jsem viděl. Nadšen z rozvinutých distribucí, anarchistických hnutí, alternativních aktivit, tradicí dělnických, ekologických a jiných iniciativ, zklamán levicovými proudy, které parazitovaly na myšlence boje proti kapitalismu a z chaotismu celého prvního máje. Je pravda, že těch 10 tisíc lidí, které v Londýně protestovali proti kapitalismu, je o něčem zcela jiném, než těch 150 pravověrných anarchistů rozehnaných policií na Střeleckém ostrově. Myslím, že má-li hnutí jen několik desítek aktivních jedinců, je zbytečné vést války o tom, kdo má pravdu a kdo ne a uzavírat se do pravověrného ghetta. Na druhou stranu otevřenost vůči rváčům, bolševikům a jiným parazitům může dojem ze síly hnutí také pořádně pokazit. Každopádně mi dal Londýn hodně inspirace a zážitků.

Rosťa.

Kapitalismus, fašismus a automobilová kultura

„Především jsou to mladí, kdo podléhají této magice. Zakoušejí triumf motorového vozidla plným temperamentem svých tvárných srdcí. Musíme to vidět jako znak oživující síly našich lidí, že obětují sami sebe s tak fanatickým odevzdáním tomuto vynálezu, vynálezu, jenž tvoří základ a strukturu naší moderní dopravy."

- Adolf Hitler

Ford a další korporace, které podporovaly Hitlerovo Německo, také rozvinuly ideologické a infrastrukturní kořeny automobilové kultury. Není to, jak nám motorizace bere svobodu a dělá z nás otroky aut, jen mírnější obměnou toho, jak fašismus převzal vládu nad velkou částí Evropy?

Na tom, aby mohlo Německo začít 2. světovou válku, neměly podíl jen německé automobilky vyrábějící výzbroj, tanky a další válečná vozidla, ruku k dílu přiložily korporace všech průmyslových odvětví. Němečtí nejbohatší kapitalisté - jako Krupp, Thyssen, Kirkdorf aj. - investovali do rozvoje Třetí říše již od samého počátku, poskytujíc tak jak finanční, tak taktickou podporu.

Skutečnost byla taková, že 3. ledna 1933 byl Hitler pozván na schůzku do domu bohatého německého bankéře Reinharda Shroedera, a byl pověřen sestavením vlády. Netrvalo to ani rok a Hitler byl označován za "Führera" - absolutního vůdce. Mussoliniho Fašistická strana se dostala k moci podobným způsobem o 11 let dříve.

Hitlera ale neoslavovali jen němečtí kapitalisté. Velké americké korporace jako Ford, ITT, General Motors, Standard Oil, IBM a Texaco investovaly během dvacátých let v Německu 1,5 miliardy tehdejších US dolarů. Managementy těchto společností dychtily stejně tak jako jejich němečtí kolegové po tom, aby bylo dělnické hnutí v Německu zničeno. A chtěly také profitovat z nacistického válečného rozvoje.

Většina z těchto společností během války pokračovala ve své činnosti v Německu – a mnohé využívaly práci vězňů z koncentračních táborů – zatímco v tu samou dobu vyráběla ve své

Fortune: Byznysmenem století

Americký továrník Ford na svém legendárním Fordu T

Foto AP

PRAHA - Podnikatelem, který v tomto století nejvíce ovlivnil svět, je Henry Ford, americký továrník, jenž způsobil převrat v automobilovém průmyslu. Vyplývá to ze žebříčku, který včera zveřejnil americký čtrnáctideník Fortune.

Ford byl vybrán na základě profilů nejvýznamnějších obchodníků a podnikatelů 20. století, který Fortune během posledního půlroku zveřejňoval. Ford se přitom umístil před takovými jmény, jako je nejbohatší člověk světa Bill Gates, zakladatel softwarové firmy Microsoft, Alfred Sloan Junior - ředitel společnosti General Motors, který z této americké automobilky udělal největší společnost na světě, nebo Thomas J. Watson, zakladatel počítačového gigantu IBM. Uvedená čtveřice obsa-

domovské zemi válečná vozidla pro armádu US.

Půl tuctu průmyslových magnátů zasedalo v prohitlerovské America First Committee. Dynastie Du Pont, která kontrolovala General Motors a U. S. Rubber, podporovala fašistickou American Liberty League a také "černé kapuce", Ku-Klux-Klanu podobný Black Legion.

V roce 1934 se rodiny vlivných kapitalistů Du Pontových a Morganových pokusily najmout námořního generála Smedleyho Butlera, aby zinscenovali fašistickou ofenzivu proti Rooseveltově liberální administrativě. Butler o tom řekl Rooseveltovi a plán zkolaboval. I přes vyšetřování Senátu nebyl nikdy nikdo soudně stíhán, což může sloužit jako pochopení měřítka síly velkého průmyslu.

Ve stejné době již byli Henry Ford a James Mooney (General Motors) osobními přáteli Führera, Ford byl vychvalován v Hitlerově knize "Mein Kampf" a v roce 1938 obdržel od Hitlera medaili. Fordovy vlastní spisy, jako "Mezinárodní židovstvo", jasně ukázaly jeho sdílení nacistické ideologie.

Víme-li o vzájemných ideologických sympatiích Forda a Hitlera, zdá se logické, že Ford podporoval Hitlerův vzestup k moci na začátku 30. let, jak o tom mluví soudobé zdroje.

Fašistická ideologie pěstuje motorizaci

Zpět k automobilům. Nikdy zcela nebudeme znát Fordovy záměry, ale můžeme analyzovat výsledky jeho odkazu.

Henry Ford byl Billem Gatesem té doby – průmyslníkem, který začínal od nuly a stal se jedním z nejbohatších lidí světa díky tomu, že vytvořil levnou verzi stroje, který byl do té doby průměrnému člověku nedostupný.

Podobně jako "krev a půda" v nacistické ideologii, měl Ford vizi farmářské Ameriky, kde automobil bude - spíše než hračkou bohatých - vozidlem farmáře.

Namísto toho, aby byla nástrojem demokracie, masová motorizace vytváří a podporuje v každém iluzi, že každý jednotlivec může mít prospěch na úkor někoho jiného. Vezměme si kruté a agresivní sobectví řidiče, jenž každou chvíli obrazně zabíjí "ostatní", jež se mu jeví spíše jako fyzické překážky v jeho rychlosti. Toto chování, které se rozmohlo s rozvojem popularity automobilů, značí absolutní triumf fašistické ideologie na úrovni každodenního života: řidičovo chování zobrazuje ideu, že silní vítězí a slabí mají být zničeni. Výsledný pocit je snad to, co Volkswagen popsal svým předválečným jménem, Kraft Durch Freude Wagen, automobil "síly z radosti".

Ford a Hitler průkopníky masové tovární produkce

Výsledný efekt třídního kompromisu poválečného uspořádání v roce 1945 byl ten, že se dělnická třída vzdala velké části své stávající kontroly na pracovišti výměnou za sociální stát, slib stálé, plné zaměstnanosti a rostoucích životních standardů.

Právě toto uspořádání, a tím poválečný boom, mohlo vzniknout jen na základě nové strategie a metod, jimiž korporace mohly akumulovat bohatství – fordismu.

Fordismus byl založen na využívání montážních linek k masové produkci standartizovaného spotřebního zboží. To bylo umožněno nahrazením vyučených řemeslníků polovyučenými dělníky montážních linek, což následně pomohlo managementu k detailní kontrole nad procesem práce.

Tím se otevřel obrovský potenciál pro racionálnější využívání a zefektivnění "vědeckého managementu" a automatizace, které dohromady otevřely cestu enormnímu růstu produktivity práce – zatímco práce se tak stala nekonečným opakováním nudných úkonů.

Tato zvýšená produktivita znamenala, že platy a zisky mohou vzrůstat souměrně. Díky rostoucím mzdám a relativní jistotě zaměstnání nabízené fordistickou výrobou byl fordismus byl schopný poskytnout základ masovému konzumu, což byla potřebná podmínka jeho vlastní reprodukce.

Fordismus, jak už z názvu vyplývá, byl využit poprvé ve 20. letech společností Ford Motor Company, další experimenty na tomto poli vyvinul Volkswagen a dálniční stavitelství ve 30. letech v nacistickém Německu.

Nacistický projekt dálnic – "Autobahnen" – který umožnil rapidní kontrolu území vzdálených od sídla moci, a to nejen v období války – byl duplikován v nefašistických zemích severní Ameriky a západní Evropy, ač jako fašistická může být viděna sama tato idea. Koneckonců Římané nikdy netvrdili, že zlepšují dopravu ve svém impériu, a to také netvrdili ani tyto moderní západní národy.

Nacistické koncentrační tábory byly modelovány podle Fordových produkčních linek, které zase byly modelovány podle vzoru jatek. Použijeme-li tento vzor, motorový průmysl se stal modelem pro výrobu celého počtu trvanlivých věcí pro konzumenty, jejichž uvedení následovalo.

Narozdíl od vysavače, rádia nebo pračky, jejichž hodnota zůstává, když je má každý, je ale automobil, stejně jako vila u moře, žádoucí a užitečný jen potud, pokud je nemají masy.

Jakmile mají masy lidí automobily, každý z nich uvázne ve stejné dopravní zácpě a je přinucen jet rychlostí toho nejpomalejšího vozidla – téměř vždy mnohem pomalejší a mnohem nepříjemnější než by byly funkční železniční nebo tramvajové systémy. To je dáno tím, že jak v koncepci, tak v původním záměru je automobil luxusním zbožím. A podstatou luxusu je, že nemůže být demokratizován. Kdyby měl luxus každý, nikdo by z něj neměl žádné výhody.

Automobil nebyl jen první z trvanlivých spotřebních věcí vyrobených fordistickými metodami, byl také produktem nejdůležitějším. Po bydlení se automobil stal pro běžného "konzumenta" druhou nejdůležitější komoditou, znamenající ekvivalent několika měsíčních platů

se stal Henry Ford

dila první příčky. Mezi dalšími kandidáty, kteří se do užšího výběru nedostali, byli takoví úspěšní byznysmeni jako Walt Disney, zakladatel Wal-Martu Sam Walton, nebo Ray Kroc, který vybudoval impérium McDonald's.

Magazín své rozhodnutí vysvětlil tak, že Ford „byl zakladatel průmyslového oboru, který změnil naši planetu. Jako první vytvořil masovou poptávku a zároveň přišel na to, jak ji uspokojit. Byl největším podnikatelem, který kdy žil. Na takové výjimečné osobnosti jako byl on, nelze zapomenout."

Ford založil svou stejnojmennou společnost v roce 1903 ve věku čtyřiceti let. O pět let přišel se svým modelem T (Lízinka), který byl vyráběn až do roku 1927. Jeho cena přitom klesla z 850 na 290 dolarů. V roce 1913 zavedl ve své továrně pohyblivou montážní linku pro výrobu automobilů, což vedlo k drastickému snížení cen. Zároveň dokázal svým dělníkům platit na tu dobu vysokých pět dolarů na den, což jim poskytovalo přístup na trh, který Ford budoval. „Tím, jak Ford zavedl principy masové výroby do automobilismu a najal si tisíce dělníků, kteří by tyto principy uvedli do praxe, umožnil vznik nového fenoménu - střední dělnické třídy," tvrdí Fortune. Ford se sice o své dělníky dokázal postarat, paradoxem však je, že zůstal velkým odpůrcem odborů, jejichž činnost byla ve Fordových závodech dlouho zakázána. Stinnou stránkou Fordovy minulosti zůstává také jeho obdiv k Hitlerovi. *bič*

(znamená to, že většina lidí se musí zadlužit, aby jej získala, což dál roztáčí cyklus závislostí). Výroba automobilů také potřebuje široké spektrum průmyslových odvětví od výroby gumy, oceli, plastů, elektroprůmyslu a ropného průmyslu až po podpůrná odvětví jako dálniční stavitelství, reklama a finančnictví.

Tak obrovské ekonomické souvislosti znamenaly, že velká a rozsáhlá odvětví moderní ekonomiky se stala závislá na výrobě automobilů až do takového stupně, že se produkce automobilů stala důležitým ekonomickým indikátorem sama o sobě. Neboli: "Když si General Motors kýchne, Amerika chytne rýmu!"

Auta a dálnice zničily dělnickou solidaritu

S poválečnou obnovou rozbombardovaných měst po celé Evropě se státní plánovači chopili příležitosti rozdrolit staré dělnické komunity obklopující továrny a přemístit dělníky do nové panelové zástavby, nových měst a "zahradních měst". Tato dislokace byla umožněna zpočátku veřejnou dopravou, další rozvoj byl ale umocněn rozvíjejícím se vlastnictvím automobilů.

S rozdělením starých společenství přišlo také rozlomení solidarity staré dělnické třídy, která byla nahrazena izolovaným individualismem nových, sterilních panelových sídlišť.

Sousedy nyní nikdy nevidíme spěchat ve svých vozech – a jak se sousedství stalo nebezpečnějším a nepříjemnějším kvůli vzrůstající dopravě, více a více lidí se uzavírá do komfortu svých domovů.

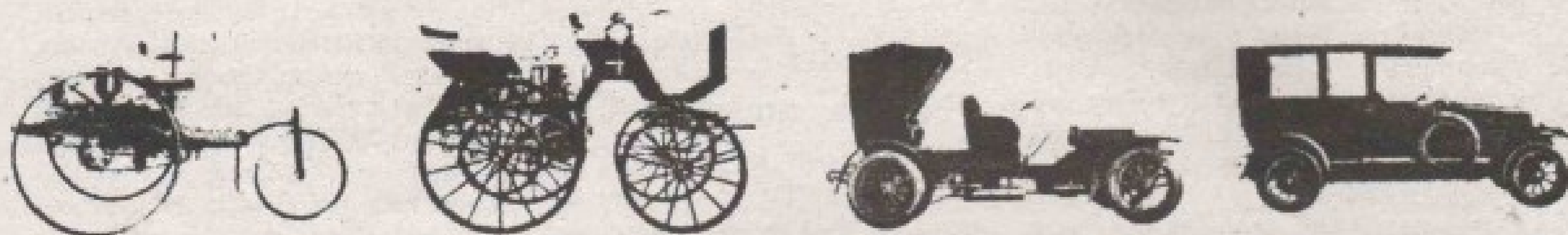
Tak se tedy auto stalo bublinou, uzavřeným prostředím, štítem před setkáváním; činí vztahy odcizenějšími způsobem, jakým veřejná doprava nemůže. Pro byznys se motorová doprava stala ideálním způsobem, jak zaměstnávat příležitostné pracovníky. Potenciální radikálnost železničních dělníků, kteří se mohou shromáždit dohromady a organizovat koordinované stávky ve stanicích a ve skladištích, čímž mohou bránit pohybu velkých množství komodit a netrvanlivých materiálů, se může snadno obejít vozovým parkem nákladních autodopravců s individuálními kontrakty.

Ikdyž jsou dělníci stále koncentrovaní v městských oblastech, tato hrozba kapitalismu je odvrácena pokračující přeměnou dělnické třídy na konzumní občany uzavřené v kovových krabicích, pořád se pohybujících po boku ostatních v ustavičném pohybu dopravy.

Zůstal z nás národ řidičů lehce kontrolovatelných prostřednictvím řidičských oprávnění, povinných identifikačních karet a – což je mnohem důležitější - závislosti na vládě a průmyslu na všech úrovních každodenního života.

Bez toho, aniž by vypálily pušky, byla převzata vláda nebo se násilně odejmula něčí svoboda, byly záměry fašismu prakticky splněny.

Z Car Busters No. 3 přeložil Rosťa

Pro lásku k automobilu

Automobil je mnohem víc než pouhý dopravní prostředek, stal se kulturním symbolem naší doby. Na jeho historii od konce 80. let minulého století do 20. let našeho století ukazuje Wolfgang Sachs ve své knize nazvané Pro lásku k automobilu - pohled do dějin našich tužeb, jak automobil zformoval naše sny a touhy zakotvené v moderní společnosti, a jak tím přeměnil naše vnímání času a prostoru, naše osobní a společenské hodnoty i náš pohled na pokrok a budoucnost. Následující článek je, se svolením autora, složen z úryvků z této knihy.

Pánové času a prostoru

Zajisté bylo dříve jednodušší si nadřazenost automobilu představovat, než s ní počítat. K tomu, aby se člověk stal „motoristou“, jak se brzy začalo říkat bodrým sportovním i svátečním řidičům z měst, bylo zapotřebí více než jen peníze; řidič potřeboval také svaly a odvahu. V počátcích se automobil podobal nezkrocenému zvířeti, které náhle měnilo nálady a míválo nebezpečné reakce. Kdo by ale ještě věřil, že štěstí přijíždí na koni, když bylo možné řítit se krajinou, zručně, s vervou a za plného soustředění vést stroj a zanechávat čumily v prachu cesty daleko za sebou?

Mechanická rychlost a síla vyhloubily široký příkop mezi věkem automobilu a érou koní, i mezi zážitkem možnosti samostatného pohybu a závislosti na železniční trati. Kůň a kočár, tradiční znaky privilegovaných, ztratily během 19. století na vážnosti natolik, že kdykoliv vlak předjel nějaký kočár, posmívali se mu vlakoví cestující jízlivě z oken. Lepším dámám a pánům nakonec nezbylo nic jiného, než také začít jezdit vlakem.

Až automobil opět pozvednul ideály věku kočárů z prachu a dal jim novou tvář, bez nedostatků organické koňské síly. Není proto divu, že první generace automobilů vypadala jako kočáry tažené koňmi s tím rozdílem, že měla motor. Až od přelomu století přestal vzhled automobilů napovídat, že auto je dopravním prostředkem aristokracie a vyšších vrstev buržoazie, který slouží svou rychlostí a silou k demonstraci jejich společenské nadřazenosti. Automobil sice nezpůsobil okamžitě revoluci na poli mobility,ale rozhodně ihned zamíchal s dominantními symboly prestižního postavení.

"Nikdy v životě mi nikdo tak nenadával, jako při mém výletu autem roku 1902, a to nepočítám všechny ty nadávky beze slov: hrozící pěsti, vypláznuté jazyky, obnažená pozadí a další podobná gesta," napsal kdysi Otto Bierbaum.

Zatímco jiné technologické novinky, jako psací stroj či vysavač, zůstávají skryty za zdmi domu svého majitele a od okolí nic nevyžadují, auto potřebuje volný průjezd ulicí a nutí i lidi bez aut, aby se chovali podle jeho pravidel. Automobil tedy už od počátku nebyl pouze technický problém, ale i problém, který se dotýkal života na ulici a jeho vžitých konvencí. Historie automobilu musí být zároveň

historii životního prostředí a chování.

Dobývání ulic muselo zaručeně narazit na odpor; ulice přece byly zaplněny chodci, různými vozy taženými koňmi, hrajícími dětmi a vší možnou drůbeží.

Jak je patrno z návrhu zákona o automobilech předloženého v lednu 1908 pruskému zákonodárnému sboru, donesl se zvuk protestů i do odměřeného světa parlamentu. Hrabě Cramer se jej snažil obšírně obhájit a mimo jiné řekl, že volnost poskytovaná motoristům musí zajisté mít své meze, přestože jeho přátelé nechtěli klást automobilovému hnutí do cesty žádné překážky.

Zejména konzervativci, kteří samozřejmě měli pochopení pro nijak výjimečný hněv namířený proti troufalosti městských obyvatel, zatratili automobil coby symbol nové buržoazie. Lidé z venkova byli obzvláště rozrušeni; zdálo se jim, že se přes ně přetahuje koberec hluku, zápachu a prachu. Koně vyplašení příšerami s motorem často sbíhali z cesty a převraceli celé povozy, a to nejen s nákladem brambor, ale taky se samotným vozkou, který tak byl „pohřben“ zaživa. V noci lidé nadávali na sílu, která se proti nim řítila a nedávala jim jinou možnost, než vrhnout se ze silnice do příkopu.

Jaké potěšení měli řidiči, arogantně sedící za sklem, z napáchaných škod, je vidět z novinového článku Rudolfa Diesela z r.1906 o jeho první jízdě: "Při odjezdu z Itálie jsme rozpoutali hotovou prachovou bouři! Na ulici ležel jemný vápencový prach v pěticentimetrové vrstvě. Georg se řítil po cestě, snažil se z auta vymáčknout, co se dá... a za námi mohutněl ohromný trychtýř. Celé údolí Piávy bylo tou mlhou zahaleno... Rozzuřili jsme chodce tím 'plynovým útokem' - jejich tváře se stáhly do jediné grimasy - a nechali jsme je daleko za sebou v neurčitém světě, ve kterém vzdálená pole a stromy ztratily barvu pod suchým nánosem prachu."

Není divu, že v lidech to vřelo tím spíš, že za škody na ulicích a lidech museli platit samotní obyvatelé vesnic. Také se není co divit, že se tento hněv slil s třídní nenávistí, protože ti, kteří rychle ujížděli a zanechávali za sebou venkovany, aby si s tou spouští nějak poradili, byli skutečně oni nouveaux riches (noví boháči) z měst.

V r.1912 publikoval Dr. Michael Freiherr von Pidoll z Vídně „Výzvu k protestu“, ve které vyhlašuje nárok veřejnosti na ulice: "Veřejné ulice nejsou určeny pro expresní dopravu; patří k životnímu prostředí města... Měly by snad tedy být veřejné ulice 'bez lidí'?"

Tehdejším motoristům připadal švýcarský kanton Graubünden jako samotné hnízdo zpátečnictví. Ti tvrdohlaví Švýcaři v podstatě chtěli zakázat rozvoj a nemít s automobilovou dopravou cokoliv společného. Sloupky evropského automobilového tisku na ně dštili oheň a síru a dokonce vyzývaly čtenáře k bojkotu Švýcarska. A 'otázka automobilu' prakticky byla jablkem politického sváru v Graubündenu po celých 25 let.

Noviny Bündner Tagblatt situaci komentovaly takto: "Konec konců, rolníci, pastevci, majitelé dobytka a obchodníci v Graubündenu stále žijí a jen stěží dovolí tomu smradu na kolečkách vytlačit je ulic. Nebo by se už měli uchýlit k sebeobraně? (Což bychom jim rozhodně radili, aby udělali, a to i za cenu násilí. - vydavatel [Bündner Tagblattu])

Nedá se říci, že by zmiňovaný zákaz přinesl na vrcholky hor mír. Tak dlouho se vydávala výjimečná povolení, až byl zákaz stejně děravý jako místní sýr. Do toho se do situace vmísili rozhněvaní lidé, kteří s pomocí petiční kampaně prosadili uspořádání referenda v r.1910. Zákazu automobilů se dostalo úctyhodné podpory: 11.977 hlasů oproti 3.453.

Mezi lety 1920 a 1924 bylo poraženo několik referend za povolení automobilové dopravy. Až od r.1922, kdy se do věci vložila centrální vláda v Bernu a nařídila otevřít ulice průjezdní dopravě, se situace začala obracet, až v r.1925 těsná většina 11.318 ku 10.271 rozhodla přiznat automobilům právo na vjezd do Graubündenu, alespoň do hlavních ulic. Pidoll byl jedním z mála autorů tehdejší doby, kteří rozpoznali dalekosáhlé sociální důsledky používání automobilů, jejich rozšiřující se monopolizace ulic a povrchů vedoucí k vyloučení nemotorizované přepravy a veřejné pospolitosti, která je s ní spojená.

"Ulice a náměstí metropolitních oblastí a měst nejsou pouhými dopravními tepnami jako např. železniční koleje... Jsou prostředím, ve kterém se do značné míry odehrává společenský ekonomický život města... Automobilová doprava ve své dnešní formě zahrnuje...neustálé ohrožení, narušování a posouvání kolemjdoucích nebo jiných vozidel a zároveň představuje silné narušení těch sociálních vztahů, které jsou příznačné pro vyspělou kulturu."

Právo na ulici, právo veřejnosti zůstat nezatížená a v bezpečí, nebyla příčinou obav jen v Německu, ale i v auty poblázněné Francii a ve Spojených státech - ukázkovém příkladu motorizace. Ale nikde nenajdeme ani pokus o systematické zvážení výhod a nevýhod této nové techniky z politického pohledu. Síla jednou daného faktu způsobila, že postupem doby protesty utichaly a zvrhávaly se v pouhé reptání, přestože dokonce ještě v r.1911 takové uznávané periodikum jako The Economist stále zápasilo s obtížnou otázkou: "Dá se ztráta příjemného prostředí a pohodlí nebo zatížení veřejnosti omluvit potěšením, které zažívá poměrně málo osob?"

Zárodek budoucí velikosti

Po letech debat nad tím, co udělat s automobily, se na národní úrovni věci konečně rozhýbaly, když se v německém parlamentu od r.1906 do 1909 bojovalo o přijetí návrhu zákona o odpovědnosti automobilistů. Zde se srazily rozdílné zájmy: zatímco rozhněvaní konzervatisté stojící na straně lidu trvali na tom, že řidiči budou odpovědní [za škodu]už z principu, pokud nebudou moci prokázat opak, automobilové asociace, které se obávaly finančních dopadů, se hodně snažily úplně se vyhnout legálnímu vymezení. Pouze u sociálních demokratů se zdálo, že nemají na automobil žádný názor.

Brzy se ale stále častěji začal objevovat argument, kterému lidé

obávající se o podmínky na ulicích, mohli jen těžko vzdorovat. Zatímco i nadále podávali stížnosti ohledně převrácených povozů a narušování poklidu venkova, jejich odpůrci změnili nápěv a zaútočili národní hymnou: v sázce je prospěch německého průmyslu, á kdo by mohl být lhostejný k jeho osudu?! Tento argument náhle posunul diskusi do úplně jiného rozměru, který neměl nic společného s přemítáním nad výhodami a nevýhodami řízení auta. Pokusy čelit společenským škodám způsobenými automobilem narážely na vize společnosti, ve které opravdu záleží pouze na jedné vlastnosti aut: je to výnosné zboží na trzích, které si německý průmysl nemůže dovolit ztratit ve prospěch jiných národů.

Jak předeslaly noviny Frankfurter Zeitung: "Začínající automobilový průmysl dnes nemůže vydržet žádné experimenty, natož nějaké testy síly. Stát by jej měl naopak zaštítit a bráni právě proto, že tento průmysl má v sobě zárodek své budoucí velikosti a bezpochyby bude hrát značnou roli v ekonomice našeho národa."

Automobil sám byl prezentován jako 'zosobnění veškerého pokroku' a tudíž bylo jen správné, že přehlušil námitky 'zpátečníků' a 'filištínů'. Ti, kteří to nepochopili, byli brzy donuceni silou daného faktu prozřít a shlédnout svoji chybu, jak to zdůraznil už na počátku století Baundry de Saunier: "Mechanický vůz je tady jednou provždy a jakkoliv se jej někdo může snažit potírat, on nezmizí, protože přesně odpovídá logice ekonomického rozvoje a potřebám dnešní doby. Odporovat tomuto faktu je stejně pošetilé jako bojovat s časem, věkem, činností lidské mysli, neustálým pohybem nebo se silami přírody, které si na nás zkouší svůj vliv, a které, ač se nám to nelíbí, nikdy nemůžeme změnit."

Tváří v tvář tak silnému vědomí národní odpovědnosti se kritici odmlčeli a jen pozorovali, jak se jejich otázky - zda je automobil vůbec zapotřebí a jestli jeho výhody převažují nad nevýhodami - stávají podivně bezvýznamnými.

Když na debaty a prostor v novinách vrhl svůj dlouhý stín světový trh, museli se vzhledem k přikázání průmyslové moci, ti rozvážní a opatrní lidé jevit jako nepřátelé národa a pokroku. Jakmile začala být brána nepostradatelnost automobilů jako daný fakt, začala se objevovat - dá se říci - kázání o dopravní výchově. Řidiči musí být 'kvalifikovaní', chodci by se měli chovat 'správně' a ne 'špatně', vozkové a cyklisté musí být 'ohleduplní' a vzhledem k novému požadavku disciplíny potřebují všichni trénink. Pouze tímto způsobem se dá na veřejných ulicích nastolit 'pořádek', který by minimalizoval nebezpečí motorových vozidel.

"Většina nehod se stává právě proto, že ostatní typy pouliční dopravy nejsou vůbec ochotny přijmout nové podmínky, které s sebou přineslo zavedení automobilu a přizpůsobit se jim," prohlásil jeden rozezlený lékař ve své úvaze z roku 1908. "V celé populaci se musí zakořenit zvyk pokud možno co nejméně používat silnice na místech, kde jsou chodníky, rozhlížet se doleva a doprava před vstupem do vozovky, chodit a jezdit pouze po pravé straně, i když je ulice prázdná a na ulici zbytečně nepostávat."

Bylo zapotřebí zavést respekt k automobilu do každodenního vnímání a návyků; jen další malý kousek civilizace, který, až se ho jednou dosáhne, umožní, aby se pokrok usadil v Německu a přinesl státní ekonomice zářivou budoucnost. Ale zůstane řízení automobilu pouze luxusní hrou,anebo je možné motorizovat i široké masy obyvatelstva?

Krása funkčnosti

Po roce 1924, kdy se podařilo přemoci poválečnou inflaci a situace se na pár let zlepšila, přitahoval automobil nové vrstvy potenciálních kupců. Určité skupiny, pracovníci z řídících míst, inženýři nebo lékaři a právníci, si vysoce cenili auta coby symbolu modernosti.

S vědomím pokroku mohli alespoň kompenzovat svůj pocit nedostatečného postavení, a zdůraznit tak svůj nárok na co nejvyšší postavení. Dokonce i ti boháči, kteří ještě před válkou nedůvěřovali ďábelským motorům, se vzdali svých výhrad a připojili se k trendu moderní doby.

Počet automobilů z roku 1924 - 103.346 kusů se do roku 1932 vyšplhal na 489.270 kusů, což znamená, že asi 1% německých obyvatel mělo přístup k autu. Ačkoliv automobil ani náhodou ještě neovládl masový trh, přesto vyrůstal ze své role sportovního nářadí pro technické nadšence a stával se spotřebním zbožím pro lidi toužící po společenském postavení. Výrobci nyní museli využít svého důmyslu k tomu, aby jejich vozidla byla výhodná z provozního hlediska. Pokud se má technický výrobek stát předmětem masové spotřeby, musí být ke svému uživateli přívětivý.

Na auta už se tedy nepřidávaly žádné ozdoby, místo nich se plnohodnotné vyjádření považovala samotná funkčnost a to až do té míry, že Le Corbusier prohlásil, že dobrý automobil by mohl zaujmout místo hodné Partenonu.

Až do té doby byla jedním z měřítek krásy 'neužitečnost'. Od teď je ale stroj o to krásnější, oč lépe plní svou funkci. Funkcionalismus se dokonce pokusil vyvážit chaos měst tím, že město prostorově rozdělil na oblasti, ve kterých se pracuje a bydlí [čímž mnohé z nás odsoudil k závislosti na automobilech - pozn. red.].

Svět vznešených dam a marnotratnosti

Automobil zapustil své kořeny do všech vrstev lidské společnosti. Až do roku 1970 nemohla více než polovina dělnických rodin zažít to potěšení, které jim příslušníci lepších kruhů po padesát let předváděli. Porodní bábou automobilu byl tedy spíše trh s luxusním zbožím než masová výroba a až do 30. let se automobilový průmysl se svojí produkcí zaměřoval převážně na zákazníky, kteří se nedívali na cenu, ale na krásu a výkon. Jen velmi málo lidí chtělo mít své vlastní vozidlo, protože by mohlo být užitečné nebo dokonce nezbytné. Právě naopak, lidé si pořizovali auto, aby mohli pěstovat příjemný životní styl, který je na hony vzdálený každodenní rutině.

Automobil se v lepších kruzích stal předmětem konverzace. Tento nový výrobek se rychle zařadil do světa konzumace luxusu a touhy po uspokojení, který nyní, poté co se plně vytříbil jejich vkus v oblastech módy, stolování a salónního nábytku, udržují při životě zejména dámy.

Propojení mezi automobilem a dámami poprvé ukázalo, jak vytvořit z řízení automobilu ukázkový model spotřeby. V žádné jiné době nenajdeme tolik plakátů a jiných reklamních materiálů, které by ukazovaly ženy (lépe řečeno dámy) spolu s automobily. Automobil se tak pomalu zahaloval do barevného pláště spotřeby, protože to byla právě postava dámy, kdo ztělesňoval právo na osobní uspokojení.

V průběhu 19. století našlo rozdělení

lidského života na domov a svět profesionální práce svůj odraz v polarizaci světa citů. Muž, tedy alespoň podle toho, co říkal, měl smysl pro povinnost, byl šetrný a důsledný. Oproti tomu u ženy (z okruhu buržoazie) se vytvořilo povědomí o vkusu, volném čase a životním stylu. Spotřeba je především záležitostí soukromého života, ve kterém pravidla určuje žena.

Jak vysvětloval jeden francouzský autor:"V době šoférů a nezakrytých vozidel ženy auta vůbec nemilovaly, nebo to alespoň nebyla opravdová láska... Dnes už to ani trochu není pravda. Od té doby, co bylo něžnému pohlaví zaručeno pohodlné nastupování, čalounění a ochrana před rozmary počasí, ženy automobily milují... Pro ně je automobil něco, co se leskne, stojí spoustu peněz, a proto je šik... Pro výrobce je zase směrodatné to, že ženy přiměji pány tvorstva k tomu, aby získali velký počet automobilů."

Kořeny vznikající střední vrstvy získávaly živiny ze dvou základních společenských proudů: protestantské etiky, která napomáhala rozvoji výroby svým smyslem pro hospodárnost a pracovitost, a nadšení pro rozhazovačnost, které pomocí smyslového uspokojení a marnivosti podporují nárůst spotřeby. Nejen podnikatelský duch a tovární kázeň, ale také rozhazovačnost a radost z nakupování musely zvítězit, pokud se ze soběstačných občanů měli stát skuteční spotřebitelé.

V tomto procesu krystalizovaly hodnoty spotřeby kolem dámy devatenáctého století. Proto se v raných reklamních ilustracích objevují mladé ženy, které vyzývají zákazníky, aby si koupili nový výrobek, ať už to jsou cigarety, kolo anebo automobil. Průmysl se postavil do role toho, kdo naplňuje hodnoty připisované ženám, a to tak, aby do rodinného života - co se týče spotřeby - mohly být vneseny ekonomické principy. Proto se ohromeným masám ve dvacátých letech automobil jevil jako nablýskaný spotřební artikl.

Wolfgang Sachs

Převzato z CarBusters č. 6, publikované v českém překladu na internetu.

Po sto padesáti letech

Dělnická třída nemá co ztratit, leda své okovy.

Od doby, kdy tato věta spatřila světlo světa, uplynulo už sto padesát let. Objevila se ve spisu, jemuž jeho tvůrcové, pánové Karel Marx a Bedřich Engels, dali název Manifest komunistické strany.

Mnohé, co tehdy bylo možno směle tvrdit, se ukázalo jako nepravdivé, mnohé časem ztratilo svou platnost. Avšak to tvrzení s tou dělnickou třídou a těmi okovy zůstalo.

Pryč jsou ovšem ty doby, kdy možná ztráta okovů byla přímo toužebně očekávána a na četných lidových shromážděních fanatickým davem bouřlivě přivolávána. A nebylo tenkrát divu. Okovy tlačily a zařezávaly se do rukou i do nohou, řetězy řinčely a jejich hluk nechutně vyrušoval. Navíc byly často zhotoveny z nepříliš ušlechtilé oceli, a jejich vzhled tudíž nebyl nic moc. Zvlášť když přišly do vlhka a začaly reznout.

Uplynulo však sto padesát let a pokrok šel nezadržitelně kupředu. Články řetězů byly obaleny kvalitní bužírkou, a tím pádem jsou takřka bezhlučné. Náramky a... Jak se vlastně říká obdobě náramků pro dolní končetiny? Zkrátka náramky i jejich obdoby pro nohy byly pečlivě anatomicky vytvarovány, takže jejich nošení člověk prakticky ani nepocítí. Lepší modely jsou též polstrovány. Samozřejmě jen mírně, jinak by hrozilo, že je člověku někdo sprostě stáhne a ukradne a bude si je nosit sám.

A vzhled? Snad ani ti nejzámožnější panovníci středověké Evropy nenosili na svých končetinách tolik lesku a třpytu. Toho zlata, těch démantů!

Ano, najdou se i pochybovači. To, co se tak leskne, prý není zlato, nýbrž nějaká méněcenná náhražka a pod pozlátkem by se možná našlo i olovo - proto prý je ta bižuterie tak těžká. Jenže to ještě nikdo neprověřoval. To ještě nikdo neměl šanci prověřovat. Na okovy je celoživotní záruka a při sebemenším škrábnutí následuje bezplatná výměna za stejně kvalitní nebo i mírně lepší výrobek. Za malý příplatek lze dostat okovy podstatně vyšších technických parametrů.

A mnozí této možnosti využívají. Ono už to totiž není jako za časů totality, kdy byl k mání fakticky jen jeden model v pár drobných obměnách. Dnes máme pluralitu, a tak si lze vybrat z mnoha přemnoha různých variant, barevných provedení a nadstandardních doplňků. Populární je kupříkladu model se zabudovanou kalkulačkou a radiobudíkem. Nejkvalitnější modely disponují miniaturním televizním přijímačem vestavěným v levém náramku. Naproti tomu vžitým standardem je vybavení měřičem vlhkosti. Vkročíte-li do louže, mírný elektrický šok vás taktně upozorní, že vám hrozí nachlazení. A další skvělé novinky se chystají.

Někteří notoričtí kverulanti možná zaúpí nad tím, jaký masochismus dělnickou třídu postihl. Jak prý může někoho těšit život v okovech? To však svědčí jedině o jejich odtrženosti od reality. Každý odborník vám dosvědčí, že příliš dlouhé kroky mohou vést k vykloubení dolních končetin. Moderní okovy jsou konstruovány tak, aby se tomuto zdravotnímu riziku předešlo. Pro jistotu je pamatováno na dostatečnou rezervu - okovy zabrání každému jen trochu nebezpečně dlouhému kroku. A pokud jde o horní končetiny? Zde mohou okovy i zachránit život. Kdyby je nosil Ježíš Kristus, Pilátovi pochopové by nikdy neroztáhli jeho ruce tak, aby je mohli přitlouci na kříž.

Je též ověřeno, že strach z neznáma působí stresy a tím poškozuje zdraví. Tomu by se dalo předejít, pokud by každý byl vybaven elegantním obojkem a pomocí dostatečně dlouhého řetězu ukotven ke svému domovu. Pravda, za minulého režimu se u nás používání této zdravotní pomůcky poněkud zdiskreditovalo, avšak kompetentní místa již chystají rozsáhlou vysvětlovací kampaň, která věci vrátí tam, kam po právu náleží. A mnozí si opět rádi připlatí za nadstandardní provedení. Výroba těchto pomůcek povede k další vlně prosperity a tím i k většímu štěstí lidu.

Dělnická třída nemá co ztratit, leda své okovy. Je si toho dobře vědoma. A proto si dává zatraceně dobrý pozor, aby nepřišla o to poslední, co jí zbylo.

MH
23.IV.MVMIII

Hlad, ekologie a mír

Victoria Moran objevuje etické a ekologické souvislosti veganského stravování

Většina veganů pravděpodobně nebude tvrdit, že existuje druh vesmírné jednoty, v níž důsledná etika soucitu aplikovaná důkladně prospívá všem zúčastněným. Přechodem na veganskou stravu člověk například prospěje zvířecí říši, sobě (z osobní zdravotní perspektivy) a - nepřímo, ale je to velice důležité - našim mnoha hladovým lidským bratrům tím, že uvolní potravu, která se nyní používá na výkrm dobytka, aby mohla být použita k přímému konzumu lidmi, kteří mají - právě teď, tuto minutu - zoufalý nedostatek potravin.

To ale neznamená, že veganství, i ve velkém měřítku, je komplexní odpovědí na tuto globální krizi. Obrázek je stejně tak složitý jako je tragický a zcela jistě se musí odehrát masivní sociální a politické změny, pokud máme odvrátit Armagedon, jehož první známky jsou dnes bolestivě zřetelné ve velké části Třetího světa. "Nejdůležitější faktor, mající vliv na světové potravinové krizi, je nerovnoměrná distribuce kontroly nad zemědělskými zdroji... jež těžko může být vyřešena masovým příklonem k vegetariánství."[1] Nicméně neadekvátní používání půdy k živočišné výrobě je tak veliké, že Addeke H. Boerma, bývalý generální ředitel Food and Agriculture Organization (FAO) při Spojených národech řekl, že "...pokud máme dosáhnout opravdového zlepšení ve stravě nejpotřebnějších, musíme usilovat o větší příjem rostlinných proteinů." [2]

V roce 1971 udělala první edice knihy *Diet for a Small Planet* (Výživa pro malou planetu) menší revoluci v pohledu mnoha lidí ze Západu na zemědělské metody, hladomor a podvýživu přítomnou ve velké části světa, a na uspokojení proteinových potřeb bez toho, co autorka Frances Moore Lappé zve "velkým americkým steakovým náboženstvím".[3] Je to z velké části díky právě její knize, že dnes snad každý má alespoň jednoho přítele, který "nejí červené maso". Ačkoliv nenavrhuje veganství - v receptech ve *Small Planet* jsou mléčné produkty a některé druhy ryb - Lappé poprvé přivádí na světlo veřejnosti fakta o velké neefektivitě masa jako zdroje nutričních látek. Poukazuje na enormní množství obilí a sóji zkonzumované zvířaty kvůli produkci minimálního zisku v podobě masa pro lidskou spotřebu, a mluví o těchto zvířatech jako o "proteinových továrnách naruby". Tři libry obilí a sóji musí být zkrmeny kuřaty na vytvoření libry míchaných vajec nebo Kentucky fried, čtyři libry ku jedné u krůt, šest ku jedné u vepřového a šestnáct ku jedné u hovězího.[4] V termínech efektivity proteinové přeměny vrací hovězí dobytek v pravidelné kruté proteinové sklizni jen 6 procent zkonzumovaných bílkovin, jehňata 9%, vepři 15%, brojleři (maso a vejce) 31% a mléko od 27 do 38%.[5]

O mléčných produktech se má za to, že jsou hodnotnější živočišnou potravou získanou ekonomicky s jednou librou obilí, z níž se získá jedna pinta mléka (zhruba 0,5 kg ku 0,5 l, čili 1:1, pozn. překladatele) ,[6] ale "I ten nejefektivnější dobytek nedá ve svých produktech více než malou část nutrientů, které zkonzumuje."[7] FAO odhaduje, že 1 - 1,5 miliardy lidí je buď hladových nebo podvyživených, a 500 miliónů z nich má stěží dost potravy, aby zůstalo naživu. [8] I přesto stále pokračujeme v tom, že čtyři pětiny světové zemědělské půdy obětujeme vykrmování dobytka a jen zbývající pětinu přímo lidskému konzumu.[9]

Vegani vidí dvě populační exploze: lidí v rozvojových národech, a dobytka v severní Americe, západní Evropě, Austrálii a bývalém Sovětském svazu. Tato zvířata, která jsou chována člověkem a pěstována pro něj, s ním soutěží o vitální zdroje jako je voda (veganská strava požaduje totální průmyslovou, zemědělskou a domácnostní konzumaci 300 galonů vody denně, míchaná živočišná a rostlinná strava 2,500 galonů[10]) a energie. Deset kalorií energie je potřeba k vytvoření kalorie vykrmeného hovězího, 3 pro kalorii vajec z velkochovů, zatímco u sojových bobů je výdavek energie 0.50 a u intenzivně pěstované rýže 0.15.[11] "Nadcházející nedostatek zdrojů...by byl velkou části odvrácen, pokud by se ke krmení hospodářských zvířat používalo méně půdy...Trendy v konzumaci masa a energie směřují ke kolizi."[12]

Přijde-li otázka na témata animal welfare (péče o zvířata) spojená s konzumací masa, vajec a mléčných produktů, vegani věří, že se podívali na situaci racionálně a že jednají nejrozumněji, jak je to možné. Je pravda, že produkce mléka je efektivnější než hovězího, ale kdyby nebylo hovězí, kde by se toto všechno "efektivnější" mléko vzalo?

Náš současný násilný predátorský způsob života ohrožuje zdraví celého životního prostředí... Mnoho publicity bylo v poslední době věnováno plýtvání obilí na výrobu masa: málo bylo řečeno o vysoce proteinových potravinách, z nichž mnoho je pěstováno v rozvojových zemích, které jsou potřeba na to, aby krávy mohly dojit celý rok.[1]

Toto neznamená, že vegani nepovažují každý krok správným směrem za užitečný. Alespoň teoreticky, "Kdyby průměrný obyvatel USA měl snížit svou konzumaci hovězího, vepřového a drůbeže o 10 procent... 12 nebo více miliónů tun obilí by bylo možné užít na jiné účely než na živočišnou produkci."[2] Veganství toto jednoduše rozvíjí dále: dnes připadá zhruba jeden akr orné půdy na každého muže, ženu a dítě na zemi;[3] k nakrmení člověka konvenční smíšenou stravou je potřeba 2 - 3,5 akru;[4] lakto-ovo-vegetariánská strava potřebuje již uvedený jeden akr, ale vegan si vystačí zdravě na jedné pětině akru.[5] Protože míra porodnosti u chudé světové většiny je politováníhodně expandující, tento rozdíl je kritický.

Ekonomický analytik Louis H. Bean popsal stav používání půdy ve srozumitelných cifrách:

Akr půdy produkující potravu pro dobytek, vepře, drůbež nebo na mléko může zajistit mírně aktivnímu člověku proteinové potřeby na méně než 250 dní... zatímco akr suchých jedlých fazolí se postará o jeho proteinové potřeby po více než 1100 dní, půlený hrách 1785 dní, a u jedlých sojových bobů přes 2200 dní, což je poměr 1:10, v němž sójové boby převažují nad hovězím. Produktivita obilí leží mezi těmito extrémy.[6]

Pokud by se výměra půdy používané na pěstování krmiva pro zvířata v USA - více než polovina veškeré obhospodařované půdy v současnosti - měla stát *potravinovou* plodinovou půdou, celková produkce potravinových kalorií by se zčtyřnásobila.[7] Ve veganském světě by Británie mohla - poprvé v historii - být potraviny exportujícím národem. To znamená, že i

navzdory faktu, že mnoho ploch nyní používaných k pastvě se nehodí na pěstování, by mohlo mnoho rozsáhlých ploch zemědělské půdy s dostatkem otevřených míst sloužit na rekreační parky a divokou přírodu.

Půda, která se nehodí k zemědělství, by mohla hostit lesy, a vegáni vyzdvihují na stromech jejich roli ve vodním cyklu, která napomáhá prevenci proti záplavám i suchům, a funkci jako větrolamy, zábrany vůči půdní erozi, pomocné činitele pro úrodnost půdy, producenty kyslíku, a koneckonců s použitím moderních technologií i jako zdroje energie. Toto vše se může ještě přičíst ke stromům poskytujícím dřevo a dřevitá vlákna a, v případě těch, které plodí jedlé ovoce a ořechy, maximální potravu na akr. Stromy jsou také neocenitelné při zalesňování pouští, což je paradoxně vegánské řešení na masem zapříčiněné problémy těchto pouští, včetně Sahary, které byly způsobené člověkem díky nadměrnému spásání jím domestikovanými zvířaty. Angličan Richard St Barbe Baker, jenž ve 30. letech aplikoval sázení pásů zeleně v Dust Bowl v USA, byl průkopníkem ozeleňovacích prací na Sahaře. Byl vegánem a i ve svých devadesáti letech byl stále aktivní v kampaních za skutečné "ozelenění" našeho delikátního planetárního domova. Podobný lesní projekt v menším měřítku se děje v jihoafrickém Lesothu jako experiment The Farm, velké vegánské komuny sídlící v americkém Tennessee.

V individuálním (grassroots) měřítku vegánskou ekonomiku praktikují Harold a Jenny Blandovi, kteří žijí se svým malým synem a dcerou na dvou a půl akrech půdy asi čtyřicet kilometrů od Londýna. Mají exemplární zahradu a dvacet ovocných stromů, takže do obchodu chodí jen pro obilí a, dokud stromy nebudou plodit, pro ořechy, koncentrovaný zdroj bílkovin a tuků pro vegány. Během minulých let vysázeli přes 400 neovocných stromů, které mají sloužit k tomu, aby za nějakých patnáct let byli soběstační v palivu. Dřevo vyhozené jinými využívají v dřevospalujícím kotli, jenž pan Bland vyrobil ze zbytků kovů. Také zkonstruoval solární troubu, ve které si peči chléb, a větrný mlýn, který poskytuje část osvětlení pro dům, ačkoliv byl původně vyvinut pro vědecké účely a eventuální komerční prodej. Idea neplýtvání je pro ně extrémně důležitá: pokud se tomu mohou vyhnout, nekupují nic baleného, a popelářům dávají pouze jeden velký pytel za devět měsíců; ze spadaných jablek vyrábějí mošt a extra horká voda z konvice je uchovávána teplá v termoskách.

Spíše než aby byli typickými vegány, Blandovi jsou prototypem lidí reprezentujících jednoduchý život, který je žit hospodárně a s potěšením. "Vegánství," říká Harold Bland, "není konec. Zjednodušuje naše životy a umožňuje nám žít v komunitě." On učí fyziku a ona matematiku na Stevenage College, do práce jezdí na kolech. Část ze zhruba 25000 kilometrů, které každoročně najezdí svým autem, pochází z přepravování handicapovaných lidí paní Blandovou na rekreace a ozdravné aktivity. Jako rodina táboří v kruhu a socializují se s přáteli vůkol, z nichž většina žije konvenčně. "Lidé si myslí, že žít naším způsobem by bylo těžké, ale jakmile uvidí, že to tak není, někteří se změní."

Samozřejmě existují vegáni, kteří žijí ve městech a vegáni, kteří produkují tolik odpadu, že by na tom hygienická kontrola nenalezla nic neobvyklého, ale uvážíme-li vegány jako celek, existuje mezi nimi ekologické povědomí. Nepotkala jsem například nikoho, kdo fandí jaderné energii. Skutečně je trápí, že nekožené opasky, boty a batohy jsou často z plastu, derivátu ropy a zdroje znečištění. Mnoho z nich si svědomitě vybírá plátno kdekoli je to možné; někteří považují celý problém s obuví za "obtížné etické rozhodnutí", ale téměř všichni cítí, že je lepší vyjít s plasty než používat produkty jatek, zvláště když i jatka jsou znečišťovatelem, o němž se moc neví. Celoživotní vegáni již viděli výrobky určené k uspokojení svých potřeb a zdůrazňují, že když bude poptávka dostatečná, bude ekologicky příznivá pseudo-kůže vyvinuta. Nic to ale nemění na tom, že vegáni žijí jednodušší životy než většina lidí a proto tedy celkově nepoužívají tolik plastů.

Ti, kteří zahradničí – a snad všichni se snaží něco vypěstovat, pokud vůbec mají kde – používají přírodní kompostovací metody, a mnozí jdou dál za organické zahradničení k veganickému (vegánsko-organickému) zahradničení, kdy nepoužívají žádný zvířecí hnůj, kostní moučku, sušená krevní hnojiva atd.[8] Ikdyž žijí z rostlinných produktů, jsou proti záměrné destrukci i jen těchto organizmů, a citlivě se snaží brát si od Země jen tolik, kolik potřebují, a vrátit jí vše, co je možné. Mluvíme-li zde o zabíjení rostlin, odpovědí je, že pokud jeden nemůže přežít ze závislosti na slunečních paprscích, přežívá pojídáním rostlin, čímž ničí tu nejnižší formu života, která je v tomto bodě možná. ("Pokud si myslíte, že není rozdíl mezi rostlinou a zvířetem," slyšela jsem jednou říkat jednoho indického vegetariána, "proč si na procházku berete s sebou svého psa, a ne salát?")

Některé rostliny neumírají, když jsou sklízeny, jako je ovoce a taková zelenina, která je botanicky ovocem – okurky, papriky apod. – a další neuzrají, dokud jejich životní cyklus není skutečně dokonán. Ačkoliv většina pravděpodobně cítí, že rostliny mají určitý druh vědomí, několik vegánů mi poukázalo na to, že rostliny nemají smysly na cítění bolesti jako takové, aby utekly potenciálně bolestivým stimulům, jako mají zvířata a ryby. Krom toho, vegáni poukazují na to, že nejsou zodpovědni za veškerou vegetaci, kterou zkrmí zvířata, jež by jinak snědli, a proto při finální analýze zabíjí mnohem méně rostlin než všežravci.

Ekologické a sociální otázky jsou pro vegány důležité a často oboje spojují. Na otázku "Co cítíte jako největší světový problém?" se odpovědi dělily zhruba na dvě kategorie: jedna byla filozofická, zabývající se lidským chtíčem a

The future of the planet is in jeopardy; people and animals are suffering. Human greed traps us in a downward spiral. We must take responsibility for our own lives, our actions and their effects. By understanding the facts and acting positively we can help to create a better world for all.. Read on—

nedostatkem soucitu, druhá byla konkrétní a poukazovala na témata sdílená v této kapitole. Jednotlivé odpovědi byly:

"Hlad jako následek přelidnění"... "Chudoba a podvýživa zaviněná politiky, kteří ignorují potřeby velkých populací"... "Rozdíl mezi "mít / být" lidmi"... "Jaderné zbraně a přelidnění, oboje ohrožuje všechen život na této planetě"... "Hlad a sucho, většinou zapříčiněné nadměrným chovem zvířat a destrukcí lesů, která vytváří pouště a ochuzuje půdu... také jaderná energie a znečištění z pesticidů"... "Hladomory, hlad, nedostatek zajímavé, bezpečné práce, znečištění životního prostředí"... "Přelidnění"... "Úbytek zdrojů"... "Války a hladovění, zapříčiněné chtíčem."

Jak uvádí profesor Henry Stevens, veganský autor *The Recovery of Culture* (Obnovení kultury), "původní slovo "válka" v árijských jazycích znamenalo doslova "touhu po více kravách"."[9] Pacifista Stevens proslul svým spojováním války a řeznictví: "Stejná brutalita se objevuje na jatkách a na válečném poli. Dále je zde stejná neochota vidět horor prostředků a prázdnotu konců, stejná schopnost lesku a omluvy, i strojení se do obleku ctnosti."[10] Je jisté, že mezi vegany se nachází více pacifistů, než je běžné ve velké populaci. Jsou mezi nimi ti, kdo cítí, že bojovat v čase války v největším počtu může být největším dobrem, ale osobně jsem nepotkala nikoho takového, kdo by podobný pohled vyjádřil. Nejbližší názor, se kterým jsem přišla do kontaktu, byla žena, která říkala, že odmítá agresi, ale věří v sebeobranu, a muž, jenž mluvil o válce jako o "poslední možnosti, ze své podstaty hodně špatné". Když byli tázáni ohledně války, většina dávala odpovědi jako:

"Zabíjet lidi coby pouhé reprezentanty národů je pošetilé a nemorální"... "Je to plýtvavé, destruktivní, ďábelské a nepotřebné"... "Když jsi vegan, musíš být pacifista, nebo nejsi? Pokud nezabíjíš zvířata, nechceš zabíjet ani lidi, nebo ano?"... "Válka vytváří více problémů než může vyřešit"... "Velké sociální zlo"... "Obscénnost"... "Ubohý způsob řešení konfliktů – někteří lidi se stále zajímají o pozůstatky staré staletí"... "Smutné – karma našich akcí může být eliminována jen láskou, porozuměním a skutečným nenásilím."

Je samozřejmě lehčí recitovat mírovou prózu než mít odvahu stát si důsledně za těmito názory, vegani, jež jsem potkala a kteří se s tímto museli utkat, v tom byli stateční. Jedna Angličanka se stala vegánkou, zatímco byla vězněná za protestování proti ozbrojené přehlídce, a jeden Američan, který byl vězněn z důvodů svědomí během 2. světové války, zaujal ostatní vězně svými zcela nenásilnými názory a stal se kuchařem pro oblíbený "vegetariánský stůl" ve vězení. Někdejší prezident britské Veganské společnosti (The Vegan Society) Sanderson vykonával během 2. světové války alternativní službu: sbíral německé granáty.

Protiválečné sentimenty nejsou neobvyklé, ale vegani mají jedinečný náhled: opět onu "nedělitelnost násilí". Jeden nazval válku "nevyhnutelnou, pokud existuje filozofie soutěžení a chtíče", a jiný sblížil mír a veganství ještě více: "Svět, který žije ze zabíjení jiných zvířat, eventuálně zabije i lidská zvířata: největší problém ve světě je násilí a jeho řešením je laskavost."

Může zde existovat laskavý, veganský svět? Lidé obvykle přemýšlejí o takové změně s opravdovým zděšením. "Nepřemnoží se na světě zvířata?" Ne, tato zvířata jsou chována záměrně. "Co by se pak stalo s těmi všemi krávami a rančery a provozovnami McDonald´s?" Odpověď na všechny tyto hypotetické panické body je, že veganský svět by přinejlepším přicházel během dlouhé periody. *Kdyby* neuvěřitelné "kdyby" nebylo tak neuvěřitelné a každý se zítra stal veganem, všichni tito čerstvě proměnění soucitem by si nadšeně adoptovali každý jednu krávu a pracovali by neúnavně na tom, aby pomohli lokalizovat smysluplnou práci pro ty, kdo byli osvobozeni od toho, co Bernard Shaw zval "lidským nekonečným otroctvím vůči zvířatům, která využívá".[11] Stephen Clark se ptal sám sebe "Co se stane s civilizací?" v *The Moral Status of Animals*: "Pro ty, kteří mluví o potřebnosti... dodávek potravy, oblečení, parfémů, zábavy a lékařských vědomostí, které mají cenu zvířecí krve a svobody, říkám pouze "Není nic takového"."[12] Při konverzaci se mnou se dr. Clark odvážil určitých projekcí budoucna:

Mám za to, že pokud veřejné cítění bude pokračovat ve své změně a ekonomická situace se zhorší, pravděpodobně budeme směřovat ke stravě s nízkým obsahem masa u většiny populace, vegetariánství u mnoha a mezi nimi menšiny veganů. Veganství bude růst tak, jak budeme praktikovat novou stravu. Západní tradice je stále pevně zakořeněná... Nedělám si naděje na totálně nenásilný lidský druh, který nikdy nezabije žádné stvoření, krom výjimek za zoufalých okolností. To nejlepší, v co můžeme doufat, je svět, ve kterém bude nenásilí uznávaným způsobem.

Nejlepší předpověď, kterou mi na toto téma mohl dát, bylo "možná několik století", ale už to začíná. Stává se skutečnějším pokaždé, kdy jednotlivec udělá změnu ve svém způsobu života, která souzvučí se slovy oné písně, "Ať je mír na zemi, a ať ho nastartuji já." Jedním způsobem, jak to udělat, je nastoupit na cestu veganství.

Z knihy Victorie Moran *Compassion: The Ultimate Ethic*, An Exploration of Veganism (Soucit: vrchol etiky, průzkum veganství), vydané The American Vegan Society, 1997, přeložil Rosťa

---

Poznámky:

[1] Vic Sussman, *The Vegetarian Alternative, A Guide to a Healthful and Humane Diet*, str. 239
[2] Addeke H. Boerma, citovaný v: Nathaniel Altman, *Eating for Life*, str. 40
[3] Frances Moore Lappé, *Diet for a Small Planet*, str. 40
[4] tamtéž, str. 11 (zdroj: USDA Economic Resources Services, Beltsville, Md.)
[5] Jack Lukas, *Vegetarianism: The World Food Problem*, str. 6
[6] Lappé (viz pozn. 3), str. 10
[7] K. E. Hunt, Director, Institute of Agrarian Affairs, Oxford, citovaný v: Altman, *Eating for Life*, str. 53
[8] Altman (viz pozn. 2), str. 53
[9] Jon Wynne-Tyson, *Food for a Future, Complete Case for Vegetarianism*, str. 16
[10] Aaron M. Altschul, citovaný v: Altman, str. 60
[11] Altman (viz pozn. 2), str. 58
[12] tamtéž, str. 57
[13] Serena Coles, *Blueprint for a Humane World*, spis představený na 23. světovém vegetariánském kongresu (International Vegetarian Union), University of Maine v Oronu, 23. srpna 1975
[14] Lester Brown, cit. v: Sussman (viz pozn. 1), str. 238
[15] Lappé (viz pozn. 3), str. 5-6
[16] Sussman (viz pozn. 1), str. 234
[17] The Vegan Society, *Food for a Future* (leták, the Vegan Society, Leatherhead, Surrey)
[18] Louis H. Bean, citovaný v Altman (viz pozn. 2), str. 54
[19] Altman (viz pozn. 2), str. 54
[20] Detailní informace o veganickém zahradničení poskytne např. *The Garden of Ahimsa*, H. Jay Dinshah, ed. , *Here´s Harmlessness*, American Vegan Society, Malaga, NJ, 1973
[21] Henry Bailey Stevens, citovaný v: Dinshah (viz pozn. 20), str. 9
[22] tamtéž
[23] George Bernard Shaw, citovaný v: Coles, *Blueprint for a Humane World*
[24] Stephen R. L. Clark, *The Moral Status of Animals*, Oxford University Press 1977, str. 17

Pozor na organické zemědělství!

Předem tohoto článku bych chtěl upozornit, že není mířen proti organickému (ekologickému) zemědělství jako celku. Já sám jsem velkým příznivcem ekologického hospodaření, nicméně nemohu si nevšimnout některých postupů, se kterými zásadně nesouhlasím.

Ekologické zemědělství je v současnosti vyzdvihováno i mnoha organizacemi na ochranu zvířat jako alternativa k živočišným koncentrákům zvaným velkochovy. Kritizován je velkochovný způsob držení drůbeže (slepice, kuřata, méně často i další druhy zvířat jako krůty apod.), prasat, krav a také přeprava živých hospodářských zvířat dopravními prostředky. Dá se říci, že mnoho ochranářských organizací vybudovalo na kritice velkochovů celý svůj aktivistmus, na který jim ve většině případů přispěly nadace a fondy penězmi přitékajícími povětšinou ze zahraničí. To se týká jak hrstky českých ochranářských organizací (tady musím podotknout, že vůbec nemyslím Svobodu zvířat, Animal SOS ani Different Life, jelikož tyto organizace mají komplexnější přístup k otázkám zvířecích práv), tak organizací zahraničních. V západní části Evropy jsou organizace na ochranu zvířat (animal welfare – doslova "blaho zvířat") již zavedenými atributy společnosti. Dá se říci, že určitá část populace se právě díky těmto organizacím začala zajímat o to, jakým způsobem se "vyrábí" jejich maso, mléko, vejce atd. To je jistě potřebný krok, nicméně řešením krutého zneužívání zvířat ve velkochovech nemůže být "humánní" zneužívání zvířat v organickém zemědělství.

Je neoddiskutovatelné, že ekologické zemědělství přináší množství různých dílčích zlepšení jak pro zvířata, tak pro člověka samotného. První otázkou, která se naskýtá, je proč je vůbec o zvířata tak pečováno. Jelikož i zvířata v organickém zemědělství skončí jako biftek nebo jiný živočišný produkt na talíři ekologického zemědělce nebo jeho zákazníků, těžko to může být pro zvířata samotná. Vysvětlení může podat slogan ekologického zemědělství: Zdravá příroda – zdravé potraviny – zdraví lidé. Příznivci ekologického zemědělství si jen začali všímat ohromné jedovatosti konvenčních produktů (až už živočišných nebo rostlinných), která pochází od člověka a člověku se vrací jako škodlivý bumerang. Alternativou ke konvenčnímu bifteku plnému chemikálií, rezidui, tuků a cholesterolu by tedy mělo být zdravější maso "vyrobené" přírodními metodami. Zvířata ale nesmějí trpět za to, že chce člověk zdravou potravu.

Mluvíme-li o zemědělství, musíme oddělit jeho dvě části: živočišnou a rostlinnou výrobu. Ekologické zemědělství v živočišné výrobě přináší ta zlepšení, že zvířata nejsou chována v těsných klecích, ale ve volnějším ustájení, mají volný výběh, zdravou výživu a nejsou mrzačena (odrohování, upalování zobáků, nicméně tetování a označování zvířat ušními známkami je povoleno, stejně jako odrohování telat do osmi týdnů stáří) a chována krutě. Je pravdou, že velká část ekologických zemědělců si ke "svým" zvířatům (samozřejmě pokud to umožňuje velikost chovu) vytvoří určitý vztah. To ale není překážkou pro to, aby byla zvířata nakonec zabita. Je otázkou, zda zvířata stojí o toto zlepšení, které se podobá rozdílu mezi životem v koncentráku a "humánní" popravou po prožití relativně přirozeného života. V některých případech je zvíře využíváno, a po skončení produktivního života není zabito – dožít nechávají zvířata např. oddaní Kršny, ale i někteří zemědělci. Život většiny zvířat chovaných jak konvenčně, tak i ekologicky, skončí podobně: násilnou smrtí. Z pohledu etiky není tedy rozdíl téměř zřetelný.

Podíváme-li se na produkci rostlinnou – z veganského hlediska sem těžko můžeme zařadit pěstování trávy na seno a krmných plodin (vojtěška, jetel, kukuřice aj.) pro zvířata, která sice jsou rostlinnou výrobou, de facto ale slouží na výrobu masa, mléka, vajec a celé řady tzv. vedlejších produktů jako je želatina, kůže ap. – i zde narazíme na mnohé, co nemusí být příliš v souladu s životním stylem bez krutosti na zvířatech. Asi nejznámějším postupem, který si ale mnoho ekologicky orientovaných veganů či vegetariánů neuvědomuje, je používání zvířecích výkalů (hnůj, močůvka) ke hnojení. Někdo může namítnout, že kvůli hnoji zvíře netrpí. To je pravda: zvíře netrpí kvůli hnoji – hnůj je produktem zvířecího utrpení. Z hnoje není cítit krev jako z masa. Možná by tito ekologicky orientovaní milovníci zvířat hnůj odmítali, kdyby se dal jíst. Jen proto, že se nedá jíst, je možné ospravedlňovat jeho používání? Je to podobná nedůslednost, kterou někteří argumentují, že kůže je jen vedlejší produkt a tudíž je přijatelná – není to pravda, protože cena kůže může tvořit až 25 % "tržní hodnoty" zvířete. Hnůj je sice jen směs výkalů a sena, kvůli které zvíře není zabito, ale neznamená to, že by nebyl spojen s utrpením zvířat. Žádné zvíře si nepřeje strávit celý svůj život jako stroj na výrobu mléka či vajec nebo akumulátor pro tvorbu masa – kdyby tomu tak bylo, nemusel by člověk zvířata lovit a v dávnověku domestikovat, ale původně divocí tvorové by sami škemrali o zotročení a lezli mu na talíř. Tak tomu ale očividně není.

Myslete včas na kravské rohy!

Chcete-li si na podzim zhotovit roháček pro příští rok, opatřete si už nyní kravské rohy! Je třeba oťuknout si jatka v okolí, zda jsou jejich zaměstnanci ochotní vám rohy poskytnout a za jakých podmínek. Nezapomeňte, že býčí rohy jsou pro naše potřeby téměř bezcenné. Získané rohy pak někam zahrabte, myslete však na to, že vyhnití kostěných výplní trvá několik měsíců. Proto zbývá-li do podzimního termínu výroby preparátů málo času, použijte raději metodu igelitového pytle (viz článek Pokyny...).

Biologicko-dynamická alchymie

Záludností, která není známá mnoha ochráncům zvířat, je používání speciálních preparátů "vyrobených" ze zvířat, používaných v biologicko-dynamickém hospodářství. Používání různých živočišných "hnojiv" jako je kostní moučka, přípravky na bázi krve atd. je poměrně běžné i u konvenčních zemědělců, u ekologických – zvláště hospodařících biodynamickými metodami - ale získává zvláštní nádech. Například ve Valerianě č. 10, čtení pro přátele biologicko-dynamického zemědělství, se uvádí několik návodů na výrobu speciálních preparátů. Mezi nimi můžeme najít např. tyto:

"Roháček: Získáme-li z jatek čerstvé kravské rohy, tj. i s kostěným toulcem, vložíme je do igelitového pytle, neprodyšně uzavřeme a dáme do tepla, např. na slunce. Měkké tkáně se začnou rozkládat a je-li dostatečně teplo, můžeme kostěnou část již za osm dní uvolnit. Zahrabané do země, kompostu nebo mraveniště potřebují rohy mnohem delší dobu, alespoň dva tři měsíce, a také přitom zbytečně trpí a rozkládá se i vlastní rohovina. ... Vedle tradičních kravských rohů lze použít i kravské paznehty nebo rohy kozí..."

O kus dále:

"Dubová kůra: Mozek z lebky odstraníme nejlépe tak, že otvorem po míše vsuneme dovnitř tenčí hadici a

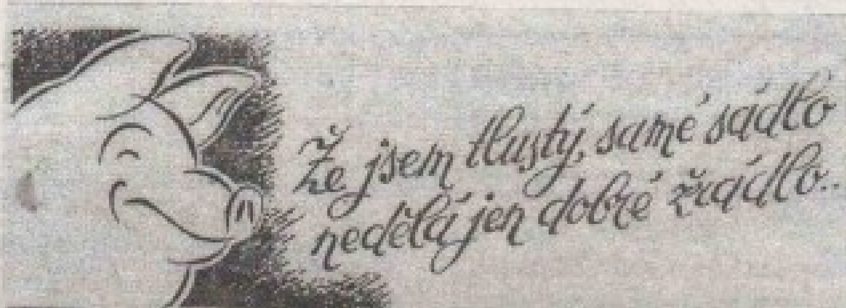
proudem vody mozek vypláchneme. Nemáme-li vodu k dispozici, můžeme mozek vytáhnout drátem, je to však mnohem pracnější. ... Kůru při plnění do lebky nenamáčíme, aby později preparát neplesnivěl. ... Jestliže necháme lebku předem vyschnout, např. na stromě, zalepíme před plněním vedlejší otvory jílem, aby kůra nevypadávala. Nakonec můžeme zamáznout i hlavní otvor pro míchu."

Nad podobným projevem cynické morbidity by zaplesal nejeden sadista či fašista. Zvlášť, když v samotném popisu se neuvádí o či lebku se jedn od lebky zvířecí je jen kousek k lebce li jak již historie nejednou ukázala. Brutální vraždění lidských soukmenovců (2. světová válka by zde mohla být excelentním příkladem, nicméně nemusíme chodit tak daleko – stačí se podívat na ohromnou řadu všech těch Gulagů, Vietnamů, Bosen, Kosov...) by pravděpodobně nebylo uskutečnitelné, pokud by člověk neotestoval své "dovednosti" nejdříve na zvířatech. Že je agrese vůči lidem a zvířatům provázána dokazuje Victoria Moran ve svém článku jinde v tomto čísle, když cituje profesora Henryho Stevense: Slovo válka v árijských jazycích znamenalo doslovně touhu po více kravách.

To, co kritizujeme, není ekologické zemědělství samo o sobě, ale některé jeho praktiky, které zvířatům ubližují. Z veganského hlediska je to sama živočišná výroba, která způsobuje utrpení zvířat. Nicméně živočišná výroba má i své ekologické a sociální důsledky. Zvířata vylučují metan, druhý nejškodlivější skleníkový plyn. Přetřásá-li se dnes problém skleníkového efektu a globálního oteplování na hlavních stránkách předních časopisů, nemůžeme vynechat živočišnou výrobu, která podstatnou měrou přispívá k produkci metanu, menší měrou pak i k produkci CO_2 při spalování fosilních paliv (pohon traktorů, zemědělských strojů aj.). Pokud by živočišná produkce zcela zmizela, uvolnila by se většina půdy, která je v současnosti používaná přímo na živočišnou výrobu (jatka, stáje, ohrady, pastviny), tak nepřímo na pěstování plodin určených ke zkrmení hospodářskými zvířaty (obilí, vojtěška, kukuřice, seno aj.).

To by s sebou neslo i sociální a ekologické důsledky. Vezmeme-li si, že 80 % kukuřice v USA je zkrmeno zvířaty, světová ekonomika by se musela zcela změnit, hladoví by přestali hladovět, chemický průmysl by ztratil obhajobu pro výrobu svých pesticidů a insekticidů (tzv. "zelená revoluce" v zemích hlavně třetího světa mohla proběhnout jen díky lžím chemických společností, že se díky používání jejich chemikálií vyřeší problém hladu v těchto zemích), takže půdu, vzduch a vodu by neznečišťovaly nejen živočišné odpady (močůvka je nejviditelnějším problémem spojeným s živočišnou výrobou, málo se ale ví i o znečištění způsobené jatky, masnou výrobou a koželužským průmyslem), ale ani chemikálie. Většina území by se mohla znovuzalesnit a na zbytku by se hospodařilo ekologickými způsoby k plnému nasycení všeho lidstva. Samozřejmě nelze ignorovat ani otázku spravedlivé distribuce produktů k těm, kdo je potřebují, ale dá se předpokládat, že společnost, která si dala za cíl vymýtit jakékoliv zneužívání zvířat, bude citlivá i sama ke svým příslušníkům. Lze sice teoreticky namítnout, že Hitler byl také vegetarián a nebránilo mu to v provádění zvěrstev, nicméně změna směrem k veganskému světu by s sebou přinesla tak masivní sociální, ekologické, ekonomické a především etické změny, že vykořisťování bohatých chudými by se stalo minulostí.

Někteří, kdo sympatizují s ekologickým zemědělstvím, mohou namítnout, že totálně rostlinná výroba bez použití jakýchkoliv živočišných produktů není možná. To je ale nesmysl. Nepotřebujeme hnůj, kostní moučku, zvířecí krev ani jiné delikátnosti k tomu, aby byla půda zdravá a plodila zdravé rostliny. Hnojit lze obyčejným kompostem, navíc dnes existují různé metody kompostování, které zlepšují efektivitu – např. rostlinné výluhy, zákvasy nebo zdravý kompost bohatý na žížaly a jiné půdní živočichy. Jak uvádí New Scientist z 29. 8. 1998 (citovaný v New Leaves č. 56), v Evropě a severní Americe se používá k hnojení stále větší množství výkalů lidských – jedna až dvě třetiny všech výkalů jsou použity na zemědělské půdě. Takovéto použití lidských výkalů nejenže vyřeší problém s hnojením, ale také odstraní znečištění vodních toků způsobené vypouštěním výkalů do řek.

Úvahy nad možnou infekticidou lidských výkalů jsou pasé. Mnohem větší možnost nákazy vykazují výkaly zvířecí, které mohou být nositeli celé řady chorob a infekcí, zvláště v konvenčním hospodářství. Zvířecí výkaly, krev, kosti a paznehty mohou být nositeli různých bakterií.

V současnosti existují nebo jsou vyvíjeny různé metody, které jsou ekologické, ale zároveň nevyužívají zvířata. Sem můžeme zařadit permakulturní pěstební postupy, lesní zahrady (o lesní zahradě britského průkopníka Roberta Harta jsme psali v Zeleném Provazníčku č. 4), smíšené sázení a rotaci plodin. Všechny tyto postupy jsou rozvíjeny a uváděny do praxe tak, jak vzrůstá zájem veřejnosti o produkty vypěstované ekologicky a bez zneužívání zvířat.

Nedávno jsem vedl s jednou ekologicky zaměřenou dívkou, která propaguje ekologické zemědělství, debatu týkající se právě problému, o němž je tento článek. Její vizí bylo odvést lidi od konvenční výroby živočišných produktů k výrobě organické (ekologické). Mojí vizí bylo spíše přivedení lidí k veganství, teprve pak k organickým (vegansko-organickým neboli veganickým) postupům zemědělské výroby. Cesta dopředu pravděpodobně povede oběma cestami. Je důležité mít na paměti otázku jedů obsažených v naší potravě. Pro zvířata, kterých se tato debata týká, je ale důležitější to, co podle mne stojí eticky výše než obsah chemických škodlivin – jejich vlastní život.

Úsilí ochranářských organizací může být užitečné, náš zájem na kritizování velkochovů však nemůže být založen na brutalitě krutosti, ale na krutosti samotné, jíž organické zemědělství praktikuje přinejmenším v tom okamžiku, kdy je zvíře naloženo k cestě na jatka.

Pokud usilujeme o svět bez krutosti, musíme se vzdát jakéhokoliv využívání zvířat.

"Nový věk může být blíže než si myslíme," zakončím slovy Roberta Harta.

Rosťa

Blokáda na Šumavě

Trojmezenský prales, červenec - září 1999

Trojmezenský prales. Jak ho asi představit – část se rozkládá kolem Plešného jezera a část tvoří asi o 300 výškových metrů výše položený pás, kopírující horský hřeben a tedy státní hranici s Rakouskem a Německem. Pás je široký zhruba dva kilometry a asi pět kilometrů dlouhý. Blokáda se musela členitosti terénu přizpůsobit a proto bránily prales dvě skupiny – jedna u jezera a druhá na hřebeni. Hlavní stan (doslova vojenský stan) byl v autokempu v Nové Peci na břehu Vltavy či spíše na horním konci Lipenské přehrady. K jezeru to odtud je asi deset kilometrů, na vzdálenější konec hřebenové části rezervace dalších deset. Kromě turistických tras se tam dá dostat také po asfaltové cestě. Po silnici je možné dojet i na hřeben - ale jen z Německa. Středem hřebenového pásu vede neznačená a téměř neznatelná cestička – Tetřeví stezka. Turistická trasa (ta nejfrekventovanější) šplhá od jezera "kolmo" na hřeben (člověk se dost zapotí, než tam vyleze) a potom pokračuje po státní hranici a tak vlastně po hranici rezervace na západ, k hotelu Dreisessel na Třístoličníku. Odtud směřuje červená značka zpátky z kopce do Čech a kopíruje tak západní hranici rezervace. Spodní, tedy severní hranice rezervace je dostupná po zpevněné cestě, po tzv. kalamitní svážnici.

Jak už bylo řečeno, blokádníci byli rozděleni na dvě skupiny. Jedna bránila níže položené partie okolo Plešného jezera, druhá operovala na Tetřeví stezce.

Jezerní skupina většinou přespávala v autokempu. Každé ráno asi ve čtyři hodiny vyrazili její členové na bicyklech či pěšky k jezeru, aby tam byli dříve než dřevorubci. U jezera měli na starosti kromě hlídání kácečů ještě informační stánek (pohybovaly se tam v létě spousty turistů). Odpoledne či večer, když dřevorubci odešli, vraceli se "neposlušní občané" zpátky do hlavního stanu. Občas někteří přespali poblíž jezera; buď pod širákem, nebo v turistickém přístřešku. Hřebenová parta zůstávala na místě. Každodenní túra na hřeben by byla nesmírně vyčerpávající. A protože se mluvčí blokády zavázali, že v první zóně nebude nikdo přespávat, spali aktivisté většinou v Německu, někdy sešli i do druhé zóny národního parku. Vstávali před rozbřeskem a když se rozednívalo, byli již rozmístěni na strategických stanovištích v lese.

Dále budu hovořit jen o hřebenových válečnících, protože jsem většinu času své přítomnosti v pralese strávil mezi nimi a o taktice jezerního kmene skoro nic nevím. Taktika se na celé blokádě odvíjela od momentálního počtu lidí. A těch nebylo nikdy dost. Takže prioritou bylo obsazení přístupových cest – kvůli odchycení přicházejících dřevorubců. Ale protože ti si to šinuli často lesem cesta necesta, museli další blokádníci hlídat po celé délce Tetřeví stezky či na kalamitní svážnici. Nejvyšší nasazení bylo potřeba pochopitelně hned ráno, aby dřevorubci nepronikli nekontrolovaně do bráněné první zóny. I to se bohužel stávalo – potom nezbývalo, než rozeběhnout se za zvukem pily a rachotem padajících stromů a zachraňovat co se dá. Podařilo-li se odlovit přicházející dělníky, bránili jim po zbytek dne aktivisté v kácení. A jak? Rozhodně to nebylo přivazováním se ke stromům či věšením se do houpacích sítí. To by dřevorubcům spíše vyhovovalo, dokonce nám navrhovali, ať se někde přivážeme a nepřekážíme. Stromů označených ke kácení bylo moc a blokádníků málo... Bylo nutné sledovat dřevorubce na každém kroku. Způsob obrany stromů se u každého dřevorubce mírně lišil. „Magor" neustále řval a nadával, a když člověk obejmul strom, do

něhož zrovna zabořil pilu, zbil ho. „Hlad" zase uřízl strom mezi aktivistovými lýtky a vykládal, jak se bojí, aby někomu neuřízl nohu – byl opravdu velmi komunikativní a přátelský. Zastavilo ho buď přemlouvání hezkých aktivistek nebo to, že si blokádník sedl pod povážlivě nafíznutý strom a nehodlal odejít. „Inženýr" kácel, jen když v dohledu nebyl žádný aktivista – proto také přicházel z nejneočekávanějších směrů a v nejneočekávanějších chvílích. Měl sympatickou ženu a psíka a pronášel dlouhé monology. Čas od času zavolali dřevorubci na blokádníky policii – její příslušníci skutečně několikrát zasáhli, ale postupně na horské túry ztráceli chuť. Zásahy spočívaly v legitimování aktivistů a jejich odvedení na turistickou stezku (ti, kteří se odmítli legitimovat, byli odvezeni na stanici do Stožce).

Komunikace byla dosti složitá. K dispozici bylo několik mobilních telefonů, většinou soukromých. Problém byl s jejich nabíjením a také s jejich neustálým měněním – tedy hlavně jejich čísel. Další háček byl v tom, že ne všude v pralese byl signál. Byla tedy vytipována místa, odkud se dalo volat. Každý den musel někdo dopravit mobilní telefony do autokempu a ráno je nabité dopravit zpět na hřeben. Jenže tam se často dostaly až po osmé hodině, což už bylo pozdě – nejvíc bylo potřeba komunikovat po rozednění, když se trousili dřevorubci.

Další technickou vymožeností byly tři krátkovlnné vysílačky. Jejich dosah byl dostatečný na to, aby se dala funkčně propojit Tetřeví stezka. Jeden člověk pak fungoval jako komunikační uzel a měl u sebe jak mobil, tak vysílačku. To kvůli komunikaci s hlavním stanem. I vysílačky bylo třeba dobíjet. Později se podařilo domluvit dobíjení v hotelu Dreisessel přímo na hřebeni. Nejspolehlivější byli poslíčci – ovšem také nejpomalejší a navíc lidí bylo málo...

U jezera zůstávali ti méně vybavení nebo neochotní strávit pár dní blokády v panenské přírodě. Bylo jich tam někdy až deset, ale to nebylo příliš často. Krize nastávala při třech a méně lidech. Ovšem je třeba si uvědomit, že krize znamená stav těsně před kolapsem, a tedy ani oněch deset lidí nebyl zdaleka optimální počet... Na hřebeni operovalo také maximálně deset lidí, většinou však méně. Podle nejúspornější vymyšlené taktiky by jich na ubránění horní části pralesa bylo potřeba alespoň dvanáct... Několikrát se stalo, že na hřebeni nezůstal nikdo nebo jen hrstka dvou až tří lidí a ráno musely nahoru spěchat posily (byli-li nějaké). Lidé, kteří přijeli jen na krátko, se často nestačili ani zorientovat v rozsáhlém prostoru lesa a už odjížděli. Celou skupinu tedy koordinovali ti vytrvalejší, kteří měli postupně čím dál lépe zmapovaný terén.

Největší komplikací byl akutní nedostatek lidí. Často také vázla komunikace – třeba pozdě dorazily mobilní telefony a vysílačky, nebo nebyl signál, nebo někdo neznal telefonní číslo toho, komu chtěl volat, nebo volané číslo bylo nedostupné, nebo... Občas šla zpráva z hřebene do hlavního stanu v Nové Peci přes někoho v Brně. Zpočátku byla blokáda, zvláště v hřebenových oblastech, odtučňovací kúrou – pohybu mnoho, stravy málo. Nefungovalo zásobování a vlastní jídlo docházelo. Byly tu sice lány borůvek, ale po týdnu takto jednostranné stravy měl překyselené zažívání i nejotrlejší blokádník. Později se zásobování z hlavního stanu zlepšilo a lepší časy nastaly i díky zkušeným bojovníkům, kteří se po krátké pauze opět vrhali do blokování s batohy plnými jídla.

Když zapršelo, nepomohl nic ani slavný Gore-Tex a každý byl od pasu dolů naprosto promočený od rána do večera a ještě několik dní po dešti, než oschnulo vysoké kapradí. Jednu poklidnou noc narušila česká pohraniční policie, podruhé to byla bavorská. Občas měli skoro všichni po deštivé noci promočené úplně všechno, a tak se ani nemohli těšit do suchého spacáku. O fyzické náročnosti celodenního pobíhání po lese a velmi časného ranního vstávání není třeba hovořit...

Na závěr ještě jednou zdůraznění hlavního problému celé blokády: nedostatek lidí. Napadá mě mimochodem – kde byli všichni ti anarchisté a bojovníci proti "systému"? Konečně jasný projev zvůle moci a poměrně efektivní organizovaný odpor proti ní, a ono – ticho po pěšině...

SK

Mezi Magorem a Inženýrem

"Národní park je rozdělen do tří zón: I. zóny přísně přírodní, II. zóny řízené přírodní, III. zóny okrajové" .... Tolik informace na zadní straně mapy Šumavy...

V autokempu v Nové Peci u Lipenské vodní nádrže se vyjímá vojenský stan označený nápisem Trojmezenský prales. O pár set metrů výše, přímo v dotyčném hvozdu, se turisté šplhající za výhledem na Plešné jezero dočtou o tom, že pila je horší kůrovce. Podrobnější vysvětlení k této strohé informaci poskytují v ústní i tištěné podobě aktivisté u jezera. Případné zájemce potom s radostí zapojují do mírumilovné blokády kácení jednoho z posledních zbytků přirozených horských smrčin v naší zemi.

Po chvíli odpočinku jsme vysláni do západní půli rezervace, kde nacházíme skupinku pěti lidí. Projít stezku napříč jimi stráženým územím trvá téměř hodinu. Dva z přítomných právě dojíždějí. Dřevorubci mohou přijít odkudkoliv a kdykoliv. Zpěv motorových pil operujících v "našem" pralese nepříjemně splývá s písní jejich sestřiček zachraňujících před kůrovcem II. zónu národního parku a celý ten koncert hravě přehluší tamtéž pracující vrtulník. Situace tedy vyhlíží velmi optimisticky – ne však pro zastánce bezzásahové I. zóny. Za šest dní blokády zatím padlo 30 stromů, nejvíce potom pilou "Inženýra", člověka schopného objevit se ve správné chvíli na nejnečekanějším místě. Dnes se mu podařilo skolit 15 stromů, aniž kdokoliv z blokádních něco postřehnul.

Mimochodem, podobně jako na jiných místech, se těchto 15 jednotlivých dřevin sešlo poněkud pohromadě, takže vzniklý prostor nápadně připomíná mýtinu. Pro zjednodušení a lepší orientaci tak účastníci blokády vzniklé skupiny pařezů nazývají, i když o nic podobného se pochopitelně nemůže jednat, neboť podle tvrzení Správy národního parku Šumava tu žádné mýtiny vytvářeny nebudou... Jejich jména odpovídají přezdívkám dřevorubců (U Inženýra, U Magora, ...) a vypovídají o jejich investicích (například autor mýtiny Honda použil vytěžené peníze ke splacení části leasingu na nový automobil), popřípadě o různých

událostech (například U foťáku roztrhali zřejmě nefotogeničtí dělníci aparát jednoho aktivisty...).

V 6 hodin ráno potom přicházím na čerstvou Inženýrovu mýtinu. Připadám si trochu jako kovbojové z westernů, kteří po návratu domů nacházi postřilenou rodinu. "Tak to jsme, kluci, nezvládli"... Poslední pohlazení a přetáhnout rubáš... Přehlížím poblíž stojici označené stromy a doufám, že jim ta vertikální poloha zůstane. Pohled na některé z odepsaných dřevin ve mě vzbuzuje hluboký obdiv k odborníkům, kteří v pro laické oko jednoznačně sterilní souši rozpoznají kůrovcový strom... Nebo je to podobný omyl jako těch pár naprosto zdravých stromů ležicích bez života přede mnou... ?

Po dvouhodinové bezeslovné (a o to přínosnější) konverzaci s nádherným pralesem přichází poměrně sympatický pár se psem a motorovým odkorňovačem. Pokácené stromy totiž musí dřevorubci zbavit kůry, aby zlikvidovali "brouka" a nechat je lesu ležicí. Tak poskytnou nové generaci smrčků alespoň kvalitní půdy, když už nevytvoří stín a ani vláhy příliš nezadrží... Inženýr má tedy na dva dny práce vystaráno a právě díky mé přítomnosti by se zatím neměl s pilou "poohlížet" po zaměstnání na delší časové období.

Z druhé zóny sem doléhá ryk vrtulníku. Tady se pokácené stromy ležet nenechávají. Z "řízené přírodní zóny" se stává zřízená...

Ty, co to prý mají všechno na svědomí, vidět není. Stejně jako my se těší ze slunečného počasí a spokojeně si prokousávají své chodbičky pod kůrou okolních dřevin. Také oni chtěli zachránit šumavské lesy. Byla to od věků právě jejich práce, udržovat porosty zdravé.

A tak se tu teď sešly dvě party zachránců: jedni zabíjejí nemocné stromy a ti druzí se snaží jejich činnost zastavit kácením dotyčných dřevin, což však vede k oslabení dalších stromů vystavených nyní větru a slunci. Kdo se pak těch ujímá, je nad to slunce jasné. Natolik intenzivní léčebnou kůru nemůže přežít ani tak silný a zdatný organismus, jakým je Trojmezenský prales.

Inženýr umlčel odkorňovač a odchází domů. Brouzdám se mezi borůvčím na místo srazu blokádníků načerpat nové informace a energii na další den. Bude se hodit. Sedíce pod skupinou stromů označených k pokácení a diskutujíce s přítomným dřevorubcem nad záchranou Šumavy budeme s kamarádem marně volat do éteru pro nové síly, které by měly dále bránit kácení po našem odchodu s přivolanou policií. "Potřebujeme posily na půli cesty mezi Magorem a Inženýrem!"

-Petra Vetečníková

Chránit přírodu tak, jak je, nebo jí i pomáhat lidskými zásahy?

Různá ekologická hnutí řeší tuto základní otázku. Některá se hlavně snaží uchránit přírodu nešetrných lidských zásahů, jiná se snaží aktivně napomáhat přírodním procesům. Je však mezi těmito přístupy rozpor? Nebo oba vycházejí jen z rozdílných místních podmínek?

Je to logické, tam, kde příroda je ještě poměrně zachovalá (např. ve slovenských horách), je dosud co zničit. Člověk má tendenci si z ní stále něco brát – "té přírody je tu hodně, však jí to tolik neuškodí a my to dřevo potřebujeme". Pak je na místě se postavit na její obranu a nedopustit její devastaci – někdy se tomu nepřesně říká "pasivní ochrana přírody".

Naopak tam, kde již došlo ke značné devastaci přírody, často ekologické organizace přistupují k takzvané "aktivní ochraně přírody". Znamená to na základě poznaných vazeb vstupovat do přírodních procesů a pomáhat přírodě dospět ke stádiu ekologického optima nebo alespoň vytvořit podmínky, aby toho příroda později byla schopna sama.

Můžeme věřit na všemocnost přírody, že si bez lidských zásahů už nějak poradí. Ano, ale v horizontu stovek či tisíců let, pokud bude muset vše tvořit od základů. A to už v některých oblastech může být moc dlouhá doba, kdy by homo sapiens přežíval bez svých kořenů. Navíc člověk má stále tendenci nenechat přírodu na pokoji, takže pokud by od takových devastovaných oblastí dali ruce pryč ekologové, chytli by se jich jiní, kteří by narušovali přirozené procesy. Takovým typickým příkladem jsou Jizerské hory, kde po velkoplošném vytěžení prosychajících imisních a kůrovcových porostů začalo velkoplošné zalesňování nepůvodními druhy dřevin nebo dřevinami s nepůvodním genofondem (např. smrky z nižších poloh). Aktivní ochrana přírody tu teď může zachraňovat původní genotyp všech dřevin, tyto potenciálně odolné dřeviny vysazovat tak, aby vznikal les druhově pestrý a věkově rozrůzněný, co nejstabilnější. Bez těchto zásahů by původní genofond záhy vymizel a obnova ekologické stability by byla na stovky let zbrzděna.

Na jiných územích naopak lze prosazovat rozšiřování bezzásahových zón, kde ponecháme přírodu samovolnému vývoji. Příroda zde, ač také člověkem pozměněna, má dostatečnou vitalitu a fungující zpětné vazby, aby dospěla k stabilnímu vyváženému stavu. Proces to bude opět dlouhodobý, ale plynulý. Zároveň v poměrně stabilních územích však asi nic nezkazíme, pokud do míst, kde například chybí původní buk, který pomáhá zajišťovat ekologickou stabilitu, tuto dřevinu dosázíme. Využít k tomu můžeme i kůrovcové kotlíky, neboť kůrovec za relativně normálního stavu přispívá k diferenciaci porostů. Ale nemusíme to dělat, pokud chceme ponechat přírodu opravdu samu sobě. I ten buk se do těchto míst později samovolně dostane.

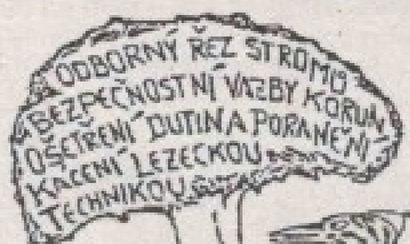
A pokud už jsme naťukli problém kůrovce, všimněme si i jeho v tomto kontextu pozorněji. On v přírodních lesích odstraňuje slabé stromy (ne tloušťkou, ale vitalitou) a dělá místo silným. Diferencuje porost. Je to naše vina, že jsme připustili, aby téměř všechny stromy v našich smrkových monokulturách byly slabé a kůrovec tak měl tendenci je odstranit. Pokud proti němu budeme zasahovat příliš razantně, tak že vytvoříme holiny a otevřeme porostní stěny, napomůžeme jeho šíření. Stromy v náhle osluněných porostních stěnách jsou oslabeny a pro kůrovce jsou ideálním objektem. Další rok vykácíme tuto porostní stěnu a posuneme se dál – likvidujeme kůrovce i les, často nám v tom pomůže i vítr. Toto je případ Šumavy i Beskyd. V případě nevykácení těchto stromů vylétne sice více kůrovců, okolní stromy však díky polostínu nastojato uschlých sousedů jsou stabilnější a lépe kůrovci odolávají. Také

obnova v takovýchto diferencovaných podmínkách je úspěšnější.

Neznamená to zase, že bychom proti kůrovci neměli zasahovat nikde. Ve zmiňovaných Jizerkách jsou v tamních oslabených zbytcích porostů zásahy vhodné, neboť se omezují na jednotlivé stromy, které se asanují, aby z nich kůrovec nevyletěl a nenapadl další. Většina těchto stromů po sloupání kůry zůstane ležet na místě. Ojedinělá prosvětlená místa v porostu pak je možno použít pro smysluplnou diferencovanou obnovu.

Obecně je tedy možno shrnout, že jak lesnické tak ochranářské aktivity je nutno upravovat ve vztahu ke konkrétní krajině, ke stavu tamní přírody. A obecně je také možné říci, že dobré jsou ty zásahy, které vedou k diferenciaci v přírodě (rozrůznění věkové, druhové, stanovištní), ať už je dělá příroda sama či lesníci a ochranáři a špatné jsou zásahy vedoucí k unifikaci (velkým holinám, monokulturám).

Zbyněk Vlk

Pomozme Českému ráji

Vážení přátelé,

obracím se na vás s tímto s prosbou o pomoc. Kdo mě znáte, víte, jaký je asi můj vztah k přírodě a zvláště k Českému ráji. Leckterým z vás jsem s nadšením vyprávěl o svých zážitcích z kraje mezi Branžeží a Příhrazy, Srbskem a Mužským... Je to kraj, kde se na pouhých několika kilometrech čtverečních rozkládají poslední zbytky v uvozovkách "nedotčené" přírody; kraj stovek skal a rozeklaných údolí, prudkých kopců, staletých skalních borovic, kraj řekl bych až zhuštěné krásy a divuplné, jemně vyvážené harmonie, kde každá část pestré skladby fauny a flory se utvářela a utváří stovky, tisíce let až do současné podoby "perly" Českého ráje. A do této jemné harmonie přichází člověk, aby zde nejen relaxoval a v hluboké úctě čerpal z oné křehké krásy, ale také bohužel hlučel, rozhazoval odpadky, ryl do skal, plašil zvěř, lámal a pálil stromy a jako završení všeho střílel a kácel, zkrátka, aby zde expandoval všechny atributy své nevědomosti a zpurného egoismu.

foto: Josef Brožek

Z úředního hlediska je tento kraj vyhlášen jako tzv. CHKO neboli chráněná krajinná oblast, uvnitře které je ustaven ještě vyšší stupeň ochrany krjainy, tzv. přírodní rezervace. Ani jeden z těchto stupňů však nezabraňuje zabíjení zvěře a vytěžování lesa kácením v této oblasti. Polovinu tohoto jedinečného skalnatého území navíc zabírá veřejnosti nepřístupná obora. Jaká je náplň její péče o přírodu poznáte nejlépe sluchem podle práskání výstřelů a varovných cedulí zvěstujících ohrožení střelbou kulí. Jako by to bylo málo, samozřejmě i mimo území obory, na každých pár metrech narazíte na myslivecký posed, na tu věž "přírodního koncentračního tábora", jejich stále se množící síť obaluje svými smrtícími tenaty celou republiku, počtem úměrně se zvyšujícím neustále se snižujícímu počtu volně žijících zvířat, ba celých druhů. Přírodní rezervace...

Celé léto jsem v euforii procházel zdejšími, nádhernými borovými a smíšenými lesy, objímal jsem se se starými, vlídnými stromy, v tom krásném polostínu a tichu, bzučícím množstvím čilého hmyzu a ptactva, hnízdícího v jeho dutinách a mohutných korunách... Šťasten také představou, že snad alespoň tento kousek země bude díky své "legislativní ochraně" ochráněn před hamižnou, drancující lidskou rukou. Před pár dny jsem se s radostí vydal zase do milovaného kraje, těšíc se na známí místa, na přátele stromy... Jaké ale bylo mé zděšení, když jsem ta krásná místa nepoznal, protože byla – vykácena. Pár metrů za ceduli "Přírodní rezervace", přímo na skalách či pod jejich úpatím jsem objevoval jednu paseku – holoseč za druhou, cesty rozryté hlubokými rýhami po těžké technice, rozdrcenou a polámanou vegetaci, rozježděné louky, doutnající ohně a všude poházené PET lahve, obaly od potravin "lesníků", gumové rukavice, igelity, plechovky, lahve... Musím říci, že podobné zoufalství a zlobu jsem už dlouho nepocítil... Ne, ani kousek, byť rezervací honosně nazývaný zbytek přírody neunikne dravé a chtivé, panovačné lidské ruce, která se nezastaví, dokud nezahubí vše, včetně sebe sama... Ani sebemenší kousek přírody nezůstane nedotčen, aby vše živé, mající zde svůj domov, mohlo plynule prožívat a přirozeně naplňovat svůj životní cyklus a naplňovat tak přirozený, zdravý a hodnotný koloběh vesmírných dějů, který je základem pro možnost stejně hodnotného lidskéh života. Ani kousek nezůstane nedotčen, aby alespoň v záblesku člověk pochopil, že příroda není žádným takzvaným "životním prostředím", nýbrž životem samým, svébytnou existencí, bytostí, mající přinejmenším tatáž bytostná životní práva, jako její pouhá dílčí částečka – člověk.

O co vás tedy vlastně prosím? Někteří z vás vědí, že se, byť možná

donkichotsky směšným způsobem, jakým je sbírání odpadků v lesích a ataky vandalů, snažím bránit kraj, kde žiji. Snažím se o to také apelem na příslušné úřady, avšak bez většího reálného výsledku. Většinou dostanu odpověď, že podle současné legislativy je vše v pořádku, a pokud náhodou není, nelze stejně usvědčit viníky... Neříkám že všichni úředníci jsou na těchto postech lhostejní. Jsou mezi nimi mnozí, kterým o zlepšení ekologické a krajinotvorné situace opravdu jde. Avšak – v jistých mezích kolektivního vědomí, v němž střílení zvířat je vpodstatě legální sport či obživa a kácení lesů je legálním výsledkem působení "neviditelné ruky trhu", která tak utváří zaklinadlo všech dob, zákon, lidský, účelově vytvořený "zákon", sloužící především (ne-li pouze) lidskému prospěchu. A toto zaklinadlo je pro úředníky tabu. A o co tady jde nyní mně, když svým cítěním a myšlením chci překročit tyto "tabuizované hranice úměrnosti" a poukazovat na zákonem legalizované, pro mne však nepřijatelné chování člověka ve zdejší přírodě? Zmůžu něco sám se svými duchovními ideami proti oněm zaklinadlům úřednického aparátu, hordám krvelačných myslivců a lesních dělníků s těžkou technikou? Není to opravdu směšné a beznadějné?

Já ale za podstatné považuji PŘIHLÁSIT SE KE KRAJINĚ, kde žiji, dát najevo, že já a všichni, kterým osud přírody není lhostejný, máme k této zemi stejnbé vazby a práva (a ona k nám), jako ti, kteří se cítí zmocněni svými lidskými zákony tuto krajinu vlastnit, ovládat, o ní rozhodovat, ji manipulovat a vykořisťovat ji – tedy rozhodovat o ní a tím zároveň i o nás – bez nás. Myslím, že ono "bez nás" se děje právě proto, že my všichni se málo projevujeme, málo se oficiálně zapojujeme, málo apelujeme na příslušné úřední zmocněnce, málo prosazujeme své názory na ochranu života, málo se svými postoji seznamujeme ty, kteří by ve skutečnosti měli naše názory v širším měřítku zohledňovat. Myslím si, že k utváření byrokratické mentality úředníků přispívá právě pocit pasivity a nezájmu lidí, občanů, kteří tak diferenciací na mocné úředníky a bezmocné občany vyklízejí prostor. A přestože se u nás příliš jistě nedá mluvit o demokracii, myslím že ani tato pseudo-demokracie o tomto není a být nesmí. A pokud jde o konkrétní vykořisťovatele přírody, tak ti se řídí jednoznačným – "kde není žalobce, není soudce". Pro ty je naše pasivita, nerozhodnout, povrchnost a nedostatek trpělivosti a vytrvalosti přímo živnou půdou. Oni jsou naopak, díky vidině zisku, nesmírně vytrvalí a rozhodní, aktivní a jdoucí až na doraz...

Tedy konečně, o jakou konkrétní pomoc vás chci poprosit, co chci navrhnout: za prvé by to měla být taková malá dopisová akce. Spočívala by v tom, že by každý z nás, kdo by chtěl napomoci budoucímu posunutí hranic "normality" smysluplnějším směrem, než je dosavadní pojetí lesa jakožto továrny na dřevo a maso, vzal papír a napsal na adresu: Okresní úřad, referát živ. prostředí, 293 01 Mladá Boleslav svůj názor na zasahování do života lesa na chráněných územích, konkrétně nyní na akutní událost – radikální kácení lesa ve skalách mezi Mužským a Branžeží. Nemyslím si samozřejmě, že pár dopisů rázem změní stávající legislativu, ale věžím, že každý rozhodný, kultivovaný, oduševnělý názor na záchranu krajiny jakožto živého organismu, kteý se musí vyvíjet sobě přirozeným, nikoliv člověkem vynuceným způsobem, je semínkem, které se neztratí, které dříve či později vyklíčí i přes nepřízeň situace a přinese své ovoce. Napište tedy, prosím, na uvedenou adresu alespoň pár (slušných) slov o tom, co si myslíte o kácení a o zabíjení zvířat v našem malém a bývalém "Ráji". Nenechte mě v tom samotného! Myslím si, že kdyby přišlo na tento úřad pár dsítek kultivovaných, avšak nesouhlasných, na sobě nezávislých dopisů, přimělo by to přece jen zamyslet se nad tématem a vzít na vědomí, že jiné, než konzumní názory na přírodu zde existují a žijí a budou se hlásit o slovo – a o to myslím hlavně jde... Také si myslím, že by bylo dobré se více spojit, informovat a podobnými dopisovými akcemi se vzájemně podpořit všude tam, u koho se objeví podobný problém... Nu a nechcete-li lhát, že jste tu spoušť viděli na vlastní oči, přijeďte, rád vás tímto krajem zevrubně provedu.

Další možností pomoci (případně vzájemné), spočívající ve zmíněném přihlášení se ke krajině, je onen lesní úklid, sběr odpadků, zásahy proti znečišťování a vandalismu. Někteří z vás argumentují "proti" tím, že přece nemá smysl uklízet po druhých jejich odpad, když jej hned nato zase na stejných místech vyházejí. Já si to nemyslím. Během podzimu jsem vyčistil síť několika km lesních cest a kromě odstranění nerozložitelného odpadu, který by se na oněch místech pouze hromadil a destruoval tak přinejmenším onen podstatný dojem lesní hrarmonie a čistoty, jsem si všiml, jak silně "výchovně" působí na běžné turisty vidět člověk, který jen ze své vnitřní potřeby uklízí jejich odpadky. Jednak si uvědomí ono zúkladní – přihlásit se ke krajině – které je něčím vnitřně zcela jiným, než lehkovážný "výletní" přístup a také – kde je čisto, tam je 50% oněch přece jen vnímavějších turistů žinantní stát se oním prvním darebákem, který odhodí sáček či PET lahev, zatímco tam; kde již "skládka" je, tyto zábrany oslabují a mizí – nejsou přece těmi rpvními, oni se už jen vezou... Připádá-li vám tedy to, co píšu, smysluplné, ozvěte se, rád vás pozvu v létě do zdejšího kraje na další uklízecí a protivandalské akce...

Budu také rád za všechny vaše názory a podněty, pokud mi je napíšete. A nezapomeňte také, že vydáváme časopis Krůček, kteý by měl sloužit právě ke zveřejňování vašich problémů, myšlenek a nápadů, který se těší na vaše příspěvky a rád bude podporovat vzájemné sdílení a společenství lidí dobré vůle.

Děkuji vám za jakoukoliv podporu.

Karel Bartoň, Úhelnice 31, 294 06 Březno

Časopis Krůček: ekologie domácí i globální, reakce politické, sociologické, zdravý životní styl, příroda, bylinky, cvičení, hledání duchovní podstaty a smyslu existence, charita, lidská a zvířecí práva, poezie, povídky, kresby, humor a mnoho dalšího. Časopis má většinou 40 stran A5 a za cenu nákladů kolem 15 Kč a poštovného jej seženete na výše uvedené adrese. Motto: „Je lepší sám zapálit malou svíčku než proklínat temnotu" (Konfucius)

Prvá súkromná rezervácia, Čergov, Slovensko

Co nového ve Vlčím lese?

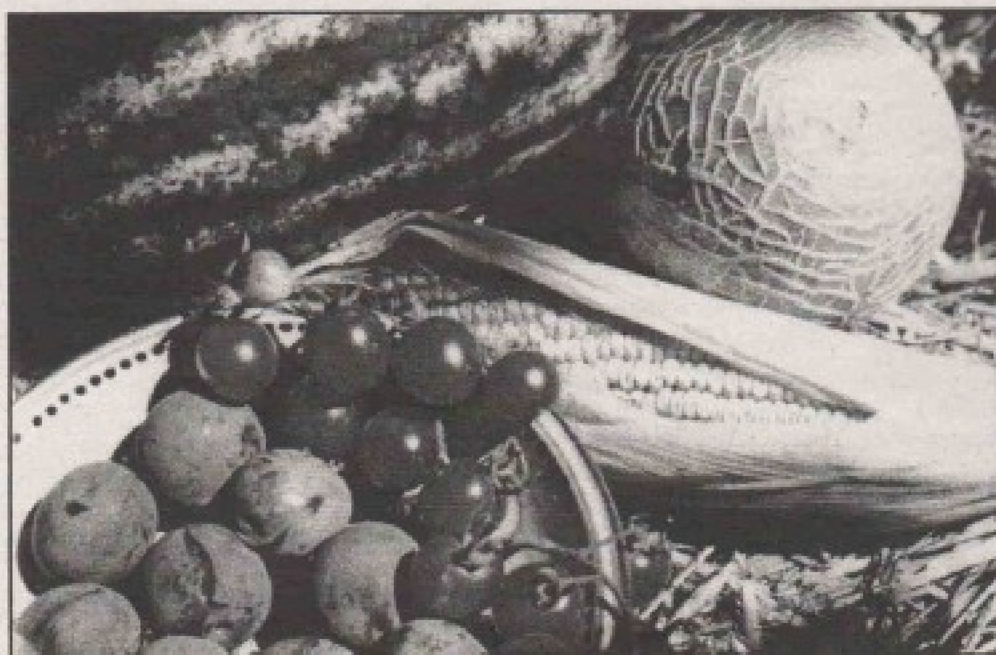
Milí přátelé, od začátku akce „Pomoz zachránit přirozené lesy, kup si svůj strom", se podařilo vysbírat již téměř dva milióny korun. Suma potřebná na celý les je 3, 2 milióny korun, takže uvítáme, pokud i vy byste chtěli pomoci zachránit přirozené jedlo-bukové lesy v Čergovském pohoří na východním Slovensku symbolickou koupí jednoho stromu za 1000 korun (můžete se složit i s přáteli).

Více informací o akci získáte na adrese Lesoochranárske zoskupenie VLK, 082 13 Tulčík 27, Slovensko, tel./fax. +421-91-7789488 e-mail: wolf@vadium.sk.

Zelená distribuce zakoupila již 3 symbolické stromy po 1000 Kč.

V přírodě strávím větší část dne,

říká v rozhovoru pro ZP Pavel Cicka, mladý fotograf z Jugoslávie

ZP: Ahoj Pavle, pověz nám něco o sobě, kolik je ti roků, co děláš a jaké jsou tvé aktivity?

PC: Ahoj. Na začátek uvedu citát českého spisovatele Milana Kundery, který napsal, že celý život člověka mezi lidmi je naplněn boji pro cizí ucho (? – pozn. ZP), a když to celkem sedí, povím něco o sobě. Je mi 23 let, teď si dělám salát z červené řepy a palačinky s jablky. Když nedělám tohle, připravuju podobné plodiny, hlavně pražím, vařím, dusím... Možná z toho budeš mít dojem, že jsem kuchař, ale povoláním jsem stavař, no ve stavebnictví v této zemi nejsou větší výdělky. Krom už uvedeného pěstuju ovoce a zeleninu, také dělám víno a pálím pálenku. Moje koníčky jsou fotografování – neziskové, pro sebe, fotky zveřejňuju pouze v mém PHOTO zine a to jen v malém nákladu (kolem 20 kopií), také v převážně hudebním zinu BLATKO CRNIĆ, ve kterém jsou hlavně rozhovory s underground skupinami, ale i poezie, kresby apod. Rád chodím na koncerty nebo festivaly, to namísto fotbalových (nebo býčích, hehe) zápasů. Když to budu považovat za sport, tak učinkuju v experimentálním ambient noise projektu RANDOM GROUP. Tady zápasí harmonie proti hluku (oba stejně tak tvoří hudbu). Tak hlavně bojuju.

ZP: Ty děláš Photo zine. Jak jsi se k tomu dostal, jak tě to napadlo a proč to děláš?

PC: Ano. Dostal jsem nápad tak, že se mi časem nastřádala kupa fotek a nejraději jsem si to chtěl zveřejnit ve formě fanzinu, tak jako hudební články v BLATKO CRNIĆ zine. To znamená, že jsem se k tomu dostal vědomím o existování protikladu například photo magazínu (jaký u nás ani neexistuje). V případě hudebním je to kupa komerčních časáků. Dělám to proto, že v takové "udělej si sám" formě já kontroluju věci sám, můžu to prezentovat poštovní cestou hodně a daleko a potom dostat na výměnu něco podobného. Hlavně kvůli tomu, ale i pro sebe skrz rozvíjení kreativity a komunikace (popularitě, slávě a nesmrtelnosti, hehe).

ZP: Ve Photo zinu je spousta fotek s náměty z přírody. Jak dlouho fotíš a proč zrovna přírodu? Fotíš i jiná témata, nebo jen věci z přírody? Máš rád víc detaily na některý subjekt přírody, nebo komplexnost – tj. například radši fotografuješ zvíře, květinu, list, nebo např. západ slunce, horu pokrytou lesy apod.?

PC: Fotím tak 5 – 6 roků. Na začátku jsem fotil jen flóru a faunu, zatímco dnes i člověka a jeho dílo, totiž to, co udělal v (a z) přírodě. Těžko bych vyjádřil k něčemu větší přízeň (náklonnost), ale pokud bych měl hodnotit to, co jsem dodnes víc fotil, převážila by makrofotografie.

ZP: Kde bereš inspiraci k focení a k aktivitám, které děláš? Kolik času strávíš v samotné přírodě, meditueš nebo jaký máš k ní vztah?

PC: Tak v této otázce je už dílem i odpověď. V přírodě je inspirace a když se řekne "nemám inspiraci", tak se tím myslí nitro, tak tu nacházím v mé i cizí lidské přírodě. Když počítám práci na zahradě, v přírodě strávím větší část dne, no a když jdu ven z urbanizovaného prostředí, do lesa, na louku, k řece, tam se hlavně uvolňuju a přemýšlím. Další inspirace je v knihách nebo jeden konkrétní příklad – beru nadpisy z denních novin.

ZP: Před nedávnem vstoupilo NATO do války s Jugoslávii. Ty jsi z Jugoslávie, bydlíš v Kovačici, což je město (nebo vesnice?) nedaleko od Bělehradu. Jak to na Tebe všechno doléhalo, viděl jsi bomby,

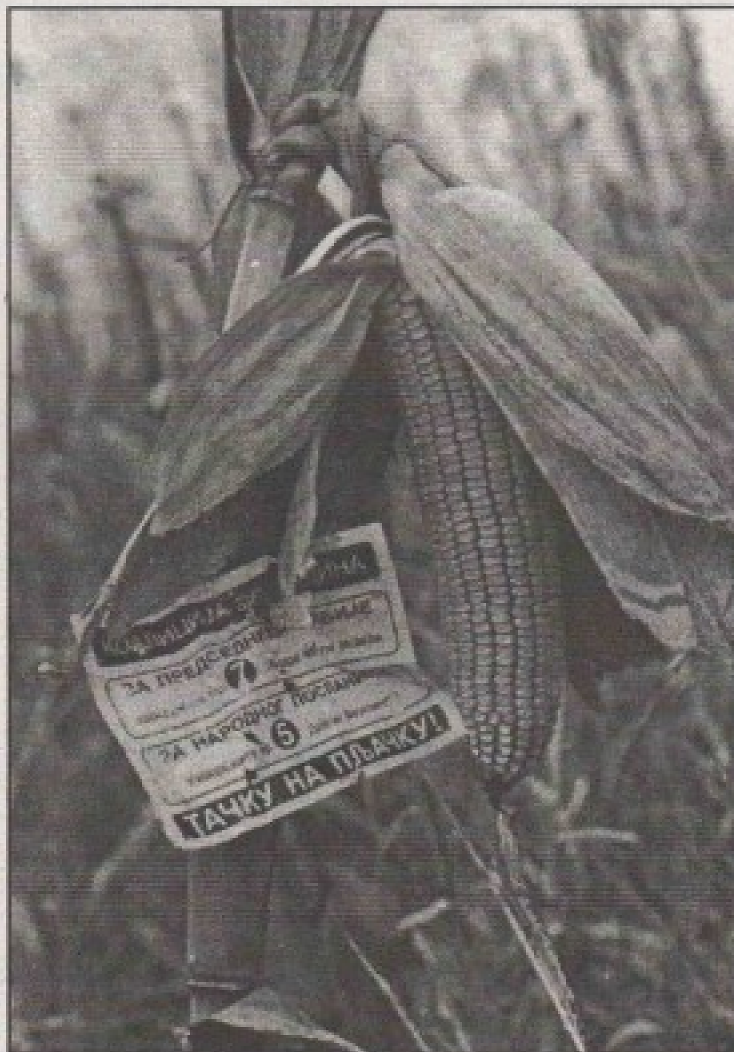

jak vypadal Tvůj každodenní život atd.? Bylo bombardované i Tvoje okolí nebo byl zabitý či zraněný někdo z Tvého okolí či Ty sám zraněný?

PC: Pravda. Přesně 24. 3. 99 přilétly první projektily nad Prištinu (hlavní město Kosova), potom po celé zemi. Můj každodenní život vypadal tak, že jsem každý večer z parku pozoroval přelétající projektily, dokud mě to nezruinovalo. Pak jsem se víc díval do lahve piva a už jsme to ani nevzpomínali v našich rozhovorech. Kovačica (okolo 8.000 obyvatel) leží asi 50 km od Bělehradu a nás se to přímo nedotklo. Krom vojenských cílů byla ničená i materiální hospodářská infrastruktura v zemi, a to nám je nejbližší 30 km vzdálená rafinérie v Pančevu, která nás zasypala jedovatými látkami zrovna tak, jako i dnes v míru, problém má hlubší kořeny, ale kdo ví, zda to není horší než nepřímé následky sociálně ekonomické nestability. V mém nejbližším okolí byla detonace v slovenském městečku Padine (10 km od Kovačice), to byl zázrak, heh, jinak jsme slyšeli i ty vzdálenější výbuchy až do 100 km. Ano, viděl jsem bomby, i v našem okolí jednu v zelené pšenici. Fyzicky nejsem zraněný, ale když toto píšu, my živí jsme víc mrtví, než ti, co zahynuli.

ZP: U nás v médiích byla téměř jednoznačná podpora bombardovaní kvůli etnickým čistkám, které byly zaznamenávané na území Kosova. V oponentních médiích (různé anarchistické a humanistické tiskoviny, přes internet atd.) se však spousta lidí vyjadřovala proti bombardovaní, no ale tyto hlasy nebylo slyšet, nebo byly umlčené či překřičené agresivní monetaristickou a militaristickou propagandou. Můžeš Ty sám povědět něco o tom, jak to bylo? Co Ty jako občan Jugoslávie by jsi navrhoval ve prospěch Kosova?

PC: Přesně tak to bylo, a tak to hlásila všechna nezávislá média. V pokračování otázky máš pravdu a ta spousta lidí byla "menšina", kterou to vůbec nezajímalo. Ne že by ta "většina" neměla tyto zájmy, ale mezi nimi je taková spousta lidí, o kterou se tato hrstka vzepřetých boří (boj za cizí ucho) a je to tak, že "většina" drží moc médií. Ve věci je jen manipulace masami. Ten, kdo by žil na takovém území, případně už zažil něco podobného nebo se tam náhodou ocitl, ten by ani dvojznačně nepodporoval bombardování. Já jako občan YU navrhuji, aby se i dál ničili ti, co se chtějí navzájem ničit; když se to dotkne ostatních, je správné klást odpor. Je to také věc výchovy jedince či mentality, charakteru a duchovnosti národa, jeho státu a věrovyznání. Teď ani jeden návrh a jeho realizace nemohou pomoci, může být jen příklad pro ponaučení a je jich už dost a dost ve světě.

ZP: Jakou úlohu měl ve válce nacionalismus? Je celá nešťastná záležitost dílem jen hrsti nacionalistických vůdců (Miloševič a spol.) nebo stála za Miloševičem celá veřejnost? Jaká část veřejnosti podporovala samostatnost Kosova a jaká proti? Jak vypadala celospolečenská situace před válkou, během války a teď?

PC: To by ukázaly jen statistiky, a když referendum o samostatnosti probíhalo ještě před válkou, většina v YU se přihlásila proti a v Kosovu za samostatnost. Situace teď vypadá jako tehdy (stejná netrpělivost), jen bez bombardování NATO a dodnes se neví, zda i bez Miloševiče. Právě probíhají pouliční protesty proti předsedovi, které policie "rozbíjí".

ZP: Bombardovaní způsobilo i velké ekologické škody na jugoslávské přírodě. Probíhá teď náprava? Nebo se napravují jen civilizační výdobytky a na přírodu zbyde místo možná až v budoucnu, "až na to bude"?

PC: Věřím, že se napravuje kolik je možné, totiž dělá se pomoc – příroda se napravuje sama časem a do určitých hranic, ale jsou takové následky, které nechají dlouhodobé rány širšího rozsahu, ba i globální, jako jsou uvolněné toxické látky nebo ohrožování existence (a poškozování prostředí) citlivějších druhů organismů, zvláště v periodě rozmnožování. Zbyde na to místo, "až na to budou peníze"? Pozdě?

ZP: Co se teď děje v YU? Jak se chovají lidé? Jak se dívají na to, že ty samé strany, které je bombardovaly, jim teď vnucují kapitalistickou obnovu a image nové prosperity?

PC: Děje se to, co už jsem uvedl výše. Přes den lidé čekají na bony na benzín, elektrický proud, čekají na olej, cukr nebo práci, večer protestují v ulicích a čekají, že se jim žádost splní. Nevím, jestli v tom očekávání mají čas všímat si vnucování obrazu nové prosperity a přeci se stavějí porušené výdobytky, jen co je to daleko od ukázaného nám obrazu civilizace.

ZP: Pověz nám něco o kontrakultuře v YU, jak to vypadá s anarchistickými / alternativními hnutími, jak je na tom ekologie (existují u vás nějaké organizace?), vegetariánství, punk, hardcore atd.? Poznamenala válka nějakým způsobem tyto aktivity?

PC: Samozřejmě, válka byla pro kontrakulturní hnutí dodatečnou motivací pro produkování publikací, kterých už před tím bylo docela dost, zvlášť v HC/punk. Vegetariánství se tu akorát zmiňuje, ba nezřídka i odsuzuje. S čistě zaměřeným zeleným zinem jsem se dosud nesetkal. Možná SxE jednotlivci, kteří říkají, že nám maso zdražilo, tak uspoříme, když se ho vzdáme, hehe, ikdyž jeho výroba není

zmenšená. Zdá se mi, že ve městě Kraljevo je hnutí "nej", tady působí zin KONTRAPUNKT. V mém zinu jsou GOPALA organizace pro ochranu krav a družstvo pro ochranu divokých ptáků YU. Obě mají praktické aktivity. Anarcho hnutí nabízejí teorii, jeden svaz za změny (savez za promene) chtěl zrušit vládu pouličními demonstracemi, žel přišla jen nová (a ne lepší).

ZP: Ty jsi zapojený i v aktivitě Kekere Aquarium. Můžeš nám něco o tom povědět?

PC: KA je nezávislé vydavatelství underground skupin z Chorvatska a ze světa. Na území YU jde distribuce přes mne, vázne to na neaktivitě, což ale není jen mojí chybou. Krom toho že je málo zájemců o takovou hudbu, za cenu originální kazety si zájemci radši koupí 3 prázdné, tak jim to já potom nahrávám. Ti vzdálenější mohou kontaktovat vydavatele.

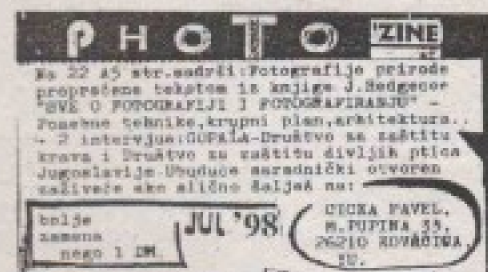
ZP: Chceš ještě něco říci, vzkázat lidem v Čechách?

PC: Pozdravy čtenářům a tobě Rosťo moc díky za zájem a prostor ve tvém zinu (a za reklamu hehe), fakt je, že jsem neuvedl mnoho věcí či informací, které se týkají situace v YU. Na to se podívejte na TV noviny, doufám, že vás neoklamou, hehe, kdo by chtěl kontakt s někým z YU alternativní underground scény a vyhnout se angličtině, budu jazykovým zprostředkovatelem, jen pošli své dílo, tisk, hudbu...

Lidé v Čechách, máte vynikající tvůrce, z nichž mnozí už nejsou mezi námi; nenechte si vzít svoji svobodu a kreativitu. "Boj člověka proti státu je boj pamatování proti zapomenutí" je určitě vhodné skončit řečmi Milana Kundery. ***

Tento rozhovor byl vykonán poštou v létě 1999. Všechny fotografie na předchozí dvoustraně pocházejí z Pavlovy dílny.

Kontakt na Pavla: Pavel Cicka, M. Pupina 33, 26210 Kovačica, YU.

Udělej si sám

D.I.Y., Do It Yourself, Udělej si sám – kdo by neznal zaklínadlo všech pravověrných odpůrců "KKK" (KKK = Konformita, komerce, konzum)! V kruzích neoficiální čili alternativní kultury to značí: žádnou kolaboraci se systémem, žádnou podbízivou reklamu, žádný nepoctivý zisk. Toliko čisté *umění*, pravdivé až na kost. Tak! Proto běda – ku příkladu – hudební skupině, která své album nahraje ve studiu tím způsobem, že lze rozlišiti jednotlivé nástroje a zpěv je – nedej bože! – srozumitelný. Když se posléze ke zmíněným perverznostem přidá obal kazety z křídového papíru s čitelnými texty, jest dílo zkázy dokonáno. Neřku-li, když o kapele vyjde byť sebekratší zmínka v barevném časopise, jenž je k dostání v každé trafice! Pro takové odporné zrůdy může míti správný autonom jen opovržlivou slinu. Nezáleží přeci na tom, O ČEM to je, nýbrž JAK je to uděláno: Forma nad obsah! Obdobně jsou na tom vydavatelé nekomerčních periodik, nezávislí distributoři, pořadatelé koncertů, představení a výstav, zkrátka představitelé "podzemní" kultury – nestačí, že šíří alternativu či snad lépe *protipól* ke státem schválenému a z nejvyšších míst podporovanému vymývání mozků stupidním pauměním; ne! Musejí navíc splňovat až fanaticky přísné podmínky D.I.Y. Provinl-li se jen v jediném bodě, jsou nařčeni z příslušnosti ke KKK a stávají se terčem organizovaného bojkotu a všeobecné nenávisti.

Autor tohoto textu se se vší rozhodností řadí k "undergroundu" a D.I.Y. pokládá za princip navýsost chvályhodný a potřebný. Ale! Proti mysli je mu neomalený způsob uplatňování tohoto principu některými jedinci, jimž kromě tolerance zjevně schází i zdravý rozum a náboženské vzdělání. Kdyby totiž znali biblické rčení o "břevnu v oku svém" (potažmo lidové o "zametání před vlastním prahem"), museli by se zamyslet nad svou vlastní nedůsledností a neprodleně začít uplatňovat D.I.Y. především na sobě. Museli by dát vale veškeré civilizaci a odebrat se do lesů, holýma rukama vybudovat si tam obydlí, vyrobit oděv i obutí, vypěstovat potravu etc. Pokud by si umínili šířit své bohulibé myšlenky do okolí, pak pochopitelně jedině na vlastnoručně vyrobeném papíře za použití domácího inkoustu, případně pomocí kytary vystrouhané z jedle se strunami z koňských žíní, poháněné vodní či větrnou energií (pardon, zapomněl jsem na biomasu; každopádně: již žádnou kolaboraci s ČEZ, výhradním dodavatelem elektřiny!), hudební nosiče by si tito nadšenci samozřejmě museli vyrobit taktéž z dostupných surovin a svou produkci na ně nahrát na přístroji doma vyrobeném. A tak dále a tak podobně.

Pisateli jistě bude namítnuto, že zachází do extrému, že všechno má své meze a tudíž i princip D.I.Y. On se však táže: Kdo rozhoduje o tom, zda konkrétní počin patří ještě do sféry D.I.Y. či už nikoliv? Kudy vede hranice a kdo ji vytýčil? Kde psány jsou exaktní stanovy? Nečekaje na odpověď podávám tento návrh: Ona hranice vede *skrz každého z nás*. Je prostě věcí individuálního svědomí: pro jednoho je nepřípustná návštěva koncertu kapely, která své demo prodává za stovku (bez ohledu na obsah skladeb), pro druhého třebas používání výtahu a konzumace vajec z megadrůbežárny. Kdo ty dva rozsoudí? Kdo se opováží tvrzení, že jeden z těch dvou parazituje na "systému" více než ten druhý? Hoď kamenem, kdo jsi bez viny!

Určité meze samozřejmě existují a myslící, nepředpojatí lidé se na nich dokáží shodnout. Cíl je společný, cesty k němu mohou být rozmanité. Což v žádném případě neznamená, že by účel měl světit prostředky. Poněvadž, jak známo, cesta do pekel je vydlážděna dobrými úmysly. Chce to vskutku jen citlivé posuzování každého případu, tolerantní přístup a ochotu naslouchat. Utlouci domnělého heretika "nezvratnými" argumenty dokáže každý fašista. Apriorní zaujatost nikdy nic životaschopného neporodila. Obrat ve zkázonosném směřování globální civilizace nemůžeme nikdy udělat sami. Potřebujeme k tomu spolupráci šesti miliard lidí.

Petr B. Výškovický

Hliněné nohy civilizace

Už jste někdy přemýšleli nad tím, jak vratká je naše civilizace, jak křehký má základ a jak málo stačí k tomu, aby se úplně zhroutila, aby přestalo fungovat všechno, na co jsme zvyklí a na čem jsme závislí?

I když se nám to na první pohled možná nezdá, dospěli jsme k obrovské centralizaci. Svět napájí několik málo ropovodů a plynovodů z několika světově významných nalezišť, elektrická energie je získávána hlavně z uhlí, které je těženo opět v malém počtu "velkodolů". I uran se nachází v pár nalezištích a spaluje v relativně nevelkém počtu maxielektráren. Říkáte no a co? Tak si zkusme představit, co by se stalo v případě takové větší přírodní katastrofy nebo třeba vojenského konfliktu – obojí je čím dál tím častější a... čím dál blíž.

Po nějakém zemětřesení, zátopách, vichřicích nebo bombardování budeme bez elektřiny. A co všechno doma, na čem závisí provoz vaší domácnosti, bez elektřiny nepoběží? A co nepoběží v obchodech? A vůbec, jak by se do obchodů dostalo zboží, auta jsou závislá na ropě a její úprava a tankování opět na elektřině. Také by do těch obchodů nebylo co vozit – potraviny se přece nevyrábějí na sklad, ale k rychlé spotřebě, takže žádné zásoby nejsou. A která pekárna topí v peci dřevem? Na jak dlouho máte doma zásoby potravin? A na čem byste je vařili? Jak dlouho vydržíte bez topení, až nepůjde plyn? Jak se ochráníte před zářením z havarované atomové elektrárny? Umíte se léčit bez antibiotik a dalších léků?

A to ještě bereme v potaz lepší případ, kdy by zůstal nepoškozen váš dům – jak by se zajišťovala jeho oprava? Také elektrárny a další potenciálně nebezpečné provozy, sklady jaderných zbraní a vyhořelého paliva jsou závislé na permanentní kontrole a údržbě, zajišťované spoustou lidí, kteří do práce vesměs dojíždějí.

Tohle tedy nejsou pěkné úvahy, divím se, že hlavně politiky, kteří (ale se svolením, případně nadšením svých voličů) dostali lidstvo do takovéto závislosti, nebudí ze spaní. Ale úvahy... Vždyť skutečnost by byla jiná, kdyby k něčemu došlo, vytvoří se krizový štáb, dostaneme pomoc z jiných regionů nebo ze zahraničí. Ano, ale co když to bude něco většího, rozsáhlejšího, co když to bude trvat dlouho? Co když to bude provázeno chaosem, politickou nestabilitou, boji o moc nebo jen o jídlo? To není zlý sen, ale reálná možnost: ekologická stabilita větší části krajiny je vyčerpána, poplachovou reakci už nevnímáme, další fází už je zhroucení. Atmosféra je přecpána freony, prašnými mraky, chemickými sloučeninami a odpadním teplem, už dávno se nechová, jak by měla. Zvyšují se extrémy teplotní (mrazy, vedra), srážkové (průtrže mračen, dlouhá sucha) i rychlost a četnost větrných smrští. Přibývá nefiltrovaného UV záření. Vlivem ropného povlaku po desítkách procent ubývá mořských řas, největších producentů kyslíku na Zemi, o deštných pralesech nemluvě. Spousta nových nemocí jen čeká na pokyn k nekontrolovatelnému šíření a epidemiím.

Náš vliv na vznik zemětřesení dosud není probádán, náš vliv na vznik válek je znám už dlouho. Jen jaderné zbraně tu dřív nebyly – a s nimi i třeba pravděpodobnost selhání, chyby, omylu. Jak dlouho asi se budou hladovějící národy na Jihu jen závistivě dívat na své přežrané severní sousedy? Jak bezpečně se asi cítil blahobytem zahnívající Řím před divokými, ale svěžími germánskými kmeny? A jižním státům už bylo dodáno tolik zbraní...

Den poté... Jak by asi vypadal? Kolik lidí by opustilo hladovějící rodiny, aby šlo opravovat zpřetrhané vedení, zničené ropovody, plynovody, těžební věže, elektrárny? A jak a čím by to opravovali?

Co se dá v námi zdevastované přírodě jíst? A kdo z nás to jedlé pozná? Kde sehnat rychle kamna, jak probourat rouru do komína nebo jen z okna ven a rychle připravit dřevo? Kde je nejbližší pitná voda? Kolik loupežných band by asi vzniklo? Kde najít sílu a smířit se s tím, že to tak bude nadlouho, napořád?

Ne, zatím se nevěšte. Ale bez předsudků a jalového optimismu o tom uvažujte. Proč se civilizace rozhodla sama se zničit? Copak to nové auto, video, všechno to, na co je potřeba tolik energie, za to stojí? Kdybychom se teď dokázali radikálně (to znamená opravdu hodně) uskromnit a najít jiný model života, možná bychom měli trochu času uskutečnit tu změnu. Možná by bylo lepší to ještě zkusit než za nějaký čas spadnout z přepychu rovnou do hladomoru, nemocí a zimy. Možná bychom ještě dostali šanci.

Ano, já vím, tenhle soused má dokonce satelit a tamten ještě o padesát tisíc dražší auto než Vy, a ti se nezmění, těm se to dá vykládat horem dolem a neslyšeli by. A takových je většina. Ale já to píšu Vám! Každý z nás má možnost přestat se provinovat a slepě jít se stádem. Každý může vyčistit své myšlenky a své srdce, pokorně se zamyslet nad smyslem svého života a zbavit se i všech zbytečných civilizačních návyků. Může začít žít v souladu s přírodou, skromně. Může získat náskok, aby pak byl víc připraven na to, co nevyhnutelně přijde, pokud se i ostatní lidé nerozhodnou jinak. A může být tak trochu světýlkem pro ostatní.

Konkrétní rady jak žít, ty už se sem nevejdou. Stejně by nemělo smysl jen kopírovat něčí cestu. Jen vlastní rozhodnutí má význam. A to musí vyplynout z vlastního přemýšlení. Ono to ze začátku půjde ztuha, já vím. Tak snad pro úvod trochu historické moudrosti. Dříve, hlavně na venkově, byli lidé hodně soběstační, jen málo byli závislí na vnějším světě. A když, tak v co největší blízkosti – zkrátka neměli auta. Sami si pěstovali obilí, zeleninu i ovoce, vše skladovali doma, měli zvířectvo, jež krmili vlastním senem. Vařili na kamnech (lépe na peci), ve kterých topili dřevem. Vodu brali ze studně. Milovali přírodu a neubližovali krajině. Vyráběli doma hezké věci, chodili na přástky, hráli na housle a četli si knížky (mimo jiné lze doporučit Hanu Librovou: Pestří a zelení).

Zbyněk Vlk

Po výbuchu plynu mají miliony lidí chleba na příděl

Melbourne (AP, vod) - Poprvé od druhé světové války dostávají Australané potraviny na příděl.

Současně se ekonomické následky obrovského výpadku dodávek plynu do celé jižní oblasti země, kvůli němuž byly zavřeny desítky podniků, jako domino šíří i za hranice státu Victoria.

"To vše bude stát každý den Austrálii stovky milionů dolarů," řekl včera premiér státu Victoria Jeff Kennett.

Energetická krize nyní pouští žilou i závodům vzdáleným stovky kilometrů od hranic státu. Protože firmy v Melbourne a okolí stojí a nemohou vyrábět své produkty, zastavily se i montážní závody v Sydney či Brisbane, které jsou na jejich dodávkách závislé.

Protože kvůli výpadku plynu nefungují pekárny, začal včera největší řetězec obchodních domů, společnost Safeways, prodávat chleba jen v omezeném množství na osobu. "Ne, nikdo si v těchto dnech nemůže odnést tolik, kolik by chtěl," řekl finanční ředitel firmy Tony Parle.

Také v řetězci Franklins bude chléb i mléko na příděl.

Přerušení dodávek plynu postihlo několik milionů lidí. Z následků se má ekonomika země zotavovat podle prvních odhadů přes půl roku.

SIREN

Města z mramoru

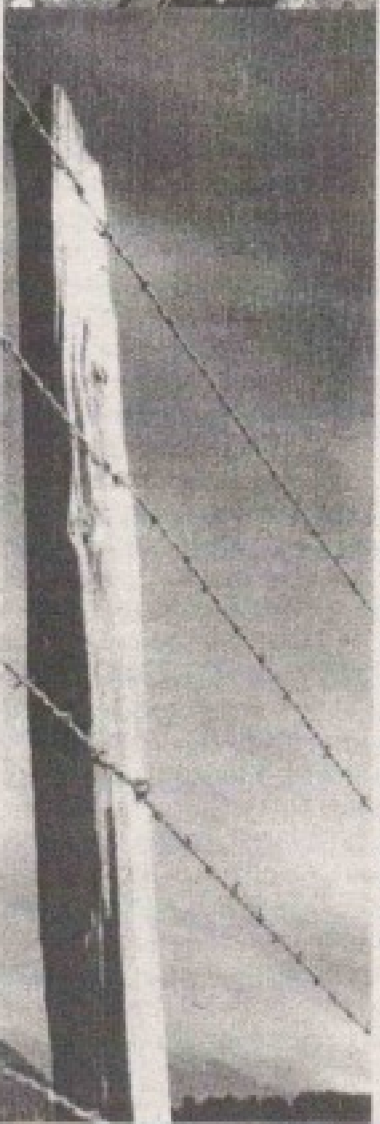
Člověk dláždí krajinu betonovou scenérií, zdobí ji svými městy z mramoru. Budoucnost, to je betonový osud, svou budoucnost člověk pohřbívá pod městy z mramoru. Jsem pohřben pod těmito betonovými obrázky, může mi někdo říci, co vlastně vytváříme? Člověk dláždí krajinu kvůli betonové scenérii, pohřbívá krajinu městy z mramoru. A tak se ptám, proč pohřbíváte Zemi pod vrstvu betonu.

Co to je za pokrok

Proč je technologie nacpaná do všeho? Děsí mě to, je to všude kolem mne. Jaký pokrok tohle přináší? Trápí mě to. Kdy už se konečně poučíme... Jsme na cestě, někteří jí říkají pokrok, ale je to špatná cesta. Proč nás lidství odizolovává od světa? Jsme na cestě, jíž někteří říkají pokrok, ale je to špatná cesta. Jakou cenu za ni budeme muset zaplatit? Nevidíte cenu, jakou za tento pokrok platíme?

Špinavé kapsy

Něčí bohaté ruce nám znečišťují zítřek, příroda je znovu a znovu ničena. Přehrabují se našimi životy ve svých kapsách jako by to byly drobáky. Špinavé bohaté kapsy, které ovlivňují to, co děláme. Něčí bohaté ruce tak hluboko v profitu, ovlivňující toky peněz. Přehrabují se našimi právy ve svých špinavých kapsách, jako by to byly drobáky. Špinavé bohaté kapsy, které tahají za drátky toho, co děláme.

Nekonečné hromadění

Stále víc a víc naplňujeme své životy výrobky a majetkem, tolika věcmi, jež vůbec nepotřebujeme. Je snad smyslem života jen nesmyslné hromadění tolika věcí, které vůbec nepotřebujeme? Musím říct, že si nemyslím, že to je OK, když vyhazujeme tolik na nepotřebné věci, které mají menší cenu než nic. Život je víc než to, co kupujeme. Nekonečné množství zboží je produkováno pro masovou spotřebu, ale můžeme vysvětlit, jaký je smysl toho všeho? Nevidím důvod, proč bych měl žít jen kvůli hromadění majetku, existují lepší věci, které by nás měly zajímat.

Potlatch

Plot vidím jako naprosto špatnou věc. Plot, který říká, že se nesmí překračovat. Je to ilogické, druh krádeže, která se nazývá SOUKROMÝ MAJETEK. Tento plot omezuje naše myšlení, kreslíme mapy toho, co nemůžeme vlastnit. Zase jsme v této lekci neuspěli. Stále jsme se nenaučili, že není zlato co se třpytí. Země je na prodej, tabule s cenou vlaje nad půdou. Proč jim stále nedochází, že život není majetek? Není možné, aby tolik plotů trvalo navěky. Ukažme jim, že život není majetek. Přispějme všichni k tomu, aby tento chrám založený na pouhém konzumu zmizel, a udělejme si potlatch, moderní potlatch, zvyšme svou sílu skrz dávání. Plot vidím jako naprosto špatnou věc. Vidím plot, který říká: pojď, zboř mě, vezměme si zpět naši půdu, na které máme žít, vezměme si zpět zemi a učme se, co to je svoboda.

*Potlatch je indiánské slovo pro slavnost, setkání, párty, v Čechách je převzali trampové pro svoje potlachy v lesích.
*Texty Siren pocházejí z CD Becoming Wheels, vydané Day After records 1997. Kapela již bohužel nehraje.

Mléko

zázračná potravina, ale jen pro potomky vlastního druhu

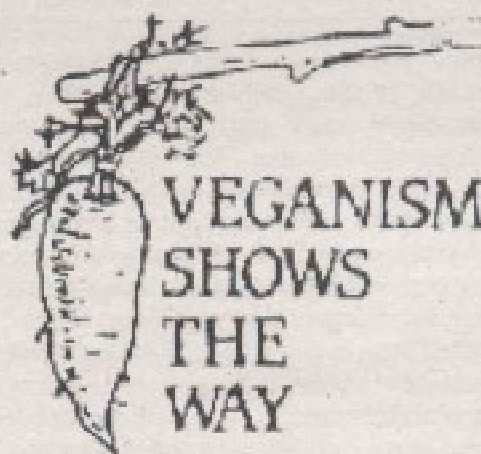
Američtí lékaři z Connecticutu K. A. Oster a D. Ross objevili v mléčném tuku enzym xantinovou oxidázi (XO), který způsobuje dokonce více infarktů než cholesterin , nebo nikotin. Homogenizováním se mléčný tuk rozloží na mikroskopicky malé kuličky, které jsou schopné přejít skrz stěny zažívacího traktu přímo do krve a tak se vyhnou neutralizování žaludeční kyselinou. Jelikož homogenizování mléka je škodlivější než kouření, měly by být obaly takového mléka opatřené podobným varováním jako obaly cigaret.

Dale Kemery z Mléčného koncernu nazval tento objev směšným. To i musel udělat, protože jinak by ho producenti mléka, kteří ho financují, ukamenovali. Reklama mléka nás dennodenně přesvědčuje, že mléko a mléčné výrobky jsou pro člověka tím nejzdravějším pokrmem. Ve skutečnosti však kravské mléko obsahuje nadbytek cholesterolu, tuku a vápníku, takže způsobuje nejvíc aterosklerózy a celou řadu vážných onemocnění. V kravském mléku je i nadbytek bílkovin ve formě kazeinu, který je pro člověka těžko stravitelný. Komplexní polysacharidy, zvláště mléčný cukr, jsou též nestravitelné pro nepřítomnost laktázy po odstavení kojence. Kravské mléko je chudé na kyselinu linolovou, na železo, vitamin B_3 (niacin) a vitamín C. Neobsahuje ani vlákninu.

Kravské mléko je určitě dokonalým pokrmem, ale jen pro telátka, které velmi rychle rostou, mají rohy a kopyta, ale poměrně malý mozek. Člověk však roste pomalu, náš mozek je o hodně větší, žijeme několikanásobně déle než kráva. Kravské mléko zkracuje náš život. Člověkem vězněná a týraná zvířata jsou zdegenerovaná. Jejich maso konzumující člověk je také degenerovaný.

V mateřském mléku jsou bílkoviny zastoupené lehce stravitelným albuminem, na rozdíl od těžce stravitelného kazeinu v kravském mléku. Mateřské mléko obsahuje podstatně méně bílkovin, více cukru a lecitinu, potřebného pro růst mozku. Jelikož dítě má růst pomaleji, obsahuje mateřské mléko jen poloviční množství vápníku. Tento vápník je organický, proto se lehce asimiluje.

Námitek proti kravskému mléku je stále více. Děti živené na kravském mléku jsou abnormálně velké, rychle dospívají, ale i dříve stárnou. Chybějí jim různé minerální látky a lecitin potřebný pro výživu mozku. Jsou často nachlazené, zahleněné a trpí na různé kožní choroby. Mnohé matky jsou toho mylného názoru, že kravské mléko obsahuje nenahraditelné množství vápníku, potřebného pro tvorbu kostí a zubů. Jenže tento vápník náš organismus není schopen zpracovat, protože je vázán na velmi těžce stravitelný kazein. Důkazem by mohl být předpoklad, že obyvatelé západních zemí, kteří konzumují velká množství kravského mléka, by měli mít lepší kosti a zuby. Skutečnost je však právě opačná. Masovou propagandou, podle níž je mléko nejzdravějším lidským pokrmem, stejně jako akcí "mléko pro školní děti", jsou zpochybňovány matky, jejichž tlusté děti trpí trvale na bronchitidy a různé kožní nemoci. Musím mladé matky stále varovat: Dávejte dětem

syrové ovoce a zeleninu, které mají pudově rády, a nekrmte je cizorodým mlékem, které podlomí jejich imunitu na celý život.

Proč mohou mláďata savců dostávat mateřské mléko 3 – 5 roků, jak je tomu například u našich nejbližších příbuzných – u primátů, a děti nás, civilizovaných lidí, jen několik týdnů, nebo vůbec ne? Chudé, primitivní národy, které mléko nepijí, mají silné kosti a zdravé zuby. Nejsou odkázané ani na zubní lékaře, ani na operace bederních kloubů.

"Když je dítě stále nachlazené, znamená to, že jeho rodičům chybějí informace o zdravé životosprávě. To samé se vztahuje i na všechny kožní choroby." (Healtful Living 9/1985)

Mléko způsobuje zácpu, protože v něm nejsou přítomné vlákniny. Mléko a pšenice jsou příčinou většiny alergií, chorob z nachlazení, zápalu hrtanu, mandlí a plic.

Protože je vápník v kravském mléku vázán na kazein, nemůže být asimilovaný, nemůže se dostat do kostí ani zubů. Krom toho jsou mléko a mléčné produkty tepelně upravované a tím se organický vápník mění na anorganický minerál, který se může v organismu uložit jen jako škodlivý odpad.

V kravském mléku chybí hořčík – magnezium, který by umožnil ukládání organického vápníku v kostech a v zubech. Ukládá se tedy v měkkých částech těla, převážně v tepnách, způsobujíc aterosklerózu a její osudné následky. K tomu přispívá i vysoká hladina cholesterolu v kravském mléku a ve všech potravinách živočišného původu.

Minerální vody, zvláště ty s vysokým obsahem minerálních solí, urychlují vznik zvápenatění tepen a ostatních měkkých částí těla. Americký dietolog P. S. Bragg píše obšírně na toto téma v knize Voda – tajemství zdraví.

Pro kojence neexistuje lepší potrava než je mateřské mléko. Předpokladem však je, že se matka zdravě stravuje, což znamená, že vyloučila ze stravy potraviny živočišného původu a přijímá dostatek ovoce a zeleniny. Pro dospělé je mléko nevhodnou potravou, protože v něm chybějí vlákniny a enzymy jako je laktáza a chymozin. Doporučovat nastávajícím matkám pití mléka, aby se zásobily vápníkem, je nesmysl, protože z pasterizovaného, cizorodého mléka ten vápník nedostanou. Kráva nepije mléko, ale z trávy dostane všechny potřebné výživné látky. Základní příčinou nedostatku minerálních látek v potravě člověka je soustavné konzumování chleba, masných a tepelnou úpravou znehodnocených kyselinotvorných potravin. Stejně tak je "moderní" stravou civilizovaného člověka zapříčiněn zubní kaz a paradentóza. Pro mnohé z vás je mnou navrhovaná strava tak revoluční, že si budete myslet: Ten Wandmaker blouzní. Přesto budu i nadále hlásat pravdu, kterou jsem získal pozorováním přírody a ze zkušeností mnoha průkopníků zdravé životosprávy.

Pokud jste dosud nic nevěděli o zásadách zdravé výživy, bude věcí vašeho svědomí, když i v budoucnosti budete sebe a svoje děti krmit nepřirozenou, znehodnocenou, škodlivou stravou.

Znáte nějaký druh savců, který i po odstavení ještě pije mléko? Zvířata přesně vědí, že po ukončení kojení pro ně mléko přestalo být vhodnou potravou. Jen člověk vaří, jen on peče, smaží, udí, jen on pije mléko, jen on užívá léky, jen on trpí na tisíce chorob.

V mateřském mléku je jen 1% bílkovin.

Toto množství úplně stačí pro rychle rostoucího kojence. Nemyslíte, že by toto množství mělo stačit i pro dospělého člověka? Bílkovinové dogma, podle něhož jen bílkoviny živočišného původu jsou plnohodnotné, je už dokonale vyvrácené. Vegetariáni, kteří kryjí svou potřebu bílkovin konzumováním sýrů, by měli co nejdříve přejít na zralé ovoce, zeleninu, naklíčené obilniny a olejnatá jádra. Naši nejbližší vegetariánští příbuzní – hominidní opice – netrpí nedostatkem bílkovin, ikdyž nejedí sýry. Zakladatel Americké vegánské společnosti H. Jay Dinshah píše: Je-li maso vrah, mléko je přinejmenším velký zloděj.

Žluté a hnědé skvrny na tváři převážně starších lidí jsou rovněž způsobené konzumováním mléka a sýrů, podobně jako kožní choroby dětí. Zdůrazněme ještě jednou, že ostoporózou trpí nejvíce ty národy, u kterých je konzumování mléčných produktů největší. Kdyby pití mléka bylo z biologického hlediska správné, měli bychom zdravé kosti a zuby a ne měkké, pokřivené a bolestivé páteře. Národy, jež žijí na převážně zásadotvorných potravinách rostlinných, netrpí na civilizační choroby. Mezi takové národy patří například Hunzové, kteří nejedí ani maso, ani vařené kyselinotvorné potraviny.

Mléko a kalciové tabletky nejsou řešením osteoporózy – měknutí kostí. Dr. Lawrence Riggs na Mayově klinice v Rochesteru zjistil, že u pacientů, kteří pijí mléko a užívají kalciové tabletky, se osteoporóza vyvíjí ještě rychleji. Fundamentální poučka zní: Naše tělo není schopné asimilovat anorganické minerálie. Potřebujeme však minerální látky a vitamíny v organické formě. Ty jsou přítomné jen v syrovém ovoci, zelenině, luštěninách a v naklíčených obilninách. Žádná laboratoř není schopná napodobit tuto vlastnost přírody.

V této knize budete znovu a znovu upozorňovaní na tuto skutečnost, protože dosud ještě nevyšla žádná učebnice, která by poukazovala na tuto nezvratnou pravdu. Kalciové tabletky vyrobené z anorganického materiálu jsou totiž v našem organismu nerozpustné. Vařením a tepelnou úpravou vůbec se organické minerální látky vrátí do své původní anorganické podoby a stanou se pro nás odpadem, který by se měl z našeho těla odstranit. Jinak způsobuje choroby a vede k předčasné smrti. To se vztahuje v první řadě na anorganický vápník, který se ukládá v tepnách, kloubech a v páteři, stejně tak jako v různých orgánech, kde vytváří kamínky – příčinu zápalů a bolestivých záchvatů.

Znovu připomínáme, že pro zachování acidobázické rovnováhy je potřebné konzumovat přibližně 80% zásadotvorných potravin. Zásadotvorné jsou skoro všechny druhy ovoce a zeleniny. Kyselinotvorné jsou všechny potraviny živočišného původu, tedy maso, ryby, vejce a všechny mléčné produkty, stejně jako vařené a tepelně upravované potraviny rostlinné. Z toho tedy vyplývá, že naše strava má být syrová. Obilniny, luštěniny a olejnatá semena jsou převážně kyselinotvorné a stačí krýt oněch potřebných 20%. Když máme i dostatek pohybu na čerstvém vzduchu, dostatek spánku, slunečních paprsků pro tvorbu vitamínu D a psychickou pohodu, je naše životospráva ideální a život bez chorob zaručený.

(Překlad z knihy Helmuta Wandmakera: Chceš být zdravý? Přestaň vařit!)

(Pokračování ze str. 5)

miliónů dětí každoročně umírá na lehce vyléčitelné nemoci. Taková podoba současného světa však není nevyhnutelná - je pouze logickým důsledkem společenského uspořádání, v němž je zvyšování zisku nejbohatších tou jedinou respektovanou hodnotou. Nemyslíme si, že se tomuto stavu lze postavit lobbingem nevládních organizací u uskupení typu MMF či SB. Považujeme jej za naivní, neboť nemůže překonat lobbování korporací a kladením požadavků instituce globálního kapitalismu pouze legitimizuje. Daleko spíše klademe důraz na hnutí zdola, na němž se podílí rozličné skupiny od odborů, skupin rolníků či bezzemků přes ekologické iniciativy až po radikálně demokratické politické organizace. Nalezení alternativy ke stávajícímu společenskému modelu je podle nás naléhavou potřebou - a věříme tomu, že proti globalizaci nelze postavit protekcionistický národní stát, který již ostatně ukázal, jak ochotně nadnárodním korporacím podléhá. Domníváme se, že alternativou je společnost založená ne na zisku několika, ale na potřebách většiny, na hodnotách solidarity, vzájemné pomoci a trvale udržitelného života.

Na hlubší příčiny současných tragických světových problémů a koncepty jejich řešení zastáváme rozdílné pohledy. Zářijové zasedání SB a MMF však považujeme za tak naléhavou výzvu, že jsme založili tuto iniciativu - nikoli jako novou organizaci s vlastním programem, ale jako demokratický nástroj vzájemné komunikace a koordinace mezi těmi různorodými skupinami, které se chystají na summit reagovat. Měla by napomoci širší propagaci akcím, které jednotlivé organizace pořádají, a v jejím rámci bychom se společně měli pokusit některé manifestační, osvětové i kulturní akce uspořádat. Jednou z nich by měl být opoziční summit, na němž by se diskutovaly konkrétní negativní aspekty procesu ekonomické globalizace i zkušenosti z různých bojů proti němu.

Iniciativa proti ekonomické globalizaci - Praha 2000 je otevřena všem svobodomyslným jednotlivcům i skupinám, které se chtějí k výročnímu zasedání MMF a SB vyjádřit. Nabízíme vám tuto iniciativu jako prostředek, který zesílí váš hlas. Obdobné summity institucí ekonomické globalizace se setkávají všude ve světě se stále silnějším odporem široké veřejnosti. Ten musí zaznít i v Praze. Proti globalizaci kapitálu postavme globalizaci solidarity!

http://imf2000.webjump.com, e-mail: antimmf@hotmail.com

CLASS WAR

JUST DO IT.

5 x MMF a SB

1. MMF půjčuje peníze vládám, které jsou nuceny přijmout jeho podmínky: škrty v sociálním zabezpečení, vzdělání, zdravotní péči, privatizace průmyslu. Tím se otevře trh nadnárodním společnostem. Následky: vysoká nezaměstnanost a masová chudoba.
2. SB funguje jako jakákoliv jiná banka - její funkcí je akumulace kapitálu. Její podpora výstavby dálnic, elektráren, přehrad a jiných projektů ve třetím světě přinutila přesídlit 2 miliony lidí a zapříčinila velké environmentální škody.
3. 45% členů SB a MMF jsou země G8, které si stanoví, od které země se budou vykupovat jaké služby a materiály. Každým dolarem, který USA investují ve Světové bance, se jim vrací dva dolary ve službách a materiálních kontraktech.
4. Ačkoliv SB prohlašuje, že pomáhá rozvoji Jihu podporou vzdělávacích, zdravotních a sociálních projektů, pouze 14 % úvěrového portfolia banky (údaj z roku 1995) bylo určeno na projekty vzdělávání, populace, zdraví a výživy.
5. SB a MMF jsou polotajné organizace, do nichž veřejnost nemá přístup. Navzdory neustálým hlasům od rozvojových organizací, nevládních organizací, aktivistů a vědců tyto instituce pokračují v činnostech, které vedou svět cestou ekonomického růstu k environmentální destrukci.

Potraviny ze stromů

Sociální, ekologická a výživová revoluce

John Glue

Jednoduché a viditelné řešeni mnoha hlavních světových sociálních a environmentálních problémů, které se zdá být naprosto přehlíženo většinou environmentálních a humanitárních skupin, je vést lidi k upřednostňování ovoce a ořechů ze stromů před jinými typy potravin. Zvýšená poptávka po produktech ze stromů by dala zemědělcům a majitelům půdy vážný důvod pro znovuvysazováni stromů, které jsou dnes tak zoufale potřeba.

Ostatní potraviny, jako jsou obilniny, luštěniny, zelenina, maso a mléko, niči životní prostředí, protože vyžadují vykácení stromů a obvykle pravidelnou orbu půdy. Země a půda, náš nejhodnotnější zdroj, může být často intenzivně obhospodařovávána nebo nadvyužívána po několik let nebo přinejlepším několik dekád, než se stane nenapravitelně zdegradovanou a začne erodovat, jak můžeme vidět na stále se rozšiřujících suchopárech, pouštích a neúrodné pustině, které se vytrvale rozšiřují po celém světě. Například poušť Sahel v Africe se v současnosti rozšiřuje rychlostí 30 mil ročně na 2000 mílové čáře. Vyprahlé pouště, jako jsou Sahara, Kalahari, Ural, Gobi a Arabská poušť, jsou nyní na dříve bohatých a produktivní půdách Afriky, Severní a Jižní Ameriky, Asie, středovýchodního Ruska, Číny a Evropy.

S každým bochníkem chleba vypěstovaného v Austrálii se kvůli erozi ztratí 3,5 kg svrchní půdy a Severní Amerika ztrácí kvůli erozi každý rok 4 milióny akrů zemědělské půdy. Kdyby se všechna půda, která je ročně ztracena díky erozi v USA, naložila na moderní nákladní vlak, aby byla vyvezena pryč, vlak by obepínal svět 18,5 krát.

Mýcení a orání země, které začalo jen před zhruba 10000 lety na středním východě, zaviňuje stále se zrychlující cyklus eroze půdy, rozšiřování pouští, globálního oteplování, roztávání polárních ledů, destabilizování podnebných systémů, such, záplav, hladomorů, bídy, bezdomovectví, masového hladu, nemocí, utečeneckých problémů, vyhubení druhů, ekonomický kolaps, sociální otřesy atd.

Tyto tragické problémy také často vedou k válkám a revolucím v těch nejhůře postižených oblastech utrpení, přičemž rozsévají smrt a environmentální destrukci stále dále, jak můžeme opětovně vidět v Súdánu, Etiopii, Bangladéši atd.

Očekává se, že během příštích 20 let bude kvůli erozi půdy zničena třetina světové orné půdy, zatímco populace se zdvojnásobí na více než 10 miliard lidí. V současnosti svět nezajišťuje potravu nebo ubytování ani své současné populaci; jeden z každých tří lidí je buď podvyživen nebo vyhladověn k smrti (130000 lidí umírá vyhladověním nebo na nemoce spojené s vyhladověním denně) a jeden z každých pěti lidí nemá kde žít. Vysazování stromů může nejen zastavit tuto erozi půdy a zamezit globálnímu oteplování pohlcováním oxidu uhličitého vzniklého spalováni fosilních paliv, ale stromy jsou také ze všech plodin nutričně nejbohatšími a nejproduktivnějšími zdroji potravy. Akr pecanu, avokáda, datlí nebo banánovníku může vyprodukovat 7000, resp. 10000, 11500 nebo 27000 liber ovoce ročně, zatímco hovězího nebo skopového může být vyprodukováno na akru půdy jen 170 liber ročně. 80% světové zemědělské půdy je v současnosti stále používáno ke krmení a ustájení hospodářských zvířat, které skrmí 40% světových obilnin a luštěnin.

Stromy mohou také poskytnout širokou paletu dalších základních potřeb jako je čerstvý vzduch, dešťová voda, stavební materiály, pevná a tekutá paliva, oleje, guma, plasty, barvy, laky, kaučuk, lepidla, mýdla, vlákna, textilie, papír, biomasa, hnojiva, potrava pro zvířata, léky, přístřeší a habitat pro divoká zvířata, soukromí, krása atd.

Odhaduje se, že k tomu, aby se znečištění vzduchu, smog, skleníkový efekt a globální oteplování udrželo na současné úrovni, by bylo zapotřebí ihned vysázet plochu stromů o velikosti Indie. Bez ohledu na toto se nyní odlesnění stále stupňuje a očekává se, že poslední zbývající lesní porosty a dešťové pralesy budou z větší části zničeny již během 10 až 20 let, a to opět hlavně kvůli plýtvavému a neefektivnímu živočišnému hospodářství.

V současnosti je ve světě 20 krát více hospodářských zvířat než lidí. Svět nemůže déle vydržovat 2 populační exploze, jednu lidí a jednu zoufale chovaných hospodářských zvířat. Dobytek také sežere desetkrát více potravy než lidé a jen jedna desetina bílkovin v jejich potravě se vrátí v podobě masa nebo orgánů, které lidé jedí. Svět by mohl lehce nasytit desetkrát více lidí, než je jeho současná populace, kdyby se stravovali vegetariánsky, 20 krát více lidí, kdyby se stravovali vegánsky a mnohokrát více lidí než tyto, kdyby byly fruktariány (tj. kdyby používali hlavně potravu ze stromů).

Pravidelná kultivace plodin a živočišné zemědělství je destruktivní, komplikovaná, čas pohlcující, drahá a neproduktivní forma zemědělství, která je obvykle vysoce závislá na hospodářských strojích a fosilních palivech, a obvykle monopolizuje zemi a produkci potravin do rukou několika bohatých lidí a společností. Toto hrozné nesprávné využití vitálních zdrojů země, lidí a technologie, je důvodem toho, proč se tolik mnoho zemí ve světě nyní potýká s recesí, vzrůstem dluhů a v některých případech totálním ekonomickým kolapsem. V jižní Americe by mohlo být uživeno subsistenčním zemědělstvím 100 lidí na míli čtvereční, zatímco jen 1 osoba na 12 mil čtverečních může být vydržována dobytkařením na zruinované a vypleněné půdě po odlesnění.

Navrácení půdy lesům a lidem namísto hospodářským zvířatům nebo rozoraným polím je nyní důležitější o to více, jak se mnoho světových velkoměst potýká s přelidněním, znečištěním, nezaměstnaností, bídou, zločinem a neadekvátními službami. To znamená každý rok více a více těch, co zoufale potřebují a chtějí se vrátit k půdě, na které budou žít a podporovat se. Toho by mohlo být dosaženo mnohem snáze, efektivněji a produktivněji pěstováním stromů. Stromy jsou pěstovány přirozeně, mohou produkovat potravu a další potřeby po desítky nebo i stovky let s minimální námahou a prací. To by osvobodilo lidi od staletí staré námahy a břemena práce a lopotění se v půdě a nechalo jim volný čas pro jiné produktivnější a více naplňující aktivity. Lidé dnes musí pracovat mnohem tvrději pro svou potravu než skutečně jakékoliv jiné zvíře a toho by nebylo zapotřebí, kdyby lidé změnili svou současnou nepřirozenou stravu sestávající hlavně z vařeného obilí, luštěnin, zeleniny, masa a mléka na přirozenou potravu plnou hlavně ovoce a ořechů z bohaté a zadarmo plodících ovocných a ořechových stromů.

Ovocné a ořechové stromy

mohou být snadno pěstovány v zahradách, parcích, na nevyužitých plochách a na běžné půdě, v lesích a křovinách, podél cest a silnic atd. To by pomohlo lidem být více soběstační a méně závislí na pravidelných cestách do supermarketů a obchodů - často pomocí znečišťujících a environmentálně destruktivních aut nebo veřejnou dopravou - aby si koupili obvykle drahé, nekvalitní a zbytečně komerčně zabalené a vyrobené produkty.

Většina lidí neví o tom, že ovoce a ořechy obsahují hojnost všech nutrientů (jako jsou bílkoviny, uhlohydráty, tuky, vitaminy a minerály atd.), které potřebujeme k tomu, abychom žili šťastně a zdravě. Naši raní předchůdci strávili kolem 70 miliónů let žitím ve stromech v lesích Afriky a Asie na stravě sestávající z ovoce a ořechů. I dnes jsou v mnoha částech světa lidé, kteří žijí a vzkvétají toliko jen na těchto potravinách, protože je to potrava vznešená.

Také proto, že ovoce a ořechy mohou být získávány bez použití násilí, bez zabíjení nebo vykořisťování, má se o nich, že přinesou harmoničtější přístup a uvědomění a nahradí tím odporný lidský chtíč pro smrt, destrukci a vykořisťování jiných lidí, zvířat a přírody. Můžeme si snadno všimnout, že ta zvířata, která se živí ovocem, ořechy a rostlinami, jsou mnohem méně agresivnější a méně teritoriální než ta predátorská, parazitická zvířata jako je člověk, která žijí tyranizováním a zabíjením jiných bytostí. Toto také vysvětluje, proč lidé utrácejí každou minutu ve světě 1 milion liber bojováním a přípravami na boj a válčení mezi sebou.

Plodiny jako jsou obilí, luštěniny, zelenina a maso jsou také destruktivní, protože obvykle potřebují 1/4 až 3 hodiny k uvaření. Země není schopná déle poskytovat čtyřem pětinám populace planety palivové dřevo k uvaření si několikrát za den, kvůli znečištění a kvůli tomu, že už zbývá jen málo stromů. V rozvinutých zemích lidé zase závisí na těžce znečisťujících fosilních palivech elektrárnách spalujících fosilní paliva nebo neodvratně zhoubné, nešťastné jaderné energii, aby měli svou kuchyňskou energii. Používání ovoce a ořechů, protože nevyžaduje žádnou přípravu vařením nebo mytím mastných hrnců a nádobí, by také dikuplně osvobodilo ženy od jejich tradiční, neproduktivní role plahočení se po hodiny v kuchyni. Čím více by lidé jedli ovoce a ořechy, tím méně by používali nebo kupovali drahé, továrně vyráběné konzumní zboží jako jsou ledničky, mrazáky (ovoce a ořechy daleko méně podléhají zkáze než maso nebo mléko), trouby, kamna, mikrovlnky, myčky nádobí a další kuchyňskou výbavu.

Ovoce a ořechy také nevyžadují umělé zpracování, zušlechťování nebo balení. Vaření, zpracování a zušlechťování je zhoubné, protože ničí mnoho vitálních nutrientů v potravě (jako jsou bílkoviny, uhlohydráty, minerály, vitaminy, tuky, enzymy) a z některých z nich dělá extrémně toxické mutageny a substance zapříčiňující nemoci. Potrava, která potřebuje vaření, zpracování nebo zušlechťování k tomu, aby byla jedlá nebo stravitelná, je jasně nepřirozená a není určena jako jídlo pro lidi. Používání ohně k vaření a používání kuchyňských hrnců a nádobí jsou relativně nedávné vynálezy, na které se lidské tělo nemělo čas adaptovat - a pravděpodobně si nikdy nezvykne. Vařená jídla, zvláště živočišná, jsou naprosto hlavní příčinou onemocnění a degenerativních nemocí ve světě. Zapříčiňují srdeční nemoci a rakovinu (které zabíjejí 2 ze 3 lidí na Západě) a dále artritidu, cukrovku, osteoporózu, žlučové kameny, zánět slepého střeva, zánět mandlí, astma, alergie, křečové žíly, migrénu, deprese, agresivitu, vysoký tlak atd. Výsledkem toho výdaje na léčbu prolomují finanční možnosti mnoha západních národů, tvořic až jednu pětinu všech vládních výdajů, a stále rapidně vzrůstají.

Hospodářská zvířata a enormní množství jejich vysoce znečišťujících výkalů jsou také živnou půdou pro mouchy, blechy, roztoče, klíšťata, vši, červy a další organismy, které rozšiřují nemoci jako je spavá nemoc, cholera, tyfus, paratyfus, horečka, neštovice, slezinná sněť, tetanus, obrna, záškrt, brucelóza, tuberkulóza, černý kašel, chřipka, zápal plic, zápal průdušek, zánět mozkových blan, zánět hrtanu, rheumatická horečka, úplavice, zánět jater, salmonelóza a nyní i BSE (nemoc šílených krav a její lidská podoba, Kreutzfeld-Jacobsova choroba).

I ne-živočišné potraviny zapříčiňují strašné nemoce. Například rýže, světová hlavní zemědělská plodina, je pěstována převážně na vodou zalitých polích, které (kromě erodování půdy a produkování obrovských množství skleníkového plynu metanu) také slouží jako chovná půda pro komáry a další parazity, kteří šíří malárii, schistosomiasitidu, měchovec, spavou nemoc, žloutenku, atd. Jen samotnou malárií je ve světě postiženo 800 miliónů lidí, 300 miliónů na ní každoročně umírá, a schistosomiasitidou je postiženo 200 miliónů lidí.

V porovnání s tím ovoce a ořechy dávají nádherný život a zdraví, nejen protože mají božskou výživnou hodnotu, ale také kvůli způsobu, jak okysličují, čistí, detoxikují a eliminují toxiny a nemoci z těla. Mnoho lidí uchránily před potřebou drahých, často neefektivních a obvykle škodlivých moderních petrochemických léků, mrzačících operací, lékařských zákroků nebo nemocnic. (Vemte na vědomí, že je vysoce doporučováno oloupat každé ovoce, které není vypěstováno organicky a které bylo stříkáno škodlivými chemikáliemi. Také není doporučováno jíst ovoce a ořechy s moučnými výrobky jako je chléb, brambory a rýže - neboť to může zapříčiňovat zažívací potíže, plynatost, průjem nebo různé alergické reakce, díky nimž si lidé často myslí, že ovoce a ořechy „jim nedělají dobře" nebo že jsou pro ně špatné a že by je neměli jíst.)

Naneštěstí je v současnosti děláno jen velmi málo k propagaci vitální role, kterou používání stromových plodin může mít k záchraně životního prostředí, nás samotných a dalších ohrožených druhů - a já se divím proč? Navíc neexistuje nic delikátnějšího než ovoce a ořechy! Je naléhavou nutností, abychom začali používat stromové plodin kdekoliv je to možné, namísto environmentálně, sociálně a personálně destruktivního obilí, luštěnin, zeleniny, masa a mléka.

(Článek byl vytištěn britskou organizací FRESH Network, která se zabývá propagací syrové stravy. John Glue je Novozélanďan.)

Peter Singer: Osvobození zvířat

Právě tak, jako nemusíš milovat černochy nebo ženy, abys byl proti vykořisťování lidí kvůli jejich rase nebo pohlaví, tak nemusíš být milovníkem zvířat, abys byl proti vykořisťování zvířat kvůli jejich živočišnému druhu. Pamatuješ si na způsob, kterým byli rasisté zvyklí poukazovat na ty, kdož bojovali za spravedlnost pro černochy? Označovali je za milovníky černochů. Stejně klamné je nazývat nás milovníky zvířat. Je to snaha nalhat veřejnosti, že základem našeho jednání za osvobození zvířat nejsou nic než emoce a sentiment. Čím jsou zvířata? Jsou to věci k našemu libovolnému využití? Jsou to hračky pomůcky výzkumu, zdroj masa, stroje na výrobu mléka či vajec? A nebylo by přesnější se ptát, k ý m jsou? Nejsou „čirou náhodou" živoucími bytostmi schopnými pociťovat bolest, zármutek, ale i radost ze života - jen kdybychom je nechali!? Stačí si jen tyto otázky položit a odpovědi samy vytanou v tvé mysli. Není to tak dávno, kdy bílí jednali s černými jakoby to byly pouhé pracovní síly určené k využití na plantážích severoamerického jihu. Nyní je nám téměř všem zřejmé nejen to, jak nesprávné je zotročovat lidi jiné rasy, ale snad i to, že neexistuje - nemůže existovat - <u>důvod</u> (není-li, tedy nelze za něj prohlašovat ani jakoukoliv <u>odlišnost</u>), který by kdy mohl zotročování ospravedlnit. Stále však nechceme přiznat (a navrátit) svobodu (a životní prostor, podmínky k přirozenému bytí) jiným tvorům. Na skutečnostech, že „mají tolik a tolik čehosi" od nás ((teď už - pozor, pokrok - od nás coby do lidstva sjednocených ras)) <u>odlišného</u>, že nejsou našeho živočišného druhu, doposud stavíme své obhajoby jakéhokoliv našeho způsobu jejich zneužívání. Zvířata jsou dnešními otroky. Jednáme s některými přinejmenším stejně tak nešetrně a sobecky, jak nejhůře kdy byli schopni s lidmi jednat otrokáři v dějinách lidského otroctví . Hnutí za osvobození zvířat pojmenovává příčiny současného stavu lidského zacházení se zvířaty. Jedné z nich říká speciesismus. Speciesista má sklon zabývat se pouze vlastním druhem proti zájmům jiných druhů. Hnutí proti vykořisťování zvířat se shoduje s širším hnutím za lepší svět, kde silný nebude vykořisťovat slabší, ty, kteří se nemohou nebo nedovedou bránit. Základy pro náš odpor k tomu, co činí lidstvo zvířatům, jsou přesně tytéž, jako základy pro odpor k rasismu či sexismu. Prostě, zájmy nějaké skupiny bytostí jsou podceňované nebo zcela přehlížené na podkladě naprosto nepodstatného rozdílu. Ať už načrtneš hranici morálky v naší rase, pohlaví či druhu, je ta čára v podstatě samoúčelná. Zalíbilo se nám považovat svůj živočišný druh za nadřazený všem ostatním, cítit se bytostmi rozumnějšími či inteligentnějšími, anebo dokonce jedinými vlastníky rozumu, inteligence. Takové a mnohé další domněnky jsme si navykli užívat vždy, když se potřebujeme (zpravidla se neohradí nikdo jiný než svědomí, probudí-li se vůbec) zbavit svého dílu odpovědnosti za různá příkoří a zločiny „lidstva vůči nelidstvu". Přepadne-li tě občas chvilka, kdy zapochybuješ (třebas na základě logických úvah) o správnosti nějakého svého nebo obecnělidského přístupu (a ne nutně přímo ke zvířatům), ačkoliv je momentálně zcela běžným, normálním, nedostaví se pohotově právě „duševní normalizátoři"? Totiž - domněnky takové a podobné těm, co jsem o několik řádků výše naznačil? Pravděpodobně i většina ze „skalních přívrženců" hnutí za osvobození zvířat opakovaně (a se vzrůstajícím kmitočtem) v minulosti zažívala takové přepady a následná klání pochyb s normalizátory. U nich ale již došlo ke - zpravidla trvalému - rozhodnutí. Jen v jediném, zato však v tom posledním, klání už normalizátoři neuspěli. Nepodařilo se jim se svými zpočátku zdánlivě neotřesitelnými alibi již obstát proti neustále se množícím pochybnostem. Neukonejšili již „dušičku" zdůvodněními postavenými na účelovosti či zištnosti. Jejich rádobyospravedlnění pro naše zneužívání zvířat k potravě, ve výzkumu, jako zdroje materiálů, k zábavě a kdoví čemu ještě ztratila poslední zbytky věrohodnosti. Rodí se lidé s postižením mozku - i s takovým, že nikdy nebudou natolik rozumní a inteligentní jako duševně zdraví jedinci ne jednoho (=našeho), ale stovek živočišných druhů. Bylo by tedy v naprostém pořádku provádět na těchto lidech pokusy nebo je jakkoliv jinak zneužívat? Ovšem, že ne! Proč si tedy potom myslíš, že je přípustné zneužívat zvířata, přestože jsou (až na obdobné výjimky a - do důsledku - „zbývající" část druhů) rozumnější a inteligentnější než takto postižení lidé? - Jedině proto, že nejsou příslušníky našeho druhu, ale to je z pohledu morálky asi tak nepodstatné, jako že nejsou příslušníky právě tvé rasy nebo tvého pohlaví.

PŘÍMÁ AKCE - doporučuje 5 ze 4 aktivistů ALF !!!